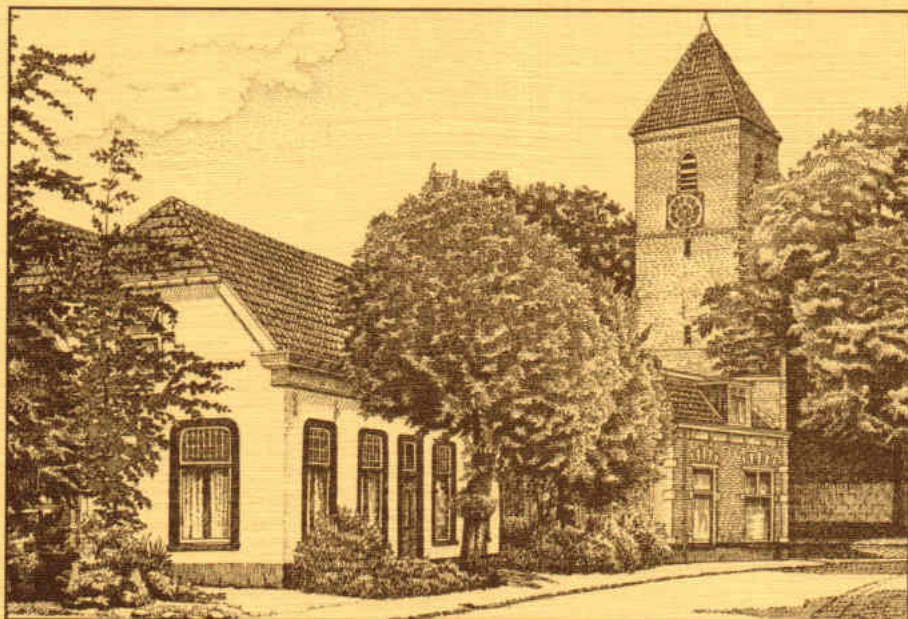

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

21e JAARGANG - NUMMER 1 - JUNI 2001

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website: omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,

Tel. 0572-391986

Postrekeningnr.: 2517412

Rabobank Heino; rek.nr. 3271.12.271

Gironummer van de bank: 800093

Kontributies:

Leden f 30,00 per jaar (elk volgend gezinslid

f 15,00 per jaar); donateurs f 30,00 per jaar

Losse nummers f 7,50 (max. 24 pagina's)

Themanummers f 10,00

Bestuur

J.M. Seine, Molenweg 2, *voorzitter*,

8141 NS Heino, tel. 391310

J.K. Pruijm-Reinders, *secretaresse*,

Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

H.J. Wessels, *penningmeester*,

De Horst 18, 8141 BA Heino, tel. 393495

M.S.H. Donath-Hoppen, *Plataan 13*,

8141 SM Heino, tel. 392998

T. de Graaf-Brouwer, *Van Sonsbeeckstraat 18*,

8141 VB Heino, tel. 392007

G.J. Hageman, *Vlaminckhorstweg 28*,

8141 GG Heino, tel. 391332

G.W.M. Hollak, *Herenbrinksweg 3A*,

8144 RC Lierderholthuis, tel. 391529

H.J. Timmers, *Bendijksweg 36*,

8141 RP Heino, tel. 392899

E.M.A. van Spanje-v.d. Lande, *Stationsweg 30B*,

8141 SL Heino, tel. 392187

Werkgroepen

1. Beeld en Geluid

Contactpersoon: H.J. Timmers,

Bendijksweg 36, 8141 RP Heino, tel. 392899

2. Boerderij- en Veldnamen

Contactpersoon: J. Peters, *Woolthuisweg 39*,

8141 RX Heino, tel. 391914

3. Folklore

Vacant

4. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruijm-Reinders,

Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

5. Geschiedenis

Contactpersoon: M.S.H. Donath-Hoppen,

Plataan 13, 8141 SM Heino, tel. 392998

6. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Hageman,

Vlaminckhorstweg 28, 8141 GG Heino,

tel. 391332

7. Kruidentuin 'Allegardje'

Contactpersoon: E.M.A. van Spanje-v.d. Lande,

Stationsweg 30B, 8141 SL Heino, tel. 392187

8. Streektaal

Contactpersoon: H. van der Veen,

Kloostermanshof 40, 8141 AN Heino,

tel. 391505

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

tel. 0572-394562

Redactie

M.S.H. Donath-Hoppen, *Plataan 13*,

8141 SM Heino, tel. 392998

T. de Graaf-Brouwer, *Van Sonsbeeckstraat 18*,

8141 VB Heino, tel. 392007, *eindredactrice*

D. van de Klippe, *Kruzebrink 6*,

8141 WD Heino, tel. 391517

J. Peters, *Woolthuisweg 39*,

8141 RX Heino, tel. 391914

M.H. Stavorinus, *De Haarstraat 25*,

8141 EW Heino, tel. 392586

H.J. Wessels, *De Horst 18*,

8141 BA Heino, tel. 393495

A. van de Wetering, *De Haarstraat 33*,

8141 EW Heino, tel. 392330, *voormgeving*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Veldhuis Raalte

**Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
21e jaargang - nummer 1 - juni 2001**

INHOUDSOPGAVE

- blz. 2 Van de redactie
- blz. 3 Spreekende foto's (49) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 4 Reactie op het boek 'Wonen en werken aan de Oude Wetering onder Lierderholthuis'.
- blz. 5 De overstromingsramp van 1825 in Overijssel - Riet Jorna-Hansman
- blz. 6 Heino en zijn geschiedenis (4) - Derk van de Klippe
- blz. 7 Wule zekt det zo (24) - Henk van der Veen sr.
- blz. 8 Uit de school geklapt (9) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 11 Een zaterdagmorgen - Jan Peters
- blz. 13 Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' - Arja Albrecht-Broekens
- blz. 15 Ver. voor Heemkunde 'Omheining' 20 jaar - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 19 Alweer 20 jaar geleden - Henk Wessels
- blz. 22 Wie was wie? - Wie is wie? - M.H. Stavorinus
- blz. 23 Van de bestuurstafel
-

Van de redactie

In dit nummer is er naast onze vaste rubrieken een terugblik op het reilen en zeilen van onze vereniging gedurende de laatste vijf jaren. Mevrouw R. Jorna-Hansman beschrijft de verschrikkelijke gevolgen van de watersnoodramp van 1825.

We blijven ons in deze aflevering bezig houden met water.

Bij toeval was de heer J. Peters aanwezig bij een controle op de visstand in de Nieuwe Wetering. Hoe positief deze controle uitviel, vertelt hij in zijn bijdrage.

Iedereen kent wel de doodgewone ouderwetse goudbloem. U zult beslist met heel andere ogen naar deze plant kijken als u het artikel van mevrouw A. Albrecht-Broekens heeft gelezen.

Wij zijn bijzonder blij dat er vrijwel altijd reacties komen op de rubrieken 'Wie is wie' en 'Uit de school geklapt'; een bewijs dat u ons blad met belangstelling leest.

Kent u nog een mooi verhaal uit de oude tijd, aarzel niet en stuur het ons toe. Wij wensen u veel leesplezier, veel zomerzon en op zijn tijd een malse bui regen.

De kopij voor het septembernummer moet uiterlijk 1 augustus 2001 in ons bezit zijn.

Sprekende foto's (49)

Een foto van Gerrit Hendrik Jansen, geboren te Heino op 21 november 1882. Zijn vader Jan Hendrik Jansen, timmerman, komt omstreeks 1880 vanuit Hellendoorn naar Heino en trouwt aldaar op 13 oktober 1881 met Magrita Hulzebosch. Uit het huwelijk worden twee zonen geboren: Gerrit Hendrik en Hermannes. Gerrit Hendrik blijft ongehuwd en heeft diverse beroepen, zoals smid, stoker, landarbeider etc. Hij maakt als soldaat de mobilisatie van 1914-1918 mee aan de grens bij Enschede. Hoewel hij zijn werk dikwijls buiten Heino heeft, blijft zijn adres toch steeds het ouderlijk huis. Op 9 juni 1892 wordt door zijn vader het huisje aan de Brinkweg nr. 92 gekocht, waarin twee woningen. Hij koopt het van Egbert Rosendal. Zolang zijn moeder leeft is Gerrit Hendrik bij haar woonachtig. Na haar overlijden te Heino op 30 april 1935 blijft hij op hetzelfde adres wonen, waar inmiddels ook zijn broer Hermannes woont met echtgenote Hendrika Willemina Bosch en de kinderen. Na het overlijden van Hermannes te Zwolle op 11 september 1964, woont hij bij diens dochter Annie op het zelfde adres. Zij is getrouwd met Henk Ekkelenkamp. Gerrit Hendrik Jansen overlijdt te Raalte in De Hartkamp op 5 oktober 1975 op 93-jarige leeftijd.

Een fragment-genealogie:

Jan Hendrik Jansen.

Geboren: Hellendoorn, 21 februari 1848.

Overleden: Heino, 6 september 1905.

Zoon van: Hendrik Jansen en Gerridina Schutmaat.

Beroep: timmerman.

Godsdienst: Ned. Herv.

Huwelijk: Heino, 13 oktober 1881 met Magrita Hulzebosch, geboren Heino, 19 april 1854, landbouwster, overleden Heino, 30 april 1935. Dochter van Hermannes Hulzebosch en Hermina Jacobs.

Kinderen:

1. **Gerrit Hendrik**, geboren Heino,

Gerrit Hendrik Jansen (1882-1975).

21 november 1882, overleden Raalte
5 oktober 1975. Ongehuwd.

2. **Hermannes**, geboren Heino, 28 augustus 1885, overleden Zwolle 11 september 1964. Gehuwd met Hendrika Willemina Bosch. Van beroep huistimmerman en metselaar.

Op 30 april 1937 brandt de woning aan de Brinkweg tot de grond toe af. Er wordt een nieuwe woning op dezelfde plek gebouwd, die er momenteel nog staat.

In het eerste dialectbundeltje uit 1986 geeft mevrouw A. Ekkelenkamp-Jansen een beschrijving van de brand, die onderstaand verkort wordt weergegeven.

Het paosvuur van 1937.

Vrogger knippen mie vā altied veur paosen de hēgen, want aandere ha'w met paosen gien

paosvuur. Mar det jaor was e der niet an toe 'kommen. 't Was achter in april. Ik waze die dag in huus van schoele. Det kon toen nog in die tied, ie hoeven niet eerst vriej te vraogen. Ik mosse mien moe helpen, zie was druk met de schoonmaak. Het leste wat ze noe nog doen mos was de sikkenstal witten, daor was ze dan ok met gangs. Ik mosse acht geven op mien breurtie van vief jaor. Ik hadde mien breurtie al 'n paar keer de lucifers ofehaald en de leste keer ha'k ze op de balke 'legd. Opiens kump e bie mien moe in de sikkenstal en toen zeg e: "Mamma, kom es gauw, wie hebt een paosvuur!" Nou, mien moe giet met nao buten. Doar sleut heur de schrik um 't hättel! Want tussen 't huus en de schure krullen de dikke rookwolken oe zo härd in tegen, de'j gien haand veur ogen konden zien. Wee'j wat e noe edaon had? Hee had stiekum de

lucifers toch weer vot ehääld, is der met achter de schure langs egaon en daor achteran was 'n òöld kippenhok, waor as mien vā ommaol stro in had veur de sikken. Der was 'n rutie keptot en daor hef e lucifes deur egooid. Toen had e 'n paosvuur!

J.K. Pruij-Reinders

Geraadpleegde bronnen:

- Gemeente-archief Heino: Burgerlijke stand en bevolkingsregisters.
- Bibliotheek eigen vereniging: dialectbundeltje 'Op zien Heino's' deel 1.

Met dank aan mevrouw A. Ekkelenkamp-Jansen, Klompstraat 10, voor het verstrekken van diverse gegevens.

Reactie op het boek 'Wonen en werken aan de Oude Wetering onder Lierderholthuis'.

Mevrouw J.T.G. Brand-Oortwijn uit Wijhe reageerde meteen toen ze het boek had ontvangen. Ze pakte de telefoon en belde de redactie met de mededeling, dat op de foto, die op bladzijde 115 was

afgedrukt, niet Johanna Sluizeman-Mensink was afgebeeld, maar haar grootmoeder Johanna Oortwijn-Vulkers, overleden te Heino op 20 augustus 1936. Zij had de foto in haar album en het meisje op schoot was Agnes van Tongeren-Oortwijn. Dat was even schrikken, want degene waarvan de foto oorspronkelijk afkomstig was, wist heel zeker dat het mevrouw Sluizeman-Mensink was. Goede raad was duur. Besloten werd contact op te nemen met de archiefambtenaar van de gemeente Raalte-Heino en toestemming te vragen het oud-archief te mogen inzien. Inderdaad, mevrouw Brand had gelijk. Haar grootmoeder Johanna Vulkers was op 19 augustus 1889 in Heino getrouwd met Theodorus Johannes Oortwijn. Zij was in Hellendoorn geboren op 15 juli 1855 en woonde met haar man op het adres Vlaminckhorstweg 5. Wie schetst echter onze verbazing: Johanna Vulkers was een dochter van Fredrikus Hermannus Vulkers en Gerritdina Mensink. Dit echtpaar komt voor op bladzijde 24 van het boek. Gerritdina Vulkers-Mensink overleed te Heino op 11 februari 1893 ten huize van haar dochter. Zo blijkt weer eens, dat in een historische overlevering meestal een kern van waarheid zit, alleen is die vaak moeilijk te achterhalen. Deze keer was het de naam Mensink.

De overstromingsramp van 1825 in Overijssel

Van oudsher wordt Nederland door het water bedreigd en getroffen door overstromingen. Ook Overijssel heeft wat dat betreft zware tijden meegemaakt. Bekend is b.v. de overstromingsramp van 1825. J. ter Pelkwijk, toenmalig lid van de gedeputeerde staten van Overijssel, heeft hieraan zelfs een heel boekwerk gewijd. Hij begint hierin zijn relaas als volgt: 'Nauwelijks was de maand oktober begonnen, of het schoone weder dat men tot dien tijd toe had gehad, werd door bijna aanhoudende stormen en regenbuien vervangen'.

De nacht van 3 op 4 februari 1825 echter werd een nacht, die voor heel veel mensen een nachtmerrie zou worden. Die nacht stak een zware noordwesterstorm op, die vergezeld ging van een springvloed op de Zuiderzee. Als gevolg van de hoge opstuwing van het water ontstonden er in de dijken langs Zuiderzee, Zwartewater, IJssel en Vecht liefst 65 gaten. Van de zeedijk tussen Kuinre en Zwartsluis bleef haast niets over.

Bijna een tiende deel van het Overijssels grondgebied werd door een woeste watermassa overspoeld. Binnen de lijn lopend van Kuinre, Steenwijk, Meppel, Staphorst, Roete, Heino en Olst naar de IJssel lag alles onder water. Ook het gebied begrensd door de Zuiderzee, de IJssel en de Veluwe was veranderd in een kolkende zee.

Ook Salland ondervond narigheid van deze overstroming. Het water van de overstroomde Mastenbroekerpolder zocht een uitweg en kwam via de weteringen onze kant op. Na de overstroming van 1784 bij Deventer waren er bij de Stouwdijk en de Konijnenbelten (een rij rivierduinen tussen Salland en Mastenbroek) twee vrij grote doorbraken ontstaan, die men toen niet had gedacht. Dit was met opzet gebeurd om het water, dat langs de Snipplingsoverlaat Salland binnen zou stromen beter te kunnen afvoeren. Nu echter ging het water precies de tegenovergestelde richting

op, dus van Mastenbroek naar Salland. Het kwam tot ver in de gemeente Heino.

De grens van de overstroming bij Heino liep van het einde van de Kluiinhaarsdijk (ongeveer bij de Kluiinhaarsbrug) bijna in rechte lijn naar de Moersteeg (ongeveer driesprong Moerweg/Twentseweg), bij de allée van de Gunne, vandaar langs de erven het Grote Koers (omgeving het huidige winkelpand van Seine en de voormalige waterzuivering), het Kievitsbosch (voormalige boerderij Schrijver op de huidige Kiezebosch), de Vogelzang (aan de Brinkweg) en verder langs Veldzicht (voormalige boerderij Snel bij het zwembad ook wel het Holtermans geheten) tot aan het erve Zeeman (een oude boerderij aan de Centsweg nabij het station).

De Heer Bieleman schrijft in zijn boek: De overlevering wil dat het water in Heino toen zelfs 'töt an de trappe van de toorn stund'. Hiermee wordt bedoeld de trap van de Gemeentetoren.

De schade voor Heino bleef gelukkig beperkt. Ter Pelkwijk schrijft hierover: 'Er zijn slechts in de eene herberg aan het Langeslag 1 koe en 1 pink en in de andere 4 pinken en 1 varken verdronken, terwijl de eigenaar der laatste ook nog aanmerkelijke schade aan de gebouwen heeft geleden'.

Voor noordwest Overijssel echter was deze overstroming dramatisch. De Zwolsche Courant schreef op 8 februari 1825:

'Hartbrekende zijn de berigten die van dezen ramp, in zulk een wijde uitgestrektheid, ieder ogenblik meer en meer het omkomen van menschen en vee bevestigen'.

In totaal zijn door deze overstroming 305 mensen verdronken, 13073 runderen, 525 paarden, 1571 schapen, 1058 varkens en 1452 korven met bijen. Er waren 574 weggespoelde gebouwen en 2284 onbewoonbaar geworden en beschadigde gebouwen; 93000

ha land werd overspoeld. In grote delen van het land werd geld ingezameld voor de getroffen. Nadat op 5 februari de storm was gaan liggen, daalde het water snel. De lage lande-rijen echter bleven evenwel tot het einde van de maand blank staan; een groot gedeelte zelfs tot in maart. Het totale herstel aan dijken en sluizen kostte f 1.599.804,-.

Riet Jorna-Hansman

Geraadpleegde bronnen:

- J. ter Pelkwijk: Beschrijving van Overijssels watersnood febr. 1825.
- Van de Hunnepe tot de zee blz. 161-162.
- G.W. v.d. Linde: Eenige opstellen over Heino's kerkelijk en burgerlijk verleden blz. 24.
- Gemeentearchief Heino.
- Zwolsche Courant febr. 1825.
- J. Bieleman: Heino: een geschiedenis van mens en plaats.
- Aanvullende informatie: Derk van de Klippe.

Herdruk

Beschrijving van Overijssels watersnood febr. 1825.

Als in november 2001 de nieuwe balg-
stuw te Ramspol wordt ingewijd, zal de
IJsselacademie te Kampen een inte-
grale herdruk van J. ter Pelkwijk: 'Be-
schrijving van Overijssels Watersnood,
Februari 1825' het licht doen zien.

De redactie

Heino en zijn geschiedenis (4)

In het verleden, of het nu wat langer of wat korter is geleden maakt niet uit, waren de mensen weinig anders dan tegenwoordig, zoals we meerdere malen hebben gelezen in kranten van weleer of in ons eigen gemeentearchief. Waarschijnlijk was de sociale controle vroeger wel meer werkzaam dan in onze tijd maar waren de leefomstandigheden wel heel anders.

Schadden

Schrijven van burgemeester Vidal de St. Germain aan den Heer Officier Arrondissement Regtbank te Zwolle, dato 4 Augustus 1845.

Bron: boek afgezonden brieven 1845 - 1850 gemeente Heino.

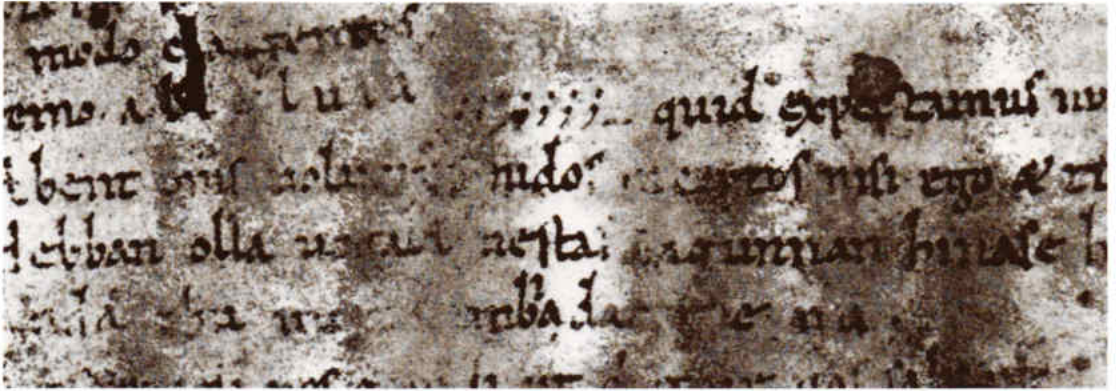
Noot: Schadden zijn turven; de namen Frijlink, Dekker en Eijlart zijn te traceren aan het begin van de Lemelerveldseweg.

*In antwoord op Uw Ed. Achtbare aanschrijving van 29 Juli nummer 644 heb ik de eer U te berigten dat ik G. Frijlink, J. Dekker en Albert Stoevenbelt over de zaak (schadden steken) ge-
hoord heb en deze mij hebben verklaard dat zij het steken der schadden in Dalmsholte hadden
gedaan ten behoeve van Jannes Eijlart of Eikelenkamp landbouwer in deze gemeente. Deze
ontboden en mede ondervraagd hebbende heeft mij te kennen gegeven dat de bovengemelde
personen niet voor zich zelve maar voor hem hadden schadden gestoken en dat hij meende
volkomen gerechtigd te wezen om zelf of door iemand van zijnentwege in Hessum schadden te
steken als in die marke gewaard zijnde.*

*Zo verre ik heb kunnen nagaan is men hier te goeder trouw en de gegevene verklaring
overeenkomstig de waarheid.*

Derk v.d. Klippe

Wule zekt det zo (24)

Òöldnederlands

Een stukkie uut: Jan W. de Vries c.s., Het verhaal van een taal (uitg. Prometheus 1994), òverezet in het Heino's.

Op een dag umstreeks het joar 1100 hadden de monniken in een Engels klooster nije inkt emäkt en nije pennen esneden uut vogelveren. Um die te proberen schreven ze op een bladzijde van een boek allerhande stukgies tekst, die heur zomär te binnen scheut. Ien van die monniken, die uut West-Vlaanderen ofkomstig was, schreef een stukkie op in zien eigen streektaal:

Hebben olla vogala nestas hagunnan
Hinase ki[c] [e]nda thu
Uu[at] unbida[n] [uu]e nu

Um het veur zien medebroeders begriepelijk te maeken schreef e de Latiense vertaling der woord veur woord bõven:

Abnet omnes volucres nidos inceptos
Nisi ego et tu
Quid expectamus nu[nc]

Toen konden ze ollemaal begriepen wat of e'schreven had:

Alle vogels zijn met hun nesten begonnen
Behalve ik en jij
Waar wachten we nog op

Dit kleine stukkie Òöldnederlands wõdden in 1932 ontdekt deur een Engels geleerde. Het

stiet op een lös stuk perkament det deur een laetere eigenaer is gebruekt um een boekband te verstevigen. Noa negen eeuwen was de inkt hier en doar vervaegd; wat met het blote oge niet te lèzen was, mos zichtbaer emäkt wõdden met behulp van foto's, een blauwfilter en een stärke lampe. De letters tussen hoakies bint reconstructies, disse bleven onleesbaer.

Zo begint dus de literaire geschiedenis van de Nederlandse taal met een liefdesliedtie, notabene opeschreven deur een kloosterling! Het Nederlands, zoas wule det noe kent, was ter vanzelf toen nog niet, der waeren alleen mär streektalen. En doaruut is in de loop van de eeuwen het Nederlands ontstoan; niet aansumme, det mut oons duudlijk wèen.

Henk van der Veen sr.

Het motto voor de komende boekenweek in maart 2002 zal dit oude liefdesgedicht zijn. De redactie

Uit de school geklapt (9)

Uit de periode 1920-1921 zijn twee foto's aanwezig in ons archief. Ze zijn gemaakt door het fotografisch atelier van H.S. Frank uit Groningen.

Op foto nr. 1 staan:

Op de eerste rij vooraan: Floortje v.d. Kolk, Dirkje Hageman, Derk Hageman, Hendrik Jan Hageman, Boerdam, Gerrigje Slotman, Frits v.d. Kolk, Gerrit Jan v.d. Kolk.

Op de tweede rij: Stiene Bonhof, Johan Wichers, Rein Lingeman, Th. Weertman, Riek Weertman, v.d. Kolk?, v.d. Kolk?, Juffrouw Wind.

Op de derde rij: Griet van der Kolk, Alex Hartholt, onbekend, Buitenkamp, Buitenkamp, Hendrik of Herman Kamphuis, Kutterik.

Op de vierde rij: Gerritje Jonkman, Ietje Hartholt, D.J. Buitenkamp, Jan Stappenbelt, Herman of Hendrik Kamphuis, Willem Ippius Fockens, meester Roebersen.

Op de vijfde rij bovenaan: Evert Jonkman, Jan Hartholt, meester Kosters, Joop Rakhorst, Geertje Rakhorst, meester Van Dijk, Anna Kamphuis, Lugien Bannink, Dien Wolters.

Op de ongenummerde foto staan:

Op de eerste rij vooraan: onbekend, onbekend, Marie Weertman, Antje Weertman, Derk Jan Weertman, onbekend, Albert Slotman?, Johan Dikken?.

Op de tweede rij: onbekend, Toos de Graaf, onbekend, Marietje Buter, Dina Ruitenbergh, Anna Ruitenbergh, Dina Bosch, onbekend, Klaas Horstman.

Op de derde rij: Stijntje Eilander, Anna Hartkamp, Diekie Nijman, Berend Eshuis, Hendrik Ruitenbergh, Berend Bosch.

Op de vierde rij: Derk Slotman?, Reintje Weulink, Dina Meijerman, Wiebe Teekema, Derk Jan Eshuis, onbekend, Albert Wienen, Daatje Horstman, Berend Dikken.

Op de vijfde rij bovenaan: Leida Laanbroek,

Toos Dekker, Albert Dekker, meester Kosters, Albert Winter, Marieke? Buter, Schuurhuis, meester Van Dijk, Derk Middag, juffrouw Wind, meester Roebersen.

Van het onderwijzend personeel is het volgende bekend:

Het hoofd der school is Gerrit Jan Roebersen, geboren Nieuwleusen 12 april 1869. Hij wordt in 1902 aan de school in Heino benoemd. In 1928 vertrekt hij naar Streefkerk. De familie Roebersen woont bij de school aan de Dorpsstraat, nu Dorpsstraat 48.

Onderwijzeres Maria Wind, geboren Zwolle 10 augustus 1872, is aan de school verbonden in de periode 1894-1926. Zij woont bij de familie Roebersen, Dorpsstraat 48, en vertrekt in 1926 naar Rotterdam.

Johan Leonard Kosters, geboren Wierden 15 juli 1898, is onderwijzer van 1917 tot 1931. Hij komt van Wierden en vertrekt naar Helledoorn.

Folken van Dijk, geboren Zwolle 4 januari 1897, wordt evenals meester Kosters benoemd in 1917. Hij vertrekt na drie jaar weer naar Zwolle.

Mocht u op de foto's kinderen herkennen van wie bij ons de namen niet bekend zijn, dan horen wij dat graag van u. Een reactie wordt zeer op prijs gesteld. Ook andere schoolfoto's uit periode 1920-1921 zijn welkom. Mocht u deze foto's zelf graag willen houden, dan bestaat de mogelijkheid om ze te laten overfotograferen.

Werkgroep Documentatie.

Manna Stavorinus, de Haarstraat 25, 8141 EW Heino, telefoon 0572-392586.

Jennie Pruijm, Acacia 25, 8141 TL Heino, telefoon 0572-391986.

Foto nr. 1

Ongenummerde foto

Twee reacties

De heer A.G.M. Heijmerikx uit Zwolle reageerde op schoolfoto nr. 6, opgenomen in het contactblad 'Omheining' nr. 1 van maart 1999. Het vermoeden, dat de hoofdonderwijzer Sijtze Kuipers heette, was volgens de heer Heijmerikx juist. Een dochter van de heer Kuipers was namelijk getrouwd met een Heijmerikx. Hij deed zijn reactie vergezeld gaan van een foto. De heer Kuipers vertrok op 1 februari 1902 als hoofdonderwijzer vanuit Heino naar Gendringen.

Van links naar rechts zien wij:

1. Sijtze Kuipers, geboren Wijmbritseradeel, 29 oktober 1866. Hoofd der openbare lagere school te Heino in de periode 1894-1902.
2. Elisabeth Cecilia Maria, geboren Schoonebeek, 11 februari 1891.
3. Susanna Johanna Catharina Francisca Kuipers-Siemerink, geboren Oldenzaal, 1 juni 1861.

4. Cecilia Catharina Maria, geboren Heino, 24 oktober 1900. Gehuwd Gendringen 5 november 1929 met Johannes Martinus Maria Heijmerikx, gemeente-secretaris te Pijnacker.
5. Marcus Alphonsus Johannes Jozef, geboren Schoonebeek, 28 mei 1894.

Mevrouw J. Blokhuis-Potasse uit Almelo reageerde op schoolfoto nr. 4 uit de periode 1918-1919, die was afgedrukt in 'Omheining' nr. 4 van december 2000. Op deze foto stond haar moeder afgebeeld; het meisje met het lange donkere haar en het witte schortje, derde rij van bovenaf, zesde van links. Ze heette Jennechien Kolk en woonde als kind op 'De Grond' aan de Nieuwe Wetering.

Een zaterdagmorgen

Op zekere dag werd ik opgebeld. De aanleiding daartoe was het feit dat er vorig jaar een keer met de natuurwerkgroep uit Heino door een aantal medewerkers was geknot en gesnoeid. Nu kwam vanuit het IVN Raalte het verzoek of er ter afsluiting van het vrijwilligersseizoen een geschikte lokatie was om te knotten. Nu, die was er wel, want 6 jaar geleden hadden we bij de familie Valk een aantal wilgen geknot. Deze waren zeker weer aan een beurt toe.

Er werd een zaterdag gepland....10 maart. Vanwege mogelijke verdere uitbraak van MKZ werd de knotdag afgeblazen. Een telefoontje daaromtrent had mij niet bereikt en dat betekende dat ik op die zaterdag met m'n materiaalwagentje op het bruggetje stond over de Nieuwe Wetering aan de Bredenhorstweg. Dit ter hoogte van Mies Hemels. Daar vernam ik even later dat de dag was afgelast.

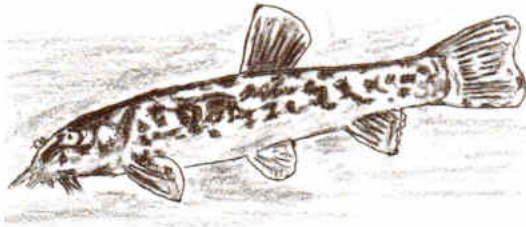
Op hetzelfde moment echter kwamen enkele auto's aanrijden. Eén ervan met aanhanger +

boot. Bij de brug naar de Hubertsallee werd gestopt. Er ontstond grote bedrijvigheid. De boot werd te water gelaten. Men liet bij beide bruggen een net in het water zakken. Grote plastic bakken werden ter hoogte van Hemels in de berm gezet. Vanuit het bootje bij de Hubertsbrug werd met een 'stroom'schepnet gevist. Aangesloten op een accu werden met een stroomstoot de vissen verdoofd en vervolgens uit het water gevist. In de boot werden ze in bakken verzameld en achter de boot aan werd een sleepnet door de wetering getrokken om de gemiste vissen alsnog te vangen. Nu woont er aan de Bredenhorstweg daar familie van mij en voor de kleinkinderen werd het die morgen een bijzondere ervaring. Het bleek dat de hengelsportvereniging uit Zwolle, die onder meer de wetering pacht om te vissen, naast het vissen ook andere verplichtingen kent. Die hebben betrekking op de visstand en dientengevolge worden een aantal jaren achtereenvolgende controles uitgeoefend. Zo ook

deze zaterdag. Men spreekt daar over visstandbemonstering. De activiteiten vallen onder de vereniging Regionaal viswaterbeheer IJssel- Vecht- Zwartewaterdelta.

Bij het brugje aangekomen belandden alle gevangen vissen in de diverse bakken, inmiddels gevuld met water. Vervolgens kwam een meetplank te voorschijn en werden de vissen gemeten. Alle gegevens qua lengte en aantallen werden genoteerd. Voor de jeugd een geweldige beleving. Zo kwamen er twee hele forse snoeken tevoorschijn waarbij bij één ook nog eens een klein visje de keel ingleed. De bek had vervaarlijke tanden. Dan een hele partij grote brasems. Vele andere soorten zoals voorntjes, schele pos, riviergrondel, pa-

Een bermpje.

ling jonge zeelt, jonge snoekjes, Amerikaanse rivierkreeften, mossels. De hele vangstcontrole vond plaats in de berm langs de weg. Ineens was er wat opwinding, want onder de vissen bevond zich een bermpje. Later bleken er meerdere te zijn.

Een bermpje dat zich siert met de Latijnse naam: *Noemacheilus barbatulus*. Een in niet al te zeer verontreinigde beken voorkomend visje dat in het algemeen niet groter wordt dan 15 tot 20 cm. Het is voorzien van 6 baarddraden. De vis behoort tot de orde van de

modderkruipers. Er wordt aangegeven dat het een typische bewoner is van helder stromend water. In Nederland in beken, vooral in Gelderland en Limburg. Bedreigd door aantasting van onze beken. Het is een levendig, actief visje dat zich verbergt onder stenen en waterplanten en zich niet ingraaft zoals de grote en kleine modderkruiper. Het is in Nederland een beschermde vis.

(ABC Handboek sportvissers Aan de Haak 1977). Het is dus plezierig te kunnen constateren dat na zo'n 25 jaar het er voor de bermpjes dus beter voorstaat door de waterkwaliteit.

Het bermpje wordt ook wel steenbijter genoemd. Het voedsel bestaat uit insectenlarven en kreeftjes.

Ook wordt door de vereniging de leeftijd van de vissen gecontroleerd. Door de schub van een vis te fotograferen en te vergroten middels een dia, zijn de groeiringen - zoals de jaarringen bij een boom - te tellen en is de leeftijd van de vis vast te stellen.

De genoemde vereniging is een samenwerkingsverband van 11 hengelsportverenigingen in onze regio met zo'n 13.000 hengelaars. De vereniging doet naast de visbemonstering op hetzelfde water een hydro/biologisch en een chemisch/fysisch onderzoek. Van de resultaten van het gehele onderzoek worden rapporten gemaakt die verzonden worden naar het waterschap, de provincie, de gemeente Zwolle en de WMO. Deze onderzoeken geschieden op al het viswater in de regio.

Jan Peters

De goudsbloem

Een zonnebloem met maankracht, een onrustplant die rust geeft, goed voor zoete gelei en etterende wonden, is de *Calendula Officinalis*.

Schetterend oranje detoneert hij (ik zal maar hij zeggen) misschien bij het subtiele paars, roze, blauw, lila kleurenpalet van onze kruidentuin, maar ik ben dol op deze uitbundige outsider en wil graag zijn veelzijdige aanwezigheid toelichten, zo niet verdedigen.

De goudsbloem, want daar gaat het natuurlijk om, bloeit in juni en lang daarna. Eeuwen geleden al bekend bij mensen als plant van leven en dood en de strijd ertussenin.

De maankracht veroorzaakt de snelle groei, de zonkracht houdt de zaak in evenwicht. De knaloranje kleur wijst op betrokkenheid van de Romeinse oppergod Jupiter en op genezende krachten. En met of zonder Jupiter, genezen kan hij!

Bijna elk gezin met jonge kinderen heeft een tube calendula zalf in huis. Deze zalf kan gebruikt worden op bloedende (schaaf)wonden, want hij is bloedstelpend en desinfecterend en vermindert littekenvorming. 's Winters een uitstekend middel om winterhanden en -voeten te helen. Ook etterende, zoge-

naamde 'vuile' wonden zijn goed te behandelen met calendula zalf of tinctuur.

Het heet dat de 'maan'kracht de nieuwe cellen maakt en de 'zon'kracht het plan aangeeft: maak andere cellen, namelijk gezonde.

Men heeft lang gemeend dat goudsbloempreparaten gunstige werking hadden bij de behandeling van kanker. Waarschijnlijk door het sterke vermogen giftige stoffen af te drijven en de eerdergenoemde celverbetering.

In de bloementypologie is deze zonnebloem in wezen een verschijningsssymbool voor onrust. Je zou het niet zeggen als je de zonanbidders onbeweeglijk in zand en olie ziet sudderen, maar de zon staat voor actief, de maan voor passief. Echt waar!

Het is dan ook welhaast vanzelfsprekend dat de homeopathie een geneesmiddel maakt van goudsbloemen tegen nervositeit en zenuwschokken. En van hier is het maar een klein stapje naar de liefde! In Engeland maakten meisjes minnedranken met deze bloem; in Bohemen nemen verliefden wat grond waarop hun beminde stond, doen het in een pot en planten er een goudsbloem in. Zodra hij bloeit staan er wonderschone dingen te gebeuren. Ja, ja...

Tot zover een bloemlezing uit de geneeskrachten van onze oranje schetteraar. Dat is allemaal goed en nuttig, maar we zouden hem toch niet in ons Allegardje wensen als hij, naast al zijn geleerdheid, onze smaakpapillen niet wist te verwennen.

Dus: gebruik de bloemblaadjes,

- voeg ze op het laatst toe aan vis- en rijstgerechten, soep of roerei met bieslook;
- maak een feestje van een kop thee door er een paar blaadjes in te laten drijven;
- probeer de goudsbloemgelei of de custard;
- doe eens gek en strooi bloemen over de

sla, bv. oostindische kers, rozenblaadjes, viooltjes, goudsbloem of borage.

Zie je het voor je?

- Strooi blaadjes op taart en pudding;
 - Koninginnedag, voetballen, Maxima ...
- Ga uit je dak en eet een goudsbloem!

Komt er een eind aan? Nee, ik weet nog meer: Je kunt er je haar mee kleuren. Flink wat bloemen laten trekken en spoel je haar. Voor het resultaat sta ik niet garant. In 1568 schreef een kruidenkundige, William Turner: 'Sommingen gebruiken de goudsbloem om het haar geel te verven omdat ze niet tevreden zijn met de kleur die God gegeven heeft.'

Je blijft je verbazen.

En al vloekt hij qua kleur dus als een tierelier bij de pastelkleurige tuinplantenmode, in mijn tuin is deze gulle branieschopper altijd welkom!

Recepten

Thee

om menstruatie op te wekken en tegen maag- en darmklachten:

2 theelepeltjes blaadjes 1 kwartier koken in 1/2 liter water.

Dagelijks drie koppen drinken.

Goudsbloemazijn

tegen kiespijn en ontstekingen van het tandvlees:

Laat wat bloemen 2 dagen weken in azijn en wrijf op de zere plekken.

Goudsbloeminctuur

tegen genezing van flink bloedende wonden: Laat bloemen 1 week trekken in alcohol op kamertemperatuur. Dagelijks schudden.

Voor gebruik verdunnen met 3 delen water. Maak er een compres van en leg dat op de wond.

Gelei

Doe flink wat bloemen in een pan, net onder water. Laat het een 1/2 uur koken en zeef de massa. Het sap van 1 citroen + 45 gram suiker op elke liter vloeistof. Inkoken tot gelei en bewaren in schone potjes.

Custard

Evenveel kopjes melk als goudsbloemetjes. Stamp de bloemblaadjes in een vijzel, vermeng ze met melk en eieren (2 eieren op 3 dl. melk) suiker en vanillesuiker.

Giet het mengsel uit in schaaltes en zet deze in een braadslee met kokend water tot onder de rand. In een warme ($\pm 140^\circ$) oven zetten, ± 1 uur of zolang als nodig is om de custard te laten stollen.

Garneer met blaadjes en/of boragebloempje.

Arja Albrecht

Literatuurlijst:

- Elzeviers groot kruidenboek.
- Hans van den Bosch en Dick Schepers: Onbekende kanten van bekende planten.
- Mellie Uyldert: Plantenziekten.
- Jack Verstappen: Folkloristisch planten- en kruidenboek.
- Lexikon der Heilpflanzen.

www.omheining.net

Via deze website kunt u kennis maken met de activiteiten van onze werkgroepen.

Ver. voor Heemkunde 'Omheining' 20 jaar

De drie grieze doeven.

Twintig jaar geleden, op 25 maart 1981, werd de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino opgericht. Het bestuur besloot deze mijlpaal te gedenken met een feestelijke avond; geen officiële bijeenkomst met een receptie, maar gewoon een gezellige avond voor de leden. Uiteindelijk werden het twee avonden om iedereen de gelegenheid te bieden hierbij aanwezig te zijn. Op 26 en 27 maart was men welkom in café-restaurant 'Oortwijn', dezelfde plaats waar ook de oprichtingsvergadering plaatsvond.

Veel leden maakten van de uitnodiging gebruik. Op maandagavond 26 maart konden we 216 personen verwelkomen en op dinsdagavond 27 maart 245 personen. Het was een avond voor en door Heinoërs, met een optreden van 'de drie grieze doeven', een zanggroepje, de dansgroep 'Spölda' en van

drie bestuursleden met een quiz over oude gebruiksvoorwerpen. In verband met het twintigjarig bestaan kwam in maart geen contactblad 'Omheining' uit, maar een jubileumuitgave met als titel 'Wonen en werken aan de Oude Wetering onder Lierderholthuis'. De uitgave werd mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de Coöperatieve Werktuigenvereniging Heino B.A. en Rabobank 'Salland-West'.

Bij een jubileum hoort ook een terugblik

In het contactblad 'Omheining' nummer 1 van maart 1991 vindt u een verslag van het reilen en zeilen gedurende de eerste tien jaren van de vereniging; in het contactblad nummer 1 van maart 1996 een terugblik op de jaren 1991 t/m 1995.

Hoe het de vereniging in de afgelopen vijf jaren verging, laten wij onderstaand volgen.

Huisvesting

Op 21 en 22 juli 1997 vindt de verhuizing plaats van 'n Heerd' in het gebouw 'de Haere' naar 'de Maelderieje' in het bezoekerscentrum. De officiële opening vindt plaats op 16 mei 1998. Een verslag hierover treft u aan in het contactblad 'Omheining' nummer 3 van september 1998.

Bestuur

In 1996 trekt de heer H.J.J. Hoppen zich terug uit het bestuur en komt de heer L. Slurink voor hem in de plaats. De heer G.C. Stapel neemt afscheid als voorzitter in 1997, de heer J.M. Seine volgt hem op.

In 1999 treden twee bestuursleden af. Als opvolger van de heer J. Freriks wordt de heer G.J. Hageman gekozen en voor mevrouw G.A.M. Diepman, penningmeester, komt de heer H.J. Wessels in de plaats. In 2000 verlaten drie leden het bestuur en wel mevrouw G.H.M. ten Berge-Elferink, de heer W. Schuring en de heer L. Slurink. In hun plaats komen mevrouw E.M.A. van Spanje-van de Lande, mevrouw T. de Graaf-Brouwer en de heer H.J. Timmers.

Redactie

In 1996 komt de heer H.J. Wessels in de redactie als opvolger van mevrouw F. Hageman-Zielemans. In 1998 wordt gekozen voor een andere vormgeving van de omslag. In 1999 neemt de heer H.J.J. Hoppen afscheid van de redactie en komt de heer J. Peters voor hem in de plaats. Mevrouw T. de Graaf-Brouwer neemt in 2000 de taak van eindredactrice over van mevrouw M.S.H. Donath-Hoppen.

Ledenaantal

Het ledenaantal in de periode 1996 - 2000 blijft ongeveer gelijk en gaat van 786 naar 791.

De vereniging digitaal

Het contactblad 'Omheining' wordt geheel drukklaar aangeleverd. Alle artikelen uit het

Volksdansgroep 'Spölda'.

contactblad zijn in een computerprogramma verwerkt, evenals de bibliotheek, de historische gebruiksvoorwerpen met foto, de kleding en de genealogie. De ledenadministratie en de boekhouding gebeuren eveneens per computer. In 2000 krijgt de vereniging een eigen website en wel www.omheining.net en een E-mail adres omheining@planet.nl

Jaarvergaderingen

Elk jaar in maart wordt de algemene ledenvergadering gehouden, voor de pauze het zakelijke gedeelte en na de pauze een heemkundig of ander onderwerp. In 1996 treedt het Sallandse duo 'Höllendoorn' op in verband met het 15-jarig bestaan van de vereniging. In 1997 houdt mevrouw T. Heupink-van Buren uit Hellendoorn een lezing in de streektaal over oude paasgebruiken. De heer De Boer van het Venduehuis in Zwolle taxeert in 1998 het meegebrachte antiek en de curosia. De heren A. Goutbeek en J. Veldhuis uit Dalfsen houden in 1999 een lezing over de Marswetering en in 2000 vertelt de heer Hans Abbink, schapenherder te Eibergen, over zijn kudde, over het werken met de schapen en het trainen van de honden.

Publicaties

Op 30 mei 1996 ziet de kadastrale atlas Heino

1832 het levenslicht. De presentatie vindt plaats op het gemeentehuis van Heino. Het is een ludiek gebeuren waarbij koning Willem I en schout-burgemeester Klomp per koets arriveren in gezelschap van een lakei.

Themanummers en -avonden

1996. Themanummer 'Huishoudschool De Bakenbelt'.

1997. Themanummer 'Tien jaar kruidentuin Allegaardje'. Naar aanleiding hiervan houdt mevrouw G. Waardenburg uit Diepenheim op de ledenavond in september een lezing met als titel 'Het helpt er altijd wel één'.

1999. Themanummer 'Zo ongeveer rondom 1900'.

Wandeltochten

Aan de wandeltochten doen weer veel wandelaars mee.

De kerstwandeling in 1996 door de Stoevinge trekt 500 deelnemers. De kerstwandeling in 1998 over het landgoed de havezathe 'Den Alerdinck' met 667 wandelaars is een topper, terwijl de kerstwandeling 2000 door de Veldhoek ook weer veel wandelaars trekt en wel 521. De paaswandeling in 1997 door Laag-Zuthem is goed voor 400 deelnemers. Bij de andere wandelingen zijn wat minder wandelaars aanwezig, maar toch gemiddeld 300.

Schenkingen

1996: f 1000,00 van de ondernemersvereniging 'Heino Aktief' voor de kadastrale atlas Heino 1832.

1997: f 5000,00 van het Anjerfonds voor de inrichting van de nieuwe verenigingsruimte.

2000: f 4301,00 van de werktuigenvereniging Heino B.A. voor de uitgifte van de jubileumuitgave 'Wonen en werken aan de Oude Wetering onder Lierderholthuis' en een assortiment tuingereedschap van het hoveniersbedrijf Van der Vechte, bestemd voor de dames van de werkgroep Kruidentuin Allegaardje.

Verder worden allerlei oude gebruiksvoorwerpen, particuliere archieven, foto's, bidprentjes, krantenknipsels etc. geschonken. Alle schenkingen zijn verantwoord in het contactblad 'Omheining'.

Nog een aantal feiten

1996.

De werkgroep Archeologie wordt opgeheven. De werkgroep Dialect verandert haar naam in werkgroep Streektaal. Nieuw is de werkgroep Historische Gebruiksvoorwerpen. Op de ledenavond in het voorjaar worden de films van de vereniging 'Toen en Thans' en 'Heino ons Heem' vertoond; in het najaar het diaklankbeeld 'Boern van gister'n, alles geet veurbie' door de heren Rouwhorst en Graskamp uit Vorden. De heer Jabben van de oudheidkamer Ommen houdt een lezing met dia's over de vroegere en de huidige situatie van Ommen. De pompdagen bestaan 10 jaar en er wordt meegedaan met een wagen met daarop de in bruikleen gegeven schoenmakerij van de heer Offenbergh. De vereniging wint daarmee de zesde prijs. Alles wordt op video vastgelegd.

1997.

De vereniging krijgt telefoon, het nummer is 0572-394562. De ledenavond in het voorjaar wordt verzorgd door de heer G.C. Stapel, hij vertoont dia's uit eigen collectie. In het najaar houdt de heer A. Goutbeek een lezing over de Lemelerberg. Er komen diverse videofilms gereed, zoals van de verhuizing en over de werkzaamheden van de vrijwilligers. De inventarisatie van de veldnamen wordt afgesloten. De werkgroep Kruidentuin Allegaardje verhuist naar de nieuwe kruidentuin achter het bezoekerscentrum. Er komt een informatiebrochure over de vereniging uit. Veel tijd wordt gestoken in onderzoek naar gegevens voor de permanente en de tijdelijke tentoonstelling in het bezoekerscentrum.

Tevens wordt voor het bezoekerscentrum een videofilm vervaardigd over de voormalige maalderij.

1998.

De verenigingsruimte 'de Maelderieje' wordt officieel geopend. De beelden worden op video vastgelegd. De zonnewijzer uit de vroegere gemeentetuin vindt een plek in de kruidentuin. Er worden klederdracht patronen vervaardigd van meisjes-, jongens-, vrouwen- en mannenkleding. Tevens wordt een cursus wassen van knipmutsen gegeven. Vanwege

de grote deelname wordt de werkgroep Streektaal in twee groepen gesplitst. De commissaris van de koningin komt met een gevolg op bezoek, evenals een delegatie uit de partnergemeente Keerbergen. Op de ledenavond in september vertoont de heer K. Nijmeijer uit Nijeveen films over het boerenleven op het Drentse platteland. In november behandelt de heer J. Teeuwen uit Lochem aan de hand van dia's het oud-Achterhoekse landleven.

1999.
In verband met de tentoonstelling 'Huishouden uit de tijd' in het bezoekerscentrum, waaraan de werkgroep Historische Gebruiksvoorwerpen haar medewerking verleent, wordt op 21 maart openhuis gehouden. In september worden de leden in de gelegenheid gesteld de tuinen van het landgoed 'Den Aalshorst' te bezichtigen. Op twee zaterdagochtenden wordt men deskundig rondgeleid. Drie dames uit Harfsen verzorgen de ledenavond in september met sketches, liedjes en gedichten in de streektaal. De heer W.B. van Pijkeren vertoont in november dia's over de streek langs de rivier de IJssel.

2000.
De werkgroep Kruidentuin Allegaardje presenteert een nieuw kruidentuinboekje. Er worden twee fototentoonstellingen gerealiseerd. Van 14 t/m 16 april is het thema 'Heino en haar inwoners' en van 16 t/m 20 augustus 'Twintig jaar pompdagen'. In verband met het carnaval is er gelegenheid foekepotten te

maken. Op de autoloze zondag van 24 september is de kelderruimte geopend voor publiek. Op de ledenavond in september geeft de heer A. ten Hove een lezing met als titel 'De vreugde en het verdriet van een weerman'. In november vertoont de heer W.B. van Pijkeren dia's over Salland.

Verder zijn de vereniging en de werkgroep Kruidentuin Allegaardje elk jaar met een kraam aanwezig op het Daggie Old Heino. De dames van de kruidentuin houden tevens een stekjesmarkt op de zaterdag voor moederdag. Enkele dames van de werkgroep Folklore verzorgen op het Daggie Old Heino de broodmaaltijd in klederdracht. De vereniging verleent haar medewerking aan activiteiten van andere verenigingen, jubilea en dergelijke. Tevens bezoeken andere verenigingen de verenigingsruimte 'de Maelderieje'.

We sluiten het overzicht af met de wens, dat de volgende jaren net zo positief mogen verlopen als de twintig jaren, die achter ons liggen. Over vijf jaar bestaat de vereniging vijf en twintig jaar. Een mijlpaal, die wij met steun van onze vrijwilligers en leden hopen te bereiken.

J.K. Pruim-Reinders

Broodmaaltijd tijdens het Daggie Old Heino.

Alweer 20 jaar geleden

1981

Voor bejaarden, die om welke reden dan ook, niet in staat zijn zelf de warme maaltijd te verzorgen bestaat de mogelijkheid tegen vergoeding gebruik te maken van de maaltijdvoorziening. Deze maaltijden worden klaargemaakt door de beide plaatselijke bejaardencentra en zonedig door vrijwilligers aan huis bezorgd.

De gemeente Heino wil een eigen afvloeiingsregeling voor onderwijzers aan openbare kleuter- en lagere scholen. Het aantal leerlingen dat naar verwacht dit jaar de scholen in Heino gaat bezoeken laat een terugloop zien. Een tendens die zich de komende jaren waarschijnlijk voort zal zetten. Dat gaat arbeidsplaatsen kosten.

De vraag is wie het eerst ontslag krijgt. Tot nu toe werden daarvoor rijksrichtlijnen aangehouden. Gezien de te verwachten terugval in leerlingen en daardoor arbeidsplaatsen, is een eigen regeling op zijn plaats vindt het gemeentebestuur. Ook het onderwijzend personeel is die mening toegedaan. Een eigen regeling zou meer duidelijkheid en rechtszekerheid verschaffen. Onderwijzers met een tijdelijke aanstelling krijgen het eerst ontslag, zo blijkt uit de verordening, daarna die met een vaste aanstelling.

De heer J.A.W. van Eupen is benoemd tot directeur van het vormingscentrum Den Alerdinck. Hij treedt op 1 maart 1981 in dienst.

De heer Van Eupen (50) is sinds 1978 directeur van de Provinciale Utrechtse Stichting voor Welzijnsbevordering. Hij is tevens voorzitter van de Werkgroep Deskundigheidsbevordering van de landelijke Raad voor Cultureel Werk en lid van de Commissie Vormings- en Ontwikkelingswerk voor Volwassenen, een adviesorgaan voor de minister van CRM.

De Werkgroep Muziekonderwijs Heino is kwaad. Naar aanleiding van een enquête vin-

den Burgemeester en Wethouders het niet nodig instrumentaal onderwijs in Heino mogelijk te maken. Het bedrag van f 22.000 dat daarvoor gereserveerd is, moet volgens B en W teruggestort worden in de reserve 'onvoorzien'. B en W baseren dit voorstel op de resultaten van een enquête die op de basisscholen is gehouden. De Werkgroep Muziekonderwijs heeft geen enkel vertrouwen in deze door de gemeente gehouden behoeftepeiling. De Werkgroep is bovendien kwaad omdat ze in het geheel niet betrokken is geweest bij de enquête, er zelfs niet van op de hoogte was dat deze zou worden gehouden. In 1976 was de belangstelling voor dit onderwijs nog groot, ruim 100 personen, maar die belangstelling liep terug tot 25 in 1981. De behoeftepeiling leverde slechts veertien reacties op waarvan twee negatief.

Een landgoed met z'n bossen, bouwland en vaak een paar rustieke panden is een rijk bezit, maar het valt vandaag niet mee om zo'n culturele erfenis van eeuwen zodanig te beheren dat er geen geld bij moet. Dat geldt voor heel Nederland. Wie een landgoed exploiteert, legt er per jaar f 103 per hectare bij. Daar veranderen de overheidsbijdragen niets aan. Onder aanvoering van ing. H.L. van Kuilenburg, rentmeester van de Verenigde Gestichten in Deventer, bestond al jaren een soort contactgroep van beseigenaren, maar nu is er dan de Bosgroep Salland. W.H. baron van Ittersum, rentmeester van onder andere Het Rosendaal in Heino en één van de leidende figuren van de Bosgroep zegt dat ongeveer 6.000 ha bos en cultuurland verenigd zijn in de groep.

Ondanks de verontrustende berichten is het de woningbouwvereniging 'Heino-Wijhe' en vooral ook burgemeester drs. J.L.H.M. Berger gelukt om voor alle zeventien te bouwen premie-A-woningen in het bestemmingsplan 't Wooldhuis de rijkspremie beschikbaar te krij-

gen. De maximale stichtingskosten van deze woningen mogen overeenkomstig de wet beschikkingsgeldelijke steun niet meer dan f 135.000 bedragen. De rijkspremie voor deze woningen bedraagt bij een belastbaar inkomen van f 26.000 of minder in het eerste jaar f 10.900, ieder jaar te verminderen met f 500.-. En dat gedurende een looptijd van maximaal 22 jaar.

De daarnaast door de woningbouwvereniging te bouwen woningen zullen in prijs variëren van f 112.000 tot f 128.000.-.

Slechts zestien van de 74 bouwkvelds van het plan Heino-Zuid zijn verkocht. Deze toch wel trieste mededeling deed wethouder Snel tijdens de gehouden commissievergadering openbare werken. Wat er aan de situatie gedaan moet worden zal in overleg met andere commissies moeten blijken.

In één van de dagbladen lezen we:

Woningbouw in Laag Zuthem wordt met 100 procent uitgebreid.

Op de weg van Zwolle naar Heino verwijst slechts een groezelig wit bord naar het dorpje Laag Zuthem. Een weg tussen bomen in een voorjaarstooi voert naar de kleine kern. Opeens sta je in Laag Zuthem, op de Kolkweg. Links staan oude huizen, rechts de nieuwe. Achter deze nieuwe bungalows zal de nieuwe bouwwijk komen. Laag Zuthem wordt dan tweemaal zo groot. Zal het karakter van het dorp daardoor niet worden aangetast? Plaatselijk Belang-voorzitter Doosje: 'Ach, we moeten het dorp leefbaar houden, de mensen een kans geven zich in het dorp te vestigen. Dat staat centraal. Ook moeten we de dreigende vergrijzing zien tegen te gaan. We hebben nu één winkel in het dorp, als er meer huizen komen, is er meer hoop op behoud daarvan.'

Het uitbreidingsplan voorziet in de bouw van 58 woningen in Laag Zuthem. Bejaardenwoningen, woningwetwoningen, premiewoningen, 'twee onder een kap-woningen', vrijstaande huizen en bungalows.

Hotel-café-restaurant Blom in Heino is mid-

den april officieel in andere handen overgegaan. De vorige eigenaar Gerard Blom moest om gezondheidsredenen stoppen. Met veel vertrouwen heeft hij het bedrijf overgedragen aan Fred Vinke uit Wezep, die er al gedurende twee jaar als kelner werkzaam is geweest.

Voor Gerard Blom was het een moeilijke stap. Zevenentwintig jaar geleden nam hij het café Marktzicht, toen een echt dorpscafé, over van zijn moeder. Een van de oudste stamgasten van Blom, de heer B. Schuurman, sprak namens de familie Blom.

De gemeenteraad is unaniem van mening, dat het vervoer van gevaarlijke stoffen door de kom van het dorp in ieder geval gemeld moet worden aan de meldkamer van de geregionaliseerde brandweer in Zwolle. In samenspraak met de politie wordt dan verder bepaald of het transport eventueel onder politie-escorte moet worden uitgevoerd. Zolang de rondweg om Heino er nog niet is, zal het vervoer van gevaarlijke stoffen door de kom van het dorp moeten. Een andere mogelijkheid is er niet. De chauffeurs moeten zich dan uitsluitend houden aan de vastgestelde route Zwolsestraat - Dorpsstraat - Canadastraat - Raalterstraat. Een route richting Deventer via Wijhe en Olst wordt niet wenselijk geacht vanwege de ligging van het industrieterrein in Deventer.

Naar alle waarschijnlijkheid zal de Heinose brandweer nog wel even moeten wachten op de totale realisering van de geplande uitbreiding van haar onderkomen. Naar aanleiding van vragen van mevrouw Luchtenberg (CDA) hierover - zij vroeg wanneer met de tweede en derde fase van de uitbreiding kon worden begonnen - antwoordde burgemeester Berger, dat dat nog een erg onzekere factor was. Het wachten is namelijk op subsidietoewijzing of het beschikbaar komen van geld uit de DACW-pot (in het kader van de werkloosheidsbestrijding), maar wanneer dat overheidsgeld komt, is nog helemaal niet bekend. De brandweer kan inmiddels al gebruik gaan maken van de voormalige ruimte van de buitendienst van Gemeentewerken. Dat ligt

achter het Dorpshuis, dat momenteel al voor de helft door de brandweer in gebruik is.

De commissie Openbare Werken heeft een positief advies uitgebracht inzake de verharding van de Bornweg. Het gaat hier om een gedeelte van de Rozendaelseweg tot aan het pand Bornweg 4. Met de betrokken bewoners is een overeenkomst gesloten betreffende de realisering. De gemeente zal het materiaal verstrekken, terwijl de uitvoering zal geschieden door de familie Spijkerman en de familie Huisman. Bovendien zullen beiden het onderhoud gedurende tien jaar voor hun rekening nemen. Dit stukje zelfwerkzaamheid werd door de commissie positief ontvangen.

Het laatste gedeelte van de Lierderholthuisweg, dat is het onverharde deel na de woning nummer 47, zal - als de raad er mee instemt - weer de naam krijgen van voor de opheffing van de gemeente Zwollerkerspel, namelijk Hoge Bosweg. De bewoners van de vijf woningen die aan dit weggedeelte liggen, hebben om deze naamsverandering gevraagd.

In het bijzijn van familie, bestuur en personeel van de melkfabriek Heino-Krause heeft de heer H. Oosterwijk de eremedaille in goud verbonden aan de Orde van Oranje Nassau opgespeld gekregen door burgemeester Berger. De onderscheiding is hem toegekend vanwege de vele verdiensten voor de landbouw en het plaatselijk gemeenschapsleven. De heer Oosterwijk is 25 jaar bestuurder geweest van de melkfabriek.

Langzamerhand vinden er steeds meer uitwisselingen en contacten plaats tussen Heino en de Belgische gemeente Keerbergen. Deze contacten vinden hoofdzakelijk plaats op sportgebied. De volleybalvereniging Hevo heeft al een bezoek aan Keerbergen gebracht en als het lukt zal Keerbergen meedoen aan het Hemelvaarttoernooi van Hevo.

De PvdA in Heino noemt de houding van burgemeester en wethouders ten opzichte van bovengemeentelijke zaken tweeslachtig.

De socialisten komen tot die slotsom omdat B en W zich wel inspanssen voor het welslagen van de actie 'Een miljoen handtekeningen voor Russische joden', maar zich niet achter andere moties van andere gemeenten willen scharen, waarin het plaatsen van kernwapens wordt afgekeurd.

De Kandelaar, een religieuze stichting die zich bezighoudt met evangelisatie, zending en pastorale hulpverlening, is al geruime tijd een doorn in het oog van veel inwoners van Raalte en omliggende dorpen. Enige tijd geleden kwam de stichting in opspraak door een incident rond een achttienjarig meisje. Pleegouders wilden hun dochter beletten naar het 'hoofdkwartier' van de stichting - een boerderij aan de Oude Dalfserweg in Heino - te gaan. Dit konden de ouders echter niet omdat hun dochter achttien jaar oud is, en dus volgens de wet zelf beslist.

In de gemeenteraad van Heino zijn vragen gesteld over de Stichting De Kandelaar. Het raadslid Hinnen (PvdA) zei vraagtekens te zetten bij deze stichting. Hij vroeg B en W deze 'dubieuze groep' in overleg met betrokken instanties kritisch te volgen nu de religieuze sekte zich in Heino heeft gevestigd. Burgemeester Berger zei het eens te zijn met Hinnen, maar wees er op dat juridisch gezien vrijwel geen stappen mogelijk zijn.

Pastoor J.T.M. Elfrink vierde zijn 45-jarig priesterschap. Op verzoek van de jubilaris werd dit feit niet extra herdacht aangezien het jubileum ter gelegenheid van zijn 40-jarig priesterschap zeer uitgebreid gevierd is. Alleen tijdens een plechtige mis werd hieraan aandacht besteed. Pastoor Elfrink is geboren in Zevenaar.

Gedurende 20 jaar was hij leraar aan een seminarium in Apeldoorn. Vanaf eind augustus 1965 werkt hij in de parochie van Heino. Elfrink is in maart (1981) 70 jaar geworden.

Henk Wessels

Wie was wie?

Op de foto, geplaatst in het nummer van december 2000, is slechts één reactie binnengekomen en wel van mevrouw B. Eijkelkamp-Nijboer.

Wel zijn alle namen bekend van de vier dames en de heer uiterst rechts op de foto.

De foto is gemaakt in 1955/56 voor de rk. kerk in Heino. Op de achtergrond is de winkel van bakker Blom gedeeltelijk zichtbaar.

De namen zijn, van links naar rechts:

Betsie Nijboer, Tonnie Lammers,
Jo Groot Beumer, Dinie Strijtveen en
de heer G. Oosterlaar, die later werkzaam was
bij de Gemeente Heino.

Wie is Wie?

Een foto, beschikbaar gesteld door mevrouw Morrenhof-Holsappel. Ze weet niet meer wie deze jongeman is.

Misschien kunt u ons helpen? Wie herkent deze jongen?

Waar en wanneer is deze foto gemaakt?

We hopen weer op uw reactie.

*M.H. Stavorinus,
De Haarstraat 25,
8141 EW Heino,
tel. 0572-392586.*

Van de bestuurstafel

Na de algemene ledenvergadering van 13 maart jl. werden de bestuursfuncties en taken als volgt verdeeld:

- De heer J.M. Seine, voorzitter.
- Mevrouw J.K. Pruim-Reinders, secretaresse, ledenadministratie, contactpersoon en lid van de werkgroep Genealogie-Documentatie.
- De heer H.J. Wessels, penningmeester, 2e secretaris.
- De heer M.J.M. Bisschop, contactpersoon voor de werkgroep Foto en Video en de werkgroep Geschiedenis.
- Mevrouw T. de Graaf-Brouwer, eindredactrice contactblad 'Omheining', contactpersoon en lid van de werkgroep Folklore.
- De heer G.J. Hageman, vice-voorzitter, contactpersoon en lid van de werkgroep Historische Gebruiksvoorwerpen.
- De heer G.W.M. Hollak, namens de vereniging bestuurslid van de Stichting Bezoekerscentrum 'West-Salland'.
- Mevrouw J.H.M. Meulman-Kortstee, contactpersoon en lid van de werkgroep Folklore.
- Mevrouw E.M.A. van Spanje-van der Lande, contactpersoon en lid van de werkgroep Kruidentuin Allegaardje.

Tevens werd besloten de werkgroep Beeld en Geluid een andere naam te geven. In de colofon, binnenzijde 'Omheining', treft u deze werkgroep nu aan onder de benaming Foto en Video.

Over het twintigjarig bestaan van de vereniging is elders in deze 'Omheining' een artikel opgenomen. Naar aanleiding van de MKZ-epidemie werd in het bestuur overleg gepleegd of de feestavonden op 26 en 27 maart wel gehouden konden worden. Uiteindelijk werd besloten de avonden toch te laten doorgaan, hetgeen inhield dat veel agrariërs niet konden komen. In zijn openingswoord deelde de voorzitter dan ook mee, dat de groep niet werd vergeten, maar dat het plan was opgevat om na de MKZ-crisis nog een gezellige avond voor deze afwezigen te houden.

Tevens kon de voorzitter vertellen, dat het 800^e lid was geregistreerd, het streefgetal van 1000 hoopte hij in de toekomst mee te maken.

De paaswandeling ging in verband met de MKZ-crisis niet door. Deze wandeling zal nu op een ander tijdstip worden gehouden.

De jubileumuitgave 'Wonen en werken aan de Oude Wetering, onder Lierderholthuis' kunt u nog aanschaffen. De verkoopprijs bedraagt f 24,75.

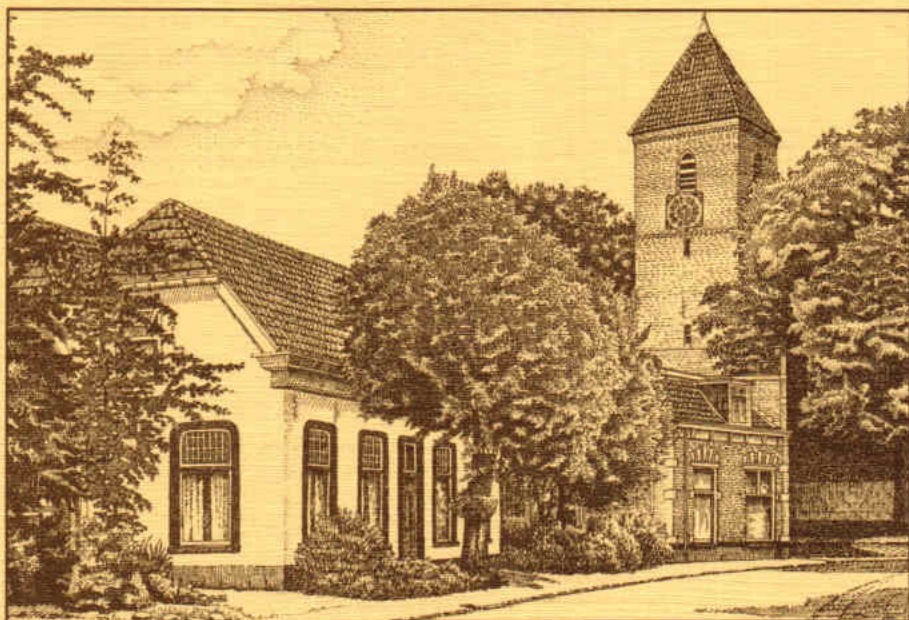
De heer R. Meindersma heeft voor de vereniging een videoband over Heino samengesteld die de titel draagt: 'Heino, rondom de beuk'. De duur is 40 minuten en de prijs f 25,00.

Schenkeningen

- Van de Bibliotheek Heino, Van Sonsbeeckstraat 1, 3 delen van Scripta Transisalana.
- Van mevrouw A. Ekkelenkamp-Jansen, Klompstraat 10, 'Het Onze Vader' getekend door Johannes de Grip M.Z., Deventer, februari 1934.
- Van de heer G.H. Elshof, Lierderholthuisweg 69, een textielkaart.
- Van mevrouw R. Elshof, Zwamsstraat 4, een schapenschaar, een hooiplukker en een paar fietshandmoffen.
- Van mevrouw H.A. van Essen-de Graaf, Prins Bernhardstraat 25, het boekje Revue 'Melk in Salland' 1912-1987, ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van Heino Krause.
- Van mevrouw M. Harmsen-Rientjes, Dorpsstraat 67, krantenknipsels.
- Van de gemeente Heino een groot aantal foto's, het boek 'Het dorp aan de Oude Wetering', een videoband 'Heino in de regio', een videoband 'Heino een dorp met een eigen karakter', een kop en schotel, een kop zonder schotel, een wandbord, twee glas-in-lood raampjes, een spelletje labyrinth en een speldje, allemaal met het wapen van de gemeente Heino, een briefopener, vier pennen en een houten multomap met het opschrift gemeente Heino, tevens een cliché en stempels.
- Van de heer H. Jansen of Lorkeers, Grote Bisschop 32, handgesmede spijkers, een ontheffingsbewijs, een vergunningsbewijs en een persoonsbewijs.
- Van de heer G. Lindeboom, Duisterendijk 5, een voorfront van een toonbank, een houten ploeg en een kruiwagenwiel.
- Van de heer A. Neplenbroek, Rozendaelseweg 16, een aantal foto's.
- Van de heer W.A.J. Oosterkamp, Acacia 18, een aantal jaargangen van 'Ons eigen land'.
- Van de heer H. Rienties, Vlaminckhorstweg 20, een driepoot, een weckfleshouder, een ouderwetse bril en twee houten modelauto's.
- Van de heer G.H. Schulten, Industriestraat 1, een ordner met krantenknipsels en ander materiaal over de zeskamp in 1986.
- Van de heer J.M. Seine, Molenweg 2, een complete achterwand van een kruidenierswinkeltje uit omstreeks 1890/1895.
- Van de heer A.J.G. Smit, Dorpsstraat 53, een melkkar.
- Van de heer G.C. Stapel, de Cingel 15, een stempel van Heino Krause uit 1912, tweemaal drie negatieven (cliché's) op een koperen plaat, een negatief op een zinken plaat van de Coöperatieve Melkproductenfabriek met steiger, een negatief eveneens op een zinken plaat van latere datum met de directeurswoning en een dianegatief van zeven poederblikken.
- Van de heer E.D. Stegeman, Julianastraat 12, een spenenschaartje.
- Van de heer D. Touwen, Goudenregen 15, een porseleinen isolator voor de elektrische bedrading, die aanwezig was boven het laadperron van de maalderij (bezoekerscentrum) en een flesje gevuld met originele melasse.
- Van de heer J. v.d. Vegt, Canadastraat 16, een beker met een afbeelding van de pompdagen 1997.

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

21e JAARGANG - NUMMER 2 - SEPTEMBER 2001

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino Canadastraat 6, 8141 AC Heino

Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website: omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,
Tel. 0572-391986

Postrekeningnr.: 2517412

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Gironummer van de bank: 800093

Kontributies:

Leden f 30,00 per jaar (elk volgend gezinslid f 15,00 per jaar); donateurs f 30,00 per jaar
Losse nummers f 7,50 (max. 24 pagina's)
Themanummers f 10,00

Bestuur

J.M. Seine, Molenweg 2, *voorzitter*,
8141 NS Heino, tel. 391310

J.K. Pruijm-Reinders, *secrètaresse*,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

H.J. Wessels, *penningmeester*,
De Horst 18, 8141 BA Heino, tel. 393495

M.J.M. Bisschop, Grote Bisschop 23,
8141 WK Heino, tel. 392499

T. de Graaf-Brouwer, Van Sonsbeeckstraat 18,
8141 VB Heino, tel. 392007

G.J. Hageman, Vlamincchorstweg 28,
8141 GG Heino, tel. 391332

G.W.M. Hollak, Herenbrinksweg 3A,
8144 RC Lierderholthuis, tel. 391529

J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,
8141 GK Heino, tel. 392560

E.M.A. van Spanje-v.d. Lande, Stationsweg 30B,
8141 SL Heino, tel. 392187

Werkgroepen

1. Boerderij- en Veldnamen

Contactpersoon: J. Peters, Woolthuisweg 39,
8141 RX Heino, tel. 391914

2. Folklore

Contactpersonen: T. de Graaf-Brouwer,
Van Sonsbeeckstraat 18, 8141 VB Heino,
tel. 392007 en J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560

3. Foto en Video

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Grote Bisschop 23, 8141 WK Heino, tel. 392499

4. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruijm-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

5. Geschiedenis

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Grote Bisschop 23, 8141 WK Heino, tel. 392499

6. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Hageman,
Vlamincchorstweg 28, 8141 GG Heino,
tel. 391332

7. Kruidentuin 'Allegardje'

Contactpersoon: E.M.A. van Spanje-v.d. Lande,
Stationsweg 30B, 8141 SL Heino, tel. 392187

8. Streektaal

Contactpersoon: H. van der Veen,
Kloostermanshof 40, 8141 AN Heino,
tel. 391505

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:

Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

M.S.H. Donath-Hoppen, Plataan 13,
8141 SM Heino, tel. 392998

T. de Graaf-Brouwer, Van Sonsbeeckstraat 18,
8141 VB Heino, tel. 392007, *eindredactrice*

D. van de Klippe, Kruzebrink 6,
8141 WD Heino, tel. 391517

J. Peters, Woolthuisweg 39,
8141 RX Heino, tel. 391914

M.H. Stavorinus, De Haarstraat 25,
8141 EW Heino, tel. 392586

H.J. Wessels, De Horst 18,
8141 BA Heino, tel. 393495

A. van de Wetering, De Haarstraat 33,
8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Veldhuis Raalte

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
21e jaargang - nummer 2 - september 2001

INHOUDSOPGAVE

blz. 26	Van de redactie
blz. 27	Heide in september
blz. 28	Sprekende foto's (50) - J.K. Pruim-Reinders
blz. 30	Een zoektocht met resultaat - Rein Meindersma
blz. 33	Neergestorte Lancaster (Hogebroeksweg) - Ton Weulink
blz. 36	Uit de school geklapt (10) - J.K. Pruim-Reinders
blz. 39	Wule zekt det zo (25) - Henk van der Veen sr.
blz. 40	Heino en zijn geschiedenis (5) - Derk van de Klippe
blz. 41	Toen en nu (2)
blz. 42	Van de werkgroep Historische Voorwerpen - Jan Weerts
blz. 43	Alweer 20 jaar geleden - Henk Wessels
blz. 47	Wie was wie? - Wie is wie? - M.H. Stavorinus
blz. 48	Van de bestuurstafel

Van de redactie

Zoals u in dit nummer zult zien, zijn veel problemen van 20 jaar geleden nog steeds actueel. Ook toen was er een bestemmingsplan voor de kom van het dorp, waar sommige middenstanders het niet mee eens waren.

Maar de rechtspositie van de meewerkende vrouwen in de agrarische sector is er sindsdien aardig beter op geworden.

Mevrouw J.K. Pruijm-Reinders heeft naar aanleiding van een prachtige foto uit het archief een fragment-genealogie van de familie Hoonhorst gemaakt.

Zo lang er nog mensen leven die de 2e Wereldoorlog bewust hebben meegemaakt, zullen er verhalen over die tijd verschijnen.

De heer R. Meindersma is gaan speuren naar de herkomst van een broche die gevonden werd na het neerstorten van een Engels vliegtuig in 1943.

De heer T. Weulink heeft uitgezocht welk vliegtuig het precies was en wie de bemanningsleden waren.

Wij wensen u veel leesplezier.

De kopij voor het decembernummer moet uiterlijk 1 november 2001 in ons bezit zijn.

Heide in september

Zie toch es, det golvend veld
met bluiende heide in september,
zie die òervloed van poarse pracht!
Bedwelmend geurt de hönnigzute nektar,
de imker hef zien volken weer ebracht.
Zie die biejen toch es nerig zuken,
't is noe de tied, zie zoekt zich zat,
zoemend, wiegend in de zonne,
dit is 't laeste en dan hebt ze 't 'had...
Zie, de vlinders fladdert daansend
bòven de zee van bluisels uut.
De krekelties die wipt
en sjirpt en springt,
'k heur een laete leeuwerik
die onbezörgd nog zingt.
Zie de dambos stoer doar stoan
as trouwe wachter;
hee kan trotseren
hitte en storm en snee!
Nog glimt en glaanst
zien prikkerige noalden,
mär wie weet het:
häfst en winter komt tammee...

H. van der Veen sr.

Uut: 'n Stiegel riemsels 3.

Sprekende foto's (50)

De familie Hoonhorst voor de boerderij aan de Dalfserweg 3 in 1924. De boerderij werd in 1945 door oprukkende Canadezen in brand geschoten.

Op de foto zien wij Johannes Willebrordus Hoonhorst met zijn echtgenote Johanna Maria Holterman. De kinderen zijn van links naar rechts: Grada, Antoon, Rie, Dora, An en Mien. Na 1924 werden nog acht kinderen geboren. De familie Hoonhorst heeft zo goed als zeker haar naam te danken aan het dorp Hoonhorst; in de doop-, trouw- en begraafboeken ook wel Hogenhorst en Honorst genoemd.

Op 22 oktober 1721 trouwt te Dalfsen, R.K. Hoonhorst, Wolter Jansen, jongeman uit Wietem (Wijthmen), met Merregien Derks woonachtig in den Hoonhorst. Ze gaan in Hoonhorst wonen. Bij de volkstelling in Lenthe in 1748 wonen bij Wolter Jansen, behalve zijn

echtgenote en zeven kinderen ook nog twee dienstbodes. Zijn zoon Henrik, gedoopt Dalfsen 21 maart 1730 volgen wij verder. Deze Hendrik Wolters Hoonhorst trouwt voor de 1^e maal op 20 april 1753 te Dalfsen met Willemetje Gerrits en na haar overlijden voor de 2^e maal op 3 november 1771 te Dalfsen met Hendrica Jansen. Uit het eerste huwelijk worden vijf kinderen geboren en uit het tweede huwelijk vier kinderen.

Bij de volkstelling te Lenthe in 1795 woont de familie op de Hoonhorst. Van de kinderen van Hendrik Wolters Hoonhorst volgen wij de jongste zoon Hermannes, gedoopt Dalfsen 23 januari 1778. Hij trouwt te Dalfsen op 24 februari 1814 met Gerridina Brinkhof en woont

aan de Dalfserweg 3 in Heino. Zijn drie oudere broers blijven op het ouderlijk huis in de buurtschap Lenthe wonen. In de kadastrale atlas van 1832 treffen wij Hermannes Hoonhorst aan als eigenaar van de boerderij het Hannisman, Dalfserweg 3.

Een fragment-genealogie:

Hermannes Hoonhorst.

Gedoopt: Dalfsen, buurtschap Lenthe, 23 januari 1778.

Overleden: Heino 1 december 1844.

Zoon van: Hendrik Wolters Hoonhorst en Hendrica Jansen.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: R.K.

Huwelijk: Dalfsen 24 februari 1814 met Gerridina Brinkhof, geboren omstreeks 1791, overleden Heino 15 augustus 1868.

Dochter van Hendrik Brinkhof en Maria Willemsen.

Kinderen:

1. **Hendrik**, flankeur, geboren Dalfsen omstreeks 1814, overleden Breda 28 augustus 1836 in de garnizoensziekenzaal.
2. **Hermannes**, landbouwer, geboren Dalfsen omstreeks 1817, overleden Dalfsen 17 oktober 1857, eerste huwelijk met Hendrika Brinkhof, tweede huwelijk met Joanna Zatink.
3. **Hendrika**, geboren Dalfsen 11 augustus 1818, overleden Heino 15 juli 1868, gehuwd met Harm Jan Satink.
4. **Hendrik Jan**, geboren Heino 12 september 1821, overleden Heino 7 februari 1870.
5. **Volter**, boerenwerk doende, geboren Heino 5 januari 1824, overleden Heino 20 april 1851, ongehuwd.
6. **Hermina**, boerenwerkster, geboren Heino 24 februari 1827, overleden Heino 1 januari 1845.
7. **Gerrit Jan**, geboren Heino 2 januari 1830, overleden Dalfsen 21 oktober 1900, ongehuwd.
8. **Hendrikus**, blekersknecht, geboren Heino

5 januari 1834, overleden Zwolle

13 maart 1878, gehuwd met

Johanna Klein Heerenbrink.

9. **Hendrik Jan**, geboren Heino 27 april 1838, overleden Heino 25 juni 1908, gehuwd met Gerritdina Mensink, weduwe van Jan Hendrik Haarle.

Hendrik Jan Hoonhorst, geboren in 1821, blijft op het ouderlijk huis aan de Dalfserweg wonen. Na het overlijden in 1863 van zijn echtgenote Theodora Elsmann, houdt hij het gezin bijeen met hulp van zijn moeder en dienstbodes. Echter na zijn overlijden in 1870, zijn moeder is inmiddels ook overleden, valt het gezin uiteen. In de periode 1870 tot 1880 woont Albert Hoekerswever met zijn gezin op de boerderij aan de Dalfserweg nr. 3. Op 1 april 1880 komen de zonen Gerhardus, Hermannes Willebrordus en de dochter Hendrika Gerharda weer terug.

Zij zijn elders werkzaam geweest als boerenknecht en boerenwerkster. Hermannes Willebrordus overlijdt in 1889, Hendrika Gerharda vertrekt na haar huwelijk met Theodorus Kroes naar Dalfsen en Gerhardus zet het bedrijf aan de Dalfserweg voort. Hij huwt met Anna Blom en zijn zoon Johannes Willebrordus is degene, waarmee wij dit verhaal begonnen.

J.K. Pruim-Reinders

Geraadpleegde bronnen:

- Historisch Centrum Overijssel: Doop-, trouw- en begraafboeken van Dalfsen, eveneens van Dalfsen en Zwolle de burgerlijke stand.
- Gemeente-archief Heino: Burgerlijke stand en bevolkingsregisters.

Een zoektocht met resultaat

Mei 1996 / 24 januari 2001

Mei 1996. Op een gezellige afscheidsavond van twee Canadese veteranen ten huize van Anna Jonkman liet Trees Nijboer-Kok een zilveren broche zien, die vermoedelijk had toebehoord aan een Engels bemanningslid van een vliegtuig dat in 1943 was neergestort aan de Hogebroeksweg achter de boerderij van de fam. Reimert. De broche had een inscriptie die op Keltische letters en woorden leek. Bij nader onderzoek bleken dit Franse woorden te zijn :

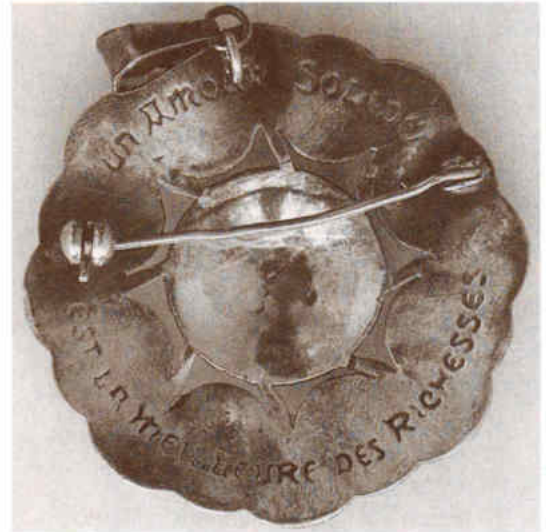
"Un amour solide est la meilleure des richesses"

(Een betrouwbare liefde is de grootste rijkdom). Uit deze tekst blijkt de historische band van Schotland met Frankrijk.

De broche is waarschijnlijk als mascotte gedragen aan de zijkant van de Schotse cap. Deze cap met het welbekende Schotse motief (tartan) werd veel buiten het officiële uitgaansleven door de Schotten gedragen.

Trees vertelde mij het volgende. Haar vader en haar oudste twee broers waren vaak op stap om het grote gezin van het benodigde voedsel te voorzien. Zij herinnerde zich nog dat haar vader thuiskwam met de zilveren broche, die hij gevonden had in een veld aan de Berkendijk. De broche heeft enige jaren in een doosje gelegen en werd na de oorlog bijna dagelijks door haar moeder gedragen. Zij vermoedden dat deze broche afkomstig moest zijn van een Engelsman. Ze vertelde mij ook dat Jan Brinkman zeer betrokken was bij het redden van Engelse en Amerikaanse vliegeniers.

Na wat Trees ons verteld had ben ik naar Jan gegaan, die mij in het kort vertelde dat laat in de avond van 29 september 1943 een vliegtuig was neergestort en dat hij werd geroepen door Karel Tuitert, die een gewonde Engelsman in huis had. Behalve Jan was ook dokter Doyer erbij gehaald, die oordeelde dat de gewonde naar het ziekenhuis moest worden ge-

Voor- en achterkant broche.
Foto: Wim B. van Pijkeren.

bracht. Het vervoer vond plaats met een boerenwagen. In een dikke laag stro werd de gewonde Engelsman gelegd. Rondom werd een bekisting gemaakt. De rest van de wagen werd opgevuld met aardappelen en zo werd de man naar Zwolle vervoerd. Slechts bij één Duitse controle werden zij aangehouden. Na

de vermelding dat de wagen 'kartoffelen' vervoerde voor de Deutsche Wehrmacht mocht men doorrijden. In het ziekenhuis werd geconstateerd dat de gewonde zwaar letsel had opgelopen tijdens zijn val met een parachute uit het vliegtuig. Een bemanningslid van het vliegtuig, de boordschutter Sgt. R. Roberts, vertelde bij een bezoek over zijn ervaringen bij het neerschieten van de bommenwerper en van zijn redding in Salland. Hij vertelde dat er één bemanningslid vermist was geweest; dat was de man die naar het ziekenhuis was gebracht: Sgt. Leslie Barker.

De Lancaster Mk. III JA 910 vertrok op de avond van 29 september 1943 vanaf het vliegveld East-Kirkby, tot de nok toe gevuld met brandstof, bommen, wapenarij en zeven bemanningsleden, met het doel de stad Bochum te bombarderen.

Er wachtte hen een tocht vol gevaren. Vooral de Duitse nachtjagers van het vliegveld Leeuwarden, ook wel genoemd het wespennest Leeuwarden, waren zeer gevaarlijk. Aangekomen boven Duits gebied kwam daarbij de Duitse luchtafweer. Helaas heeft de Lancaster met zijn zevenkoppige bemanning het beoogde doel niet kunnen bereiken. Boven Emmen werden zij door een Duitse jager aangevallen en neergeschoten. De captain, Pilot A.R. Wangler, gelastte de bemanning het vliegtuig te verlaten. Het vliegtuig met zijn nog aanwezige bommenlading raakte in een glijvlucht en boorde zich in de grond achter de boerderij van de familie Reimert.

Een jaar of vijftien geleden werd er onder het land van de fam. Reimert naar gas geboord. Daarbij werden nog resten van het neergestorte vliegtuig en munitie gevonden.

Wangler moet in de veronderstelling verkeerd hebben dat de hele bemanning het vliegtuig had verlaten. Hij en vier andere bemanningsleden werden door de Duitsers gepakt (Sgt. S.E. Cornford, Sgt. W.T.H. Curry, Sgt. F.B. Raven en Sgt. B.M. Quin).

Sgt. Roberts gevolgd door Sgt. Barker sprongen tussen Lemelerveld en Raalte uit het vliegtuig. Roberts werd een paar dagen later na een enerverende tocht in Arnhem gearresteerd. Sgt. Barker kwam ongelukkig neer in

Sgt. Leslie Barker.

een weiland bij de fam. Tuitert aan de Berkendijk.

Nogmaals naar het verhaal van Jan Brinkman. Jan vertelde mij dat, bij het opruimen van alle sporen van de neergekomen vliegenier, de heer Kok en één van zijn zonen aanwezig waren. De zoon vond de cap. Deze werd hem afgepakt waarbij vermoedelijk de broche afgerukt werd. De zoon gaf de broche aan zijn vader, die hem later aan zijn vrouw heeft gegeven. Bij de broche was een stukje stof met een Schots motief. De fam. Kok heeft

na de oorlog getracht de broche terug te geven aan de rechtmatige eigenaar, maar deze werd niet gevonden.

Mevr. Kok heeft de broche jarenlang gedragen als aandenken aan en uit dankbaarheid voor onze bevrijders. Trees Nijboer-Kok zou graag nog eens een ontmoeting willen hebben met de vermiste vliegenier.

Wij weten nu dat Barker na een lang verblijf in het ziekenhuis bij een vluchtpoging gepakt werd in Deventer en terecht kwam in het Duitse kamp Stalag Luft III Sagan. Daar trof hij de andere bemanningsleden van het vliegtuig. Na de bevrijding keerden zij terug naar Engeland.

Nog éénmaal zou de bemanning bij elkaar komen op het huwelijksfeest van Wangler, die zijn naam had veranderd in Wade. Vanaf dat moment werd het een blijvende scheiding.

Via de hardnekkig volhoudende onderzoeker Mr. Allen Hudson kwamen we op 12 oktober 2000 meer te weten. Na de oorlog woonde Leslie Barker weer bij zijn ouders in Catterick Camp in Yorkshire. De ouders hadden een

apothek en Leslie Barker moet ook voor apotheker gestudeerd hebben, want hij nam na de dood van zijn ouders de apotheek over. Hij is nooit getrouwd geweest en had ook geen broers en zusters. Er is alleen nog een oude nicht. Hij is gestorven op 4 mei 1991 en is begraven op het kerkhof van Hipswell in het graf van zijn ouders.

De heer Hudson vindt dat Trees Nijboer-Kok de broche maar moet houden als herinnering aan de luchtoorlog boven Nederland.

Op 24 januari 2001 ontvingen we nog een foto van Sgt. Leslie Barker als soldaat.

En zo kwam er een eind aan een lange zoektocht.

Rein Meindersma

Geraadpleegde bronnen:

- J.G. de Haan - Second War history.
- Richard Woolderink - Raalte in oorlogstijd.
- Ab A. Jansen - Wespennest Leeuwarden; 3 din.

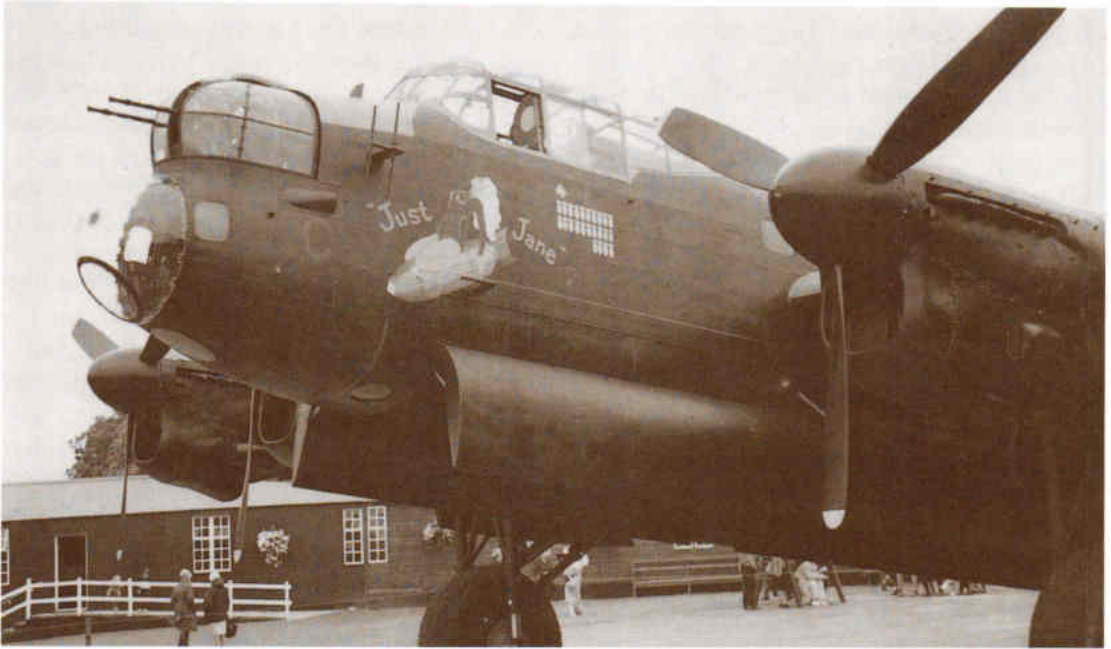
Ledenavonden

Voor de ledenavond op maandag 24 september trof u een uitnodiging aan bij ons vorig contactblad. Hebt u zich inmiddels al opgegeven?

De daarop volgende ledenavond is op maandag 26 november. Dan komt mevrouw Janna van den Berg, van de rareitenschuur 'De Engelenbak' uit Rheezeveen, ons verhalen vertellen over o.a. voorwerpen waaraan een geschiedenis of betekenis is verbonden.

*Beide avonden worden gehouden in café-restaurant 'Oortwijn', Canadastraat 9 te Heino.
De aanvang is om 20.00 uur.*

Neergestorte Lancaster (Hogebroeksweg)

Sgt. Leslie Barker voor de Nissen-hut bij het vliegveld East-Kirkby.

Nadat de Lancaster Mk.III JA 910 met de Squadron letters DX-H van het 57e Sqdr. om 20.27 uur op de avond van 29 september 1943 de startbaan van het vliegveld East-Kirkby in het graafschap Lincolnshire had verlaten, had de bemanning er al een dagtaak opzitten.

Na het ontbijt was ze via het publicatiebord te weten gekomen dat ze op de rol stond van een operationele vlucht die dag. Over de bestemming kon ze slechts gissen aan de hand van de hoeveelheid brandstof die getankt werd. Tot de nok toe gevulde tanks duiden op een verre vlucht naar bijvoorbeeld de gevreesde "Big-City" (Berlijn) die rondom omgeven was door zoeklichten en Flak, het gevreesde luchtafweergeschut. De briefing die later op de dag gepland stond zou uitsluitend geven over het doel: Bochum, weliswaar geen extra lange vlucht, maar het lag middenin het gevreesde en eveneens van zoeklichten en afweergeschut vergeven Ruhrgebied.

De briefing zal ongeveer als volgt zijn verlopen. Nadat een gordijn dat een grote kaart van Europa bedekte was weggeschoven en aldus het doel onthuld werd, betrad als eerste de Meteo-officier het toneel om de laatste gegevens omtrent het weer op weg naar en boven het doel bekend te maken. Vervolgens was het woord aan de "Control-officer", de man die belast was met de juiste afwikkeling van het taxiën vanaf de veelal veraf gelegen opstelplaatsen via de perimeter naar het begin van de startbaan. Het was beslist geen gemakkelijk karwei voor de piloot om de logge en zwaarbeladen Lancasters, die zich als een troep ganzen achter elkaar over de kronkelige perimeter bewogen, te loodsen. Vandaar dat er een vaste volgorde werd bepaald.

De volgende die het toneel betrad was de inlichtingenofficier die de laatste gegevens verstreekte over Flak-opstellingen en vliegvelden met nachtjagers, die via codebrekers, agenten en eigen vliegtuigverkenningen wa-

ren binnengekomen. Als laatste voerde de squadronleader het woord waarbij hij de bemanningen op het hart drukte toch vooral op de doelmerkers te bombarderen die kort voor de bomb-run door Pathfinder toestellen waren afgeworpen. Na de briefing begaven de bemanningen zich naar de eetzaal om de traditionele maaltijd bestaande uit "ham and eggs" te nuttigen. Later in 1944 toen de eieren bijzonder schaars waren werden de "ham and eggs" wel eens vervangen door "bacon and beans". Een vrij ongelukkige keuze want de lezer kan wel nagaan welke uitwerking die bonen hebben op de ingewanden bij het vliegen op grote hoogte zonder drukcabine en dus bij zeer lage luchtdruk.

Nadat de maaltijd beëindigd was werd de vliegkleding uit de "locker", een kastje voor het opbergen van spullen dat ieder bemanningslid bezat, gehaald en werden persoonlijke eigendommen daarin opgeborgen. Velen deden daar ook een aan vrouw, verloofde of ouders gerichte brief in voor het geval ze niet zouden terugkeren.

Die kans was aanzienlijk, aangezien de kans om een operationele "tour" van dertig missies te overleven 33% bedroeg. In theorie betekende het dat een squadron van 20 vliegtuigen bij een gemiddeld verliespercentage van 5% na 20 missies volledig vervangen was. Maar nogmaals, dit is theorie. Sommige bemanningen verongelukten al op hun eerste missie, anderen op hun 29e en slechts de geluksvogels overleefden een "tour", om daarna met verlof te gaan en vervolgens geplaatst te worden bij een OTU, een eenheid waar bemanningen getraind werden.

Velen meldden zich daarna nog weer aan voor een tweede "tour" van 25 missies. Wanneer allen in vliegkleding gestoken waren en de parachutes waren afgehaald werden de bemanningen met legerauto's naar de overal over het vliegveld verspreid staande vliegtuigen gebracht. Dan begon het dikwijls lange wachten tot de start, aangezien heel vaak een missie werd uitgesteld, meestal vanwege slechte weersomstandigheden boven Engeland of boven het continent. Vaak kwam van het uitstel dan afstel en kon men zich weer

naar de verblijven begeven. Een zenuwslappende toestand, want de meeste van deze op het oog zo luidruchtige en opgewekt ogende jongelui stonden stijf van de zenuwen. Velen hadden iedere keer weer maagkrampen of keerden vlak voor de start nog even hun maag om. Pas wanneer ze eenmaal in de lucht waren nam de spanning af doordat ze nu ieder voor zich bezig waren met hun taak en geen teken van zwakte mochten tonen, omdat dat de levens van de rest van de bemanning in gevaar kon brengen. De beste bemanningen vormden dan ook een hechte klik, die ook nadat een missie voltooid was altijd samen optrokken. De bemanningen waren trouwens niet van bovenaf samengesteld, maar door de piloot en captain van het toestel gekozen vlak voordat ze operationeel werden. Het was dus een pure gok of het onderling zou klikken en dat deed het wonderwel in de meeste gevallen. Ondanks het vooruitzicht van een geringe kans om een "tour" te overleven, was misschien vaak een zucht naar avontuur, de mogelijkheid om te kunnen vliegen of jeugdige overmoed een reden om zich aan te melden bij de luchtmacht. In andere gevallen was het idealisme om de gehate vijand te verslaan en vooral het uniform dat aanzien betekende.

We keren nu weer terug naar P/O (2e luitenant) Wrangler, de enige officier van de bemanning van de Lancaster DX-H van het 57e Squadron. Hij zit links voorin in de cockpit zo'n 6 tot 7 meter boven de grond met naast zich op een iets lagere stoel de Flight Engineer Sgt. Cornford, de man die behulpzaam is bij de start en die allerlei metertjes in de gaten houdt en handeltjes bedient die te maken hebben met de hoeveelheid brandstof, de hydraulische druk en wat dies meer zij. In geval van nood kan hij eventueel de besturing overnemen.

Wanneer hij de rugleuning van zijn stoel wegkapt en vervolgens de stoel een kwartslag draait kan hij doorgang verlenen aan de Bomb-Aimer (bommenrichter) Sgt. Curry. Hij ligt in de neuskoepel van het toestel plat op zijn buik en is tijdens de vlucht behulpzaam bij het doorgeven van allerlei herkenningpunten

op de grond aan de navigator. Eenmaal in de buurt van het doel gekomen geeft hij de piloot aanwijzingen tijdens de 2 minuten durende "bomb-run" naar het doel waarbij niet van hoogte en koers afgeweken mag worden. Eenmaal boven het doel haalt hij een schakelaar over om de bommen af te werpen. Uiterst spannende minuten!

Achter de piloot zit achter een tafeltje met allerlei navigatie-instrumenten en kaarten de navigator Sgt. Barker. De kleine ruimte waarin hij zit is afgesloten door een gordijn en wordt slechts verlicht door een klein lampje boven zijn kaartentafel. Veel van deze navigators werden iedere keer weer luchtziek aangezien ze volkomen van de buitenwereld waren afgesloten en daardoor het meest te lijden hadden van de vliegbewegingen.

Tegenover de navigator zit de WOP, de radiotelegrafist Sgt. Raven. Hij houdt tijdens de vlucht voortdurend contact met de basis om wijzigingen in windrichting en windsnelheid door te geven. Tevens probeert hij berichten van vijandelijke vliegtuigen op te vangen. Ongeveer halverwege het toestel zit in de nauwe rugkoepel Sgt. Quin, Airgunner (luchtschutter) gewoonlijk "mid-upper" genoemd. Eenzaam en door twee klapdeurtjes afgescheiden van de rest, zit de Reargunner (staartschutter) Sgt. Roberts. Hij bedient een viertal mitrailleurs en om beter zicht te hebben heeft hij waarschijnlijk, zoals veel van zijn collega's, het plexiglas van zijn koepel kapot geslagen. Ondanks zijn electrisch verwarmde pak is het de meest onaangename plaats in het toestel met buitentemperaturen tot -50° C. Behalve het neerschieten van eventuele aanvallers is een voorname taak van de beide schutters het waarnemen daarvan en het doorgeven aan de piloot van ontwijkende bewegingen, het zogenaamde "corkscrewen."

Als de machine eenmaal het begin van de startbaan heeft bereikt wordt d.m.v. een groene lamp in een caravan aan het andere einde van de startbaan het sein gegeven dat de machine kan opstijgen. Naar veel wat er daarna is gebeurd kunnen we slechts gissen. Zeker is dat het toestel boven Emmen is neergeschoten door een Messerschmitt 110 met

aan de stuurknuppel Oberleutnant Fritz Lau van de III. NJG I (dritte Gruppe Nachtjagdgeschwader eins) die is gestationeerd op de vliegbasis Twente en niet op Leeuwarden zoals werd aangenomen. Waarschijnlijk is de vijandelijke jager het toestel van onderen genaderd om vervolgens zijn omhoog gerichte mitrailleurs te richten op een plek tussen de beide bakboordmotoren om zo de brandstoftank te raken. Deze wijze van neerschieten werd door de Duitsers "schräge Musik" genoemd.

Hoewel we via het "Verband der ehemaligen deutschen Jagdflieger" achter het adres van de heer Lau zijn gekomen heeft hij niet gereageerd op schriftelijke verzoeken om opheldering. We zullen maar aannemen dat hij te oud was om te reageren. Zo heeft hij bijvoorbeeld ook nooit bijeenkomsten tussen zijn vroegere kameraden en voormalige vijanden bezocht. Direct nadat het toestel getroffen was hebben vijf bemanningsleden het toestel met de parachute verlaten en is het toestel in een glijvlucht geraakt en tussen Heino en Raalte neergestort.

Het klinkt onwaarschijnlijk dat het toestel een glijvlucht over een dergelijke afstand heeft gemaakt, maar het schijnt technisch mogelijk te zijn. Wat bevreedt is het feit dat de piloot ook tot degenen behoorde die onmiddellijk het toestel hebben verlaten terwijl er nog twee leden van de bemanning, de sergeants Barker en Roberts, aan boord waren. De piloot was de verantwoordelijke man en sprong als laatste wanneer een toestel was getroffen.

We moeten maar aannemen dat, toen het toestel werd getroffen, de intercom is uitgevallen en de bemanningsleden elkaar niet meer konden waarschuwen. Dit zou kunnen verklaren waarom de staartschutter pas boven Raalte is gesprongen. De navigator daarentegen zat, zoals we gezien hebben, direct achter de piloot en had dus makkelijk een teken om te springen kunnen krijgen. We zullen wel nooit achter de waarheid komen.

Ton Weulink

Uit de school geklapt (10)

Omdat de openbare lagere school, thans openbare school 'De Springplank', de oudste school is in ons dorp wat geschiedenis betreft, zijn we met de foto's van deze school begonnen.

Inmiddels zijn we terecht gekomen in de twintiger jaren van de vorige eeuw. De namen van het onderwijzend personeel en de kinderen uit die periode zijn voor het merendeel bekend. Daarom gaan we nu verder met foto's van de Mariaschool. Deze school werd in 1879 opgericht onder de naam 'Parochiale school van de O.L.Vr. Hemelvaart-kerk te Heino'. De oudste foto's, die in ons archief aanwezig zijn, dateren pas van omstreeks 1903 (1 foto) en 1908 (1 foto). Vanaf de periode tot 1900 zijn er helemaal geen aanwezig. Mocht u over foto's beschikken van de school uit de eerste jaren tot ongeveer 1910, laat het ons dan weten.

We laten nu twee foto's volgen uit omstreeks 1910. Fotograaf B. de Jong uit Breda maakte er toen vier, waarvan nummer 1 en 4 in ons bezit zijn.

Foto 1.

De namen van het onderwijzend personeel volgen bij foto 4.

Wat de kinderen betreft, het jongetje op de onderste rij 3e van links zou Mans Kortstee van de Lemelerveldseweg kunnen zijn en het jongetje bovenste rij uiterst rechts Jans Kortstee van de Vlaminckhorstweg. Verder zijn er geen namen bekend.

Foto 4.

Van links naar rechts.

1e (voorst) rij:

juffrouw Gerharda Johanna Boerhof,
Bertus Ramaker, onbekend,
Anton Overmars, Reinier Spitzen,
Anton Zwienenberg, Dina Hansman,
Dina Veltkamp, Grada Hoogeman en
meester Jan Albertus van der Schaaf.

2e rij:

Antje Kelderman, onbekend, Dina Habers,
Grada Schotman, Mina Overmars,
Dieke Grote Ganseij,
Hendrika Egberta Kroes en
Dieke Zwienenberg.

3e rij:

juffrouw Anna Hermanna Christina Veenker,
Johan A. Overmars, Gerrit Pijnappel,
Anton Vrolijk, Bernard Ohms,
Gerrit Hoogeman, Mans Groot Beumer,
Grote Ganseij, Jan Pijnappel, onbekend,
meester Antonius Arnoldus Reichman.

4e rij:

Willem Hansman, Jan Veltkamp,
Jan Hansman, Jans Veltkamp, Fons Spitzen,
Jan Butink, Antoon Butink,
Gradus Groot Beumer en Joxhorst?

Mocht u kinderen herkennen op de foto's, van wie bij ons de namen niet bekend zijn, dan horen wij dat graag van u. Een reactie wordt zeer op prijs gesteld. Ook ontbrekende foto's zijn welkom. Mocht u deze zelf graag willen houden, dan bestaat de mogelijkheid om ze te laten overfotograferen.

Werkgroep Documentatie.

Manna Stavorinus, de Haarstraat 25,
8141 EW Heino, telefoon 0572-392586.
Jennie Pruijm, Acacia 25, 8141 TL Heino,
telefoon 0572-391986.

Foto nr. 1.

Foto nr. 4.

Een reactie

Van mevrouw Jansen-Valk, De Disselhof 11, ontvingen wij een foto van de openbare lagere school uit 1911. Aangezien er in het archief van onze vereniging geen foto's aanwezig zijn van deze school uit 1911 hebben wij geen vergelijkend materiaal.

Wie kan ons helpen met de namen van de kinderen, maar vooral van het onderwijzend personeel. Mevrouw Jansen kent twee meis-

jes en wel haar moeder Hermina Valk-Zielman en een dochtertje van de familie Slendebroek van 't Reelaer, beide, staande eerste rij 3e en 4e van links.

Werkgroep Documentatie.

Manna Stavorus, de Haarstraat 25,
8141 EW Heino, telefoon 0572-392586.
Jennie Pruij, Acacia 25, 8141 TL Heino,
telefoon 0572-391986.

Het verhaal achter de dingen

Wij zijn van plan om in april/mei 2002 een tentoonstelling te organiseren met bovenstaande titel.

Wat is de bedoeling? U heeft vast nog wel ergens in huis een oud kopje met een barst, een oude stoel, een half versleten koektrommeltje, een merkwaardig schilderij of iets dergelijks. U bewaart deze 'oude rommel' omdat er voor u een dierbare herinnering aan vast kleeft, of omdat er een bijzonder verhaal bij hoort. Van deze 'gewone' voorwerpen willen wij een tentoonstelling houden, met uw verhaal erbij. Wilt u alvast eens rondkijken of u in huis nog zo'n bijzonder voorwerp heeft en alvast nadenken over het verhaal dat er bij hoort? In de volgende 'Omheining' leest u hierover meer.

Het bestuur

Wule zekt det zo (25)

Tweedonker

Zo nuumt wule de tied tussen licht en donker, schemering op zien Nederlands. Tweeduuster wödt er ok mangs wel ezegd.

De eerste lettergreep mut niks te maeken hebben met oons telwoord twee, mär - zo he'k mie loaten vertellen - die is ofeleid van het òlde Saksische woord 'tweho', det 'twiefelen' betekent. Det zol best können. Twiefelen tussen licht en donker, is det niet een prachtig mooie vergelijking? Halfdonker wödt hier ok wel ezegd, mär halflicht heur ie hoaste nooit. En helemaal niet: tweelicht.

Det was in 't Middelnederlands, de taal van de Middeleeuwen, wel het geval: toen hadden ze 't òver tweelicht (twilicht).

Waeren oonze vārre veuròlders misschien niet zo somber as wule, umdet toen de noadruk meer lag op licht as op donker?

'k Zol 't niet weten. Of mu'w hierbie in ogeschouw nemmen, de'w met tweedonker niet alleen de òvergang van licht noa donker in de oavend bedoelt, mär ok die van donker noa licht in de mārgen?

Het is aans wel een opvallende veraandering: vrogger tweelicht en noe tweedonker.

Wat det angiet is het misschien interessant um der èem op te wiezen det in het Duuts en in het Engels nog aait de noadruk valt op 'licht': het Duitse woord veur tweedonker is Zwielicht en het Engelse twilight.

Mär och, wat maekt het einlijk ok uut; wule zekt het zo en aanderen weer aans; a'w mekaer mär begriep, det is 't veurnaemste. Want taal is joa 'n communicatiemiddel.

Henk van der Veen sr.

Gegevens uut:

- Verdam: Middelnederlands Handwoordenboek.
- Van Dale, Etymologisch Woordenboek.

www.omheining.net

Via deze website kunt u kennis maken met de activiteiten
van onze werkgroepen.

Heino en zijn geschiedenis (5)

In het verleden, of het nu wat langer of wat korter is geleden maakt niet uit, waren de mensen weinig anders dan tegenwoordig, zoals we meerdere malen hebben gelezen in kranten van weleer of in ons eigen gemeentearchief. Waarschijnlijk was de sociale controle vroeger wel meer werkzaam dan in onze tijd maar waren de leefomstandigheden wel heel anders.

Achtervolging met aanhouding

Schrijven namens de burgemeester verzonden door Assessor W. Wolters aan de Staatsraad Gouverneur van Overijssel, dato 28 Augustus 1845.

Naar aanleiding van artikel 85 van het Reglement op het Bestuur ten plattelande in Overijssel heb ik de eer ter kennis van Uw Edele geborene te brengen dat alhier op gisteren den 27 dezer maand de straatweg op naar Raalte is gepasseerd een persoon genaamd Hendrik Klanke Hanoveraan met een zwart merriepaard waartegen zich vermoedens deed ontstaan bij het ontdekken dat te Wijk in Drenthe dien afgelopen nacht een zwart merriepaard oud omtrent 4 jaar was ontvreemd uit een weide, hebbende ik dadelijk de achtervolging te paard gelast aan Hermannus Maat landbouwer alhier die er in

geslaagd is dien persoon met het paard in te halen en aan te houden in het dorp Raalte en vervolgens bij ons overgeleverd door de veldwachters G. Huisman te Heino en Kassens te Dalfsen, die mede die persoon en paard achtervolgden; dien ten gevolge is hedenochtend bij ons aangekomen de knecht van de landbouwer te Wijk, die verklaarde dat uit het land van zijn meester in de nacht van 26 op den 27 dezer maand was ontvreemd een zwart merriepaard oud drie jaar en het aangebundene paard voorstellende verklaarde het paard zeer wel kennende en dit het paard te zijn hetwelk zijn meester was ontvreemd.

Derk v.d. Klippe

Symposium 'Een koning voor Kampen'.

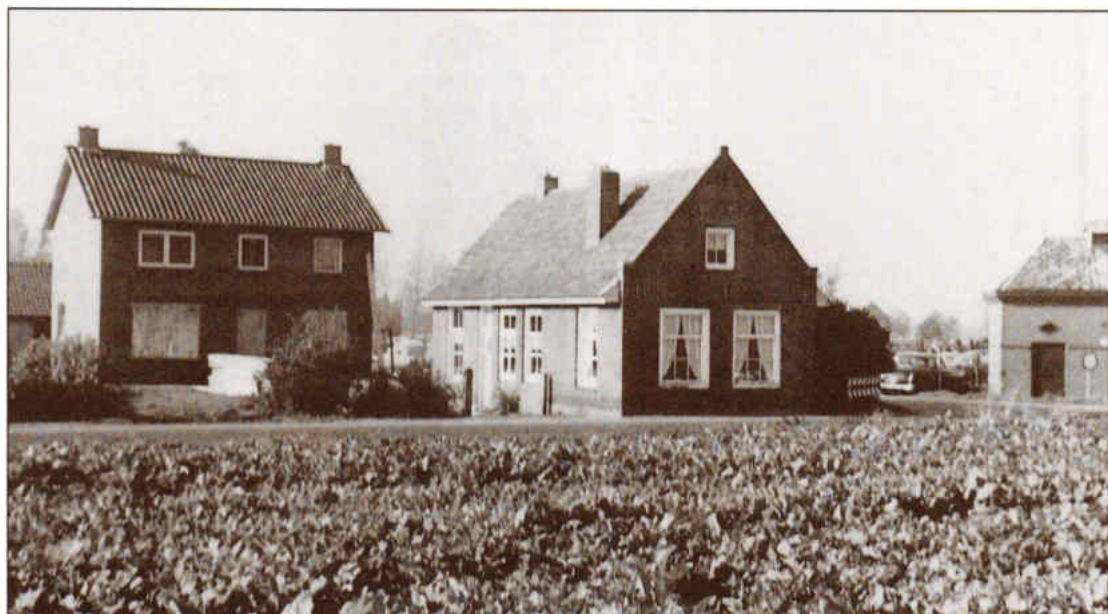
Op vrijdag 28 september organiseren de stichting 'Cultuurzien', het gemeentearchief Kampen en de stichting IJsselacademie een symposium getiteld 'Een koning voor Kampen' ter herdenking van het feit dat in september van 1251 de stad Kampen van koning Abel van Denemarken handelsprivileges ontving. De verlening van deze privileges vormde de opmaat tot de ontwikkeling van Kampen als een stad met grote betekenis voor de handel in noordwest Europa. Niet alleen de stad zelf profiteerde hiervan, maar ook het omliggende platteland. Waar bij andere steden het verkrijgen van het stadsrecht een mijlpaal in hun ontwikkeling was, vormde de schenking van de privileges dat voor Kampen.

Het symposium vindt plaats op vrijdag 28 september 2001 van 9.30 tot 16.30 uur in de foyer van de Stadsgehoorzaal, Burgwal 84, Kampen.

De deelnamekosten bedragen f 45,00 per persoon, inclusief lunch en bezoek expositie.

Inlichtingen bij de stichting IJsselacademie, Postbus 224, 8260 AE Kampen, tel. 038-3315235.

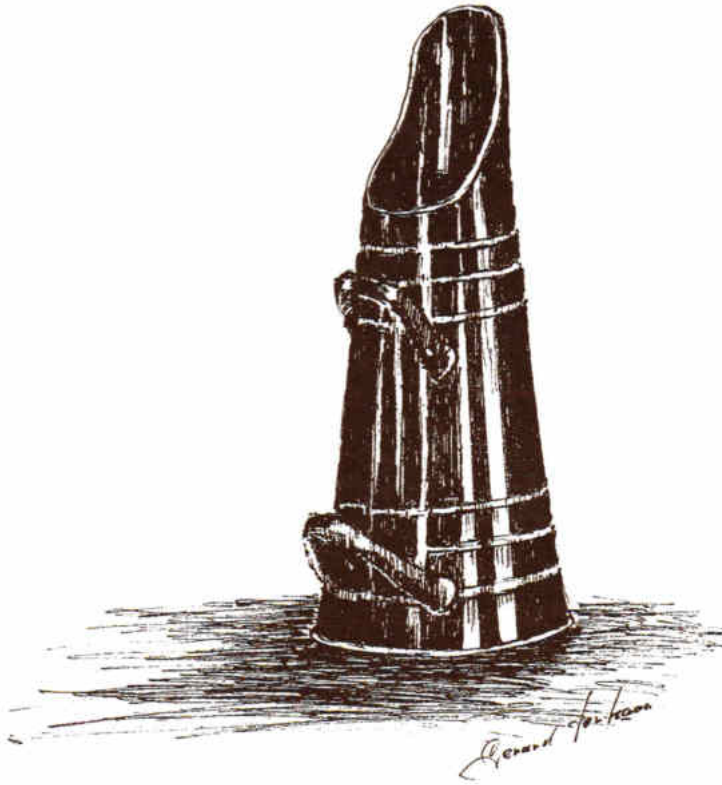
Toen en Nu (2)

Het oude tolhuis aan de Zwolseweg in 1966. Omdat de weg verbreed zou worden, moest het oude huis worden afgebroken. Het nieuwe huis is in aanbouw.

't Tolhuis' aan de Zwolseweg 57, hoek Molenweg in 2001.

Kolen, kolenkit, kolenschip

De kolen, eierkolen of antraciet, werden meestal opgeslagen in een kolenhok in het achterhuis, vanwege het stof, ver van woon-, huis- en slaapkamer. Geregeld moest de vuurhaard in de kachel aangevuld worden. Meestal moest één van de huisgenoten dit karweitje klaren. Hij of zij moest dan naar het achterhuis om van de grote voorraad een kit vol te halen. Met de storm- of stallantaarn in de hand werd de tocht naar het achterhuis begonnen. Soms binnendoor de deel over of soms door de kou buitenom.

Als de kolenkit gevuld was, kon de tocht naar de woonkamer weer worden aanvaard. De kolen in de haard of kachel brandden het beste wanneer er voldoende trek in de schoorsteen zat. In dat geval was de kit gauw leeg en

diende de volgende huisgenoot weer een kit vol te halen. Meestal tot groot ongenoegen van deze of gene, die de gesprekken in de woonkamer ('t veurhuus) over het wel en wee van het dorp dan even moest missen. Bij de grote voorraad in het kolenhok lag ook de kolenschip, waarmee van de grote hoop af de kolenkit meestal werd gevuld. Als er wel ruimte was, werd met de kolenkit, waaraan twee handvatten zaten, over de bodem geschraapt om de kit vol te krijgen. Met de schep duurde het wel wat langer, want dan ging de kit mondjesmaat vol.

Jan Weerts

Al weer 20 jaar geleden

1981

Diverse argumenten liggen ten grondslag aan het besluit van B en W om de gevraagde bestemmingsplanwijziging voor het pand De Haan niet te verlenen. Van belang is te onderkennen, dat het bewuste pand van De Haan buiten het actieve deel van het komplan ligt. En in dat bestemmingsplan voor de kom ligt duidelijk de beleidsvisie dat alleen in het actieve deel van de kom winkelvestigingen geconcentreerd moeten zijn. Dat geldt zeker voor een vestiging als een supermarkt, die uiteraard veel mensen zal trekken. Dat tot op heden alleen winkelbedrijven op het pand afkomen is natuurlijk een ontwikkeling waar de gemeente ook niets aan kan doen. Over de Spar-vestiging zegt het college dat die vestiging past in hun visie.

Daar hebben wij ons ook steeds voor ingezet. Burgemeester Berger bevestigt ook de protesten vanuit de Heinose middenstand. Maar die protesten richten zich tegen de komst van iedere supermarkt in Heino. De plaats is hierbij in feite niet aan de orde.

Ook de gemeente moet volgend jaar drastisch bezuinigen. Heino heeft in 1982 om het populair te zeggen 'geen cent te makken', lezen we in de regionale pers. Met pijn en moeite en wat noodsprongen is de begroting voor 1982 sluitend gemaakt. 'Maar ook niet meer dan dat', zo schrijven B en W in de aanbiedingsnota. Geld voor nieuwe plannen is er niet. Desondanks worden de diverse belastingen en tarieven volgend jaar niet verhoogd, behalve de afvalstoffenheffing (voorheen reinigingsrechten). De raad echter blijkt niet bijster onder de indruk van de voorstellen van het college. De kritiek was in zijn algemeenheid, dat de bezuinigingen te weinig 'structureel', dat wil zeggen van blijvende aard waren. 'De huidige bezuinigingen hebben meer weg van schrappen dan van een structurele aanpak', zo meldt het CDA bij monde van fractievoorzitter Poelhekke. De PvdA vindt dat het risico van 'schijn-

bezuinigingen' wordt gelopen door het bezuinigen op onderhoudswerkzaamheden. De VVD-fractie is het eens met de bezuinigingen voor 1982, maar mist in het plan bezuinigingen van 'meer structurele aard'. Het is een aardig gebaar naar de bevolking, maar daarvoor zal de gemeente wel steeds verder achterop komen.

Annie Middelkamp heeft een waarschuwing gekregen van de politierechter in Zwolle. Desondanks kwam ze stralend de rechtszaal uit, want ze had uiteindelijk toch gewonnen. 'Ik had dit wel verwacht', zei ze vergenoegd en uiterst tevreden op de (zeer) brede trappen van het gerechtsgebouw. Annie moest voor de rechter verschijnen omdat ze een affiche op een boom in een buurtdorp van Heino, Laag Zuthem had geprikt. Ze heeft het druk met het vele vrijwilligerswerk dat ze verricht.

Jarenlang wordt oogluikend toegestaan dat de boom als 'prikbord' dienst doet, omdat mededelingenborden zowel in Laag Zuthem als in het andere buurtdorp Lierderholthuis ontbreken. 'Die boom zit vol met punaises', zo illustreerde Annie het gebruik ervan. De eigenaresse van de boom, barones Van Dedem, heeft daar geen bezwaar tegen. De politie bleek daar wel bezwaar tegen te hebben. Annie prikte een aankondiging van een thema-ochtend over werkloosheid aan de boom. Daarbij werd ze 'betrap't door de Heinose politie, die haar onverbiddelijk op de bon slingerde en de aankondiging verwijderde. Ze kreeg een boete van zestig gulden. Annie voelde er niet voor de boete te betalen. 'Ik heb de politie voorgesteld de boete in te trekken en me een waarschuwing te geven, maar dat wilden ze niet', zei Annie tegen de rechter. Ook het feit dat de barones geen bezwaar had, bleek voor de politie van geen gewicht. Ook dan is er officieel een vergunning voor nodig, zo hield de politie stug vol. Een schikking bleek niet mogelijk, de rechter moest uitkomst brengen. 'Is dit het affiche dat U in Laag Zuthem heeft

opgehangen?', vroeg politierechter mr. Van Uchelen en toonde Annie het bewijsstuk. 'Ja, maar niet alleen in Laag Zuthem, ik heb er twee opgehangen, ook één in Lierderholthuis. Dat heb ik gedaan, maar ik wist niet dat het aan die boom niet mocht. Daar wordt ie al zolang voor gebruikt. Die boom zit vol punaises. Ik heb de politie gevraagd of ze me voor de eerste keer geen waarschuwing kon geven'. De officier van justitie, mr. Van Voorsten, had zichtbaar moeite niet in lachen uit te barsten. 'Ik zou voor willen stellen mevrouw die waarschuwing dan maar te geven'.

'U hoort het, de officier is uiterst mild. Hij wil U alleen een waarschuwing geven en ik sluit me daar bijzonder graag bij aan', zo vonniste mr. Van Uchelen. De boete hoeft ze niet te betalen. 'Dat was ik ook niet van plan', zei Annie na afloop strijdlustig. Aan de gemeenteraad is gevraagd om mededelingenborden in de genoemde dorpen te plaatsen. In deze tijd van bezuinigingen lijkt het de goedkoopste oplossing om de 'prikbordboom' de officiële status van mededelingenbord te verlenen.

Het pand van Seine Meubelen na de brand.

Het grote pand van Seine Meubelen op het industrieterrein is vannacht grotendeels door brand verwoest, aldus het Overijssels Dagblad van 15 september 1981. De brand werd door voorbijgangers omstreeks 01.00 uur 's nachts ontdekt. Ze wilden de eigenaar, de heer Seine, die naast het pand woont, waarschuwen, maar deze bleek inmiddels zelf

gewekt te zijn door het geknetter van de vlammen. De heer Seine kon echter de brandweer niet bellen want de telefoonverbinding was door de brand al verbroken. Hij moest de buurt in om de brandweer te kunnen alarmeren. Later verleende ook de brandweer uit Zwolle medewerking. De vuurzee was echter door het zo brandbare materiaal te groot om het pand nog te kunnen redden. Het woonhuis is grotendeels behouden gebleven. Meubelen, die niet door de brand werden getroffen, leden in elk geval veel waterschade. De brand is in het voorste gedeelte van het pand begonnen. De oorzaak is nog niet bekend. Het betrokken pand was pas enkele jaren in gebruik. De politie raamt de schade op enkele miljoenen guldens.

Burgemeester Floors van Gramsbergen (oud-gemeentesecretaris van Heino) is met ernstig hoofdletsel opgenomen in het Sophia Ziekenhuis in Zwolle, na een ongeval vlakbij het gemeentehuis van Gramsbergen.

De heer Floors werd, toen hij juist in zijn aan de kant van de weg geparkeerde auto wilde stappen, aangereden door een met hoge snelheid rijdende auto. De bestuurder daarvan reed door. Floors' collega, burgemeester Van Walsum van Den Ham, die getuige was van het ongeval, ging de onbekende automobilist nog achterna, maar moest even later de achtervolging opgeven. De man werd later op de avond door de politie opgespoord. Het bleek een inwoner van Hardenberg te zijn, niet in het bezit van een rijbewijs, die onder invloed had gereden.

'Op Europees niveau is er dit jaar een rapport op tafel gebracht over de positie van de vrouw in de land- en tuinbouw. Omdat de landbouw een belangrijke sector is, die aan 500.000 mensen werk biedt en daarbij behoorlijk bijdraagt aan de Europese economie, heeft ook de vrouw de nodige aandacht gekregen'. Dat zei mevrouw Andela deze week tegen de kring Salland van de Agrarische Commissie. In zaal Oortwijn sprak zij over het onderwerp 'De plaats van de vrouw in de landbouw'. De verdienste, die de vrouw als mede-onderneem-

ster heeft, moet gehaald worden uit ingewikkelde aftrekposten (het belastbaar inkomen van de man wordt lager als de vrouw meewerkt), maar recht op bedrijfswinst, zo die er is, heeft ze niet. Soms is het ook noodzaak dat ze meewerkt, omdat dan een dure arbeidskracht uitgespaard kan worden.

Meer dan 300 mensen waren naar zaal Oortwijn gekomen om de heer J.A. Verhoeff te feliciteren met het feit dat hij 25 jaar directeur is van de CLV (Coöperatieve Landbouwvereniging Heino en Omstreken). Voordat deze mensen de gelegenheid kregen de familie Verhoeff de hand te drukken werd een rijtoer gemaakt door de gemeente in een open landauer. De heer B. Jalink, voorzitter van de CLV Heino, gaf een kort overzicht van wat er in 25 jaar allemaal was gebeurd. In het begin van 1956 plaatste het bestuur van de CLV een advertentie voor een nieuwe directeur. De toenmalige directeur Horstman moest de CLV afstoten om zich geheel te kunnen wijden aan de Raiffeisenbank. Na afloop van het sollicitatiebezoek van de heer Verhoeff stelde het bestuur vast 'dat de heer Verhoeff een ontwikkeld persoon was, want hij beantwoordde alle vragen goed'. Op 3 mei 1956 volgde toen zijn benoeming. Op de eerste bestuursvergadering werd toen gelijk een belangrijke beslissing genomen. Namelijk dat partijtjes onder de 50 kilogram 10 cent duurder moesten worden. In de 25 jaar dat de heer Verhoeff directeur is geweest hebben zich een aantal veranderingen voorgedaan zoals de bouw van silo's, een fusie, de winkel en bulkvervoer. 'De heer Verhoeff is een hardwerkende zakenman. Onder zijn leiding is de CLV uitgegroeid tot een gezond bedrijf. Ook op maatschappelijk terrein is de heer Verhoeff erg actief geweest en hij is dat nog', aldus de heer Jalink. Vervolgens kreeg de heer Verhoeff van Jalink de gouden Cebeco-speld opgespeld en ontving hij het daarbij behorende gouden horloge. De heer Weijers van Cebeco-Handelsraad vond dat het lied 'Second hand Rose' op de heer Verhoeff van toepassing kan zijn. Immers zijn voorliefde voor tweedehands partijtjes is groot. Deze handelsgeest komt ook tot

uitdrukking in een van zijn hobby's: antiek verzamelen. Na de officiële receptie 's middags werd 's avonds een feestavond voor de leden gehouden.

Door de bouw van een geheel nieuw bedrijf op het industrieterrein komen er bij Machinefabriek De Haan BV acht nieuwe arbeidsplaatsen bij. Het totale personeelsbestand komt na deze groei op 33. 'Om de continuïteit van het bedrijf te waarborgen, waren we verplicht een nieuw bedrijfspand te bouwen', aldus de heer T. de Haan, die samen met zijn broer de directie vormt. 'In 1947 is onze vader begonnen met een kleine smederij in Heino. Door de jaren heen is dat steeds verder uitgebreid. Van een constructiebedrijf werden we uiteindelijk een machinefabriek, met een bedrijfspand aan de Schoolstraat. Door al die uitbreidingen werd het pand veel te klein. De muren stonden op barsten en de 25 personeelsleden hadden veel te weinig ruimte om hun werk optimaal te kunnen verrichten. Bovendien werd het aanbod van werk zo groot, dat we niet meer aan de vraag konden voldoen. Er bleef nog maar één ding over en dat was een nieuw pand', aldus de heer De Haan. Het pand aan de Schoolstraat had een oppervlakte van 700 vierkante meter. Die oppervlakte is nu meer dan verdubbeld tot 1600 vierkante meter. Doordat we nu meer opdrachten kunnen aannemen kan ons personeelsbestand worden vergroot. Over het huidige personeel zegt de heer De Haan: 'Het is een fijn stel mensen uit Heino en omstreken. Ze zijn nooit te beroerd om eens iets extra's te doen als dat nodig is. De nu tot stand gekomen verbeterde arbeidsomstandigheden hebben ze ten volle verdiend'.

De machinefabriek is veelzijdig en toch gespecialiseerd. Volgens de heer De Haan worden er hoogwaardige producten gemaakt, waaronder machineonderdelen en precisiewerk. Dit kan aangezien het machinepark steeds is aangepast aan de eisen des tijds. Sinds een aantal jaren is het computer-gestuurd.

Het wil maar niet lukken in de kom van Heino een nieuwe supermarkt van de grond te krij-

gen. Nu blijkt ook De Spar geen belangstelling te hebben voor de lap grond achter café Blom om een nieuwe en grotere zaak neer te zetten. De directie van De Spar voert de slechte economische situatie als reden aan. Ondanks de bezwaarschriften van enkele ondernemers uit Heino, werd het bouwplan van De Spar (nog niet eens zo lang geleden) wel door de provincie goedgekeurd. Maar dat is nu dus niet meer van belang.

Voor het eerst weer sinds jaren organiseerde de Ondernemersvereniging Heino een braderie op het Marktpllein aan de Marktstraat. Zoals voor zoveel evenementen de laatste tijd in Heino bestond ook voor deze braderie grote belangstelling. Ongeveer twintig winkeliers hadden allerlei koopjes in hun kraam uitgesteld. Niet alleen de winkeliers waren vertegenwoordigd, ook waren een aantal oude ambachten te zien, zowel de werkstukken als het maken daarvan. Veel belangstelling trok ondermeer het klompen maken, stoelenmatten, pottenbakken, houtsnijden en wafelbakken. De afdeling 'horeca' zorgde voor een verfrissing. Voor de hongerigen was er iets hartigs op de barbecue. Vele bezoekers vonden dat de braderie een regelmatig gebeuren moet worden.

Na bijna dertig jaar heeft mevrouw A. Sinnige-Keizers schaar en kam terzijde gelegd. De kapperszaak werd door haar zoon Han (28) overgenomen.

Mevrouw Sinnige begon 5 februari 1951 een dameskapperszaak aan de Dorpsstraat. Haar echtgenoot, de heer C. Sinnige, opende tegelijkertijd een herenafdeling. Mevrouw Sinnige komt oorspronkelijk uit Haaksbergen, waar zij in 1943 haar man leerde kennen die daar ondergedoken was. Binnen dertien maanden haalde ze de destijds benodigde drie diploma's. De reden om met het kapperswerk te stoppen is erg simpel. 'Dertig jaar lang twee banen vervullen, die van huisvrouw en kapster, vind ik wel genoeg'. Mevrouw Sinnige heeft veel hobby's waar zij nooit aan toekwam, zoals schilderen en een grote interesse in antiek en curiosa.

De aan de Canadastraat gevestigde groente- en fruithandel van de familie Antonissen zal op donderdag 5 november opnieuw haar deuren openen. De oude winkel is verbouwd tot een moderne zaak, waarin de zoons van het echtpaar Antonissen in het vervolg het bedrijf zullen voortzetten.

De leden van de CLAVV Heino en Omstreken en de CAVV Lemelerveld/Heino hebben met bijna algemene stemmen besloten tot oprichting van de firma Heleco. In deze nieuwe firma worden met ingang van 1 januari 1982 alle activiteiten gebundeld, die tot nog toe werden ontplooid door beide coöperatieve verenigingen. Het aantal leden van deze beide coöperaties bedraagt respectievelijk 300 en 200. De gezamenlijke omzet bedraagt over het boekjaar 1980/81 ruim 30 miljoen gulden. De belangrijkste activiteit is de levering op jaarbasis van 40.000 ton mengvoeders. Zowel de mengvoederfabriek in Heino als die in Lemelerveld zal blijven produceren. Aanleiding tot deze samenwerkingsvorm is het komen tot een meer rationele werkwijze en besparing op diepte-investeringen. Het aantal 'Welkoop-winkelvestigingen' zal worden teruggebracht tot 1 in Heino en 1 in Lemelerveld. De samenwerking heeft geen directe gevolgen voor de personeelsleden. De vakbonden zijn ingelicht. Het werkgebied van beide vroegere coöperaties overlapte elkaar en is nu samengesmolten tot één geheel. Het omvat de gemeenten Heino en Wijhe en een deel van Ommen, Raalte, Dalfsen en Zwolle. De nieuwe firma Heleco maakt deel uit van de Cebeco-Handelsraadgroep te Rotterdam.

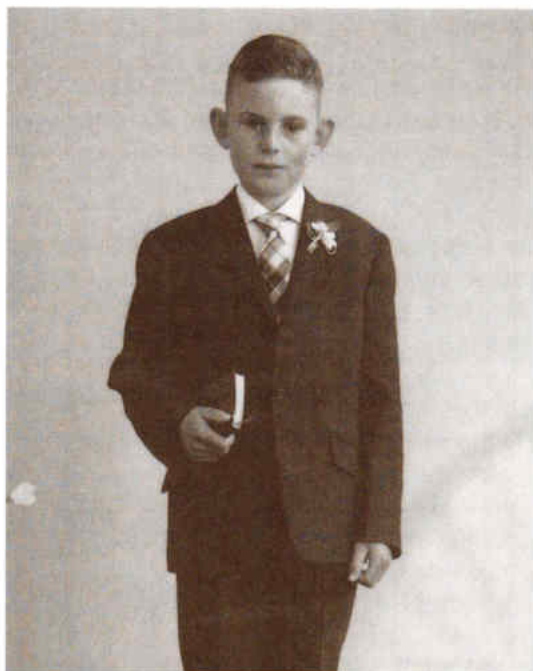
Bij de familie Hofmeijer aan de Rozendaelseweg is hooi aan het broeien geraakt. De brandweer was er tijdig bij om de hooiberg uiteen te gooien, zodat er geen brand ontstond. Wel is een hoeveelheid hooi verloren gegaan.

Wie was wie?

Ook deze keer maar één reactie op de foto, geplaatst in het juninummer 2001, en wel van de heer E. Morrenhof.

De heer Morrenhof herkende in deze jongen Herman van den Enk uit Raalte (broer van Joop van den Enk, nu partycateraar in Raalte). Hij wist zich te herinneren dat Herman als kind weleens logeerde bij zijn oom en tante, de familie Hoonhorst, buren van de familie Morrenhof.

Hartelijk dank aan de heer Morrenhof voor zijn reactie.

Wie is wie?

Een foto uit ons archief van de Judo-kampioentjes van 1985. De foto is gemaakt in de sporthal te Heino.

De namen van de kampioenen zijn ons helaas onbekend. Wie herkent deze, nu inmiddels volwassen, jongens en meisjes?

We hopen weer op uw reactie.

M.H. Stavorinus, De Haarstraat 25, 8141 EW Heino, tel. 0572-392586.

Belangrijk om te weten

De vereniging heeft zich aangemeld voor een collectief donateurschap van de IJsselacademie te Kampen. Dat houdt in dat u als lid van onze vereniging de mogelijkheid krijgt om publicaties van de IJsselacademie te bestellen tegen donateurprijs. U kunt dat doen via het secretariaat van onze vereniging. U krijgt dan 15% korting en betaalt geen verzendkosten.

Over de ledenavonden in het najaar treft u elders in deze 'Omheining' informatie aan.

De jubileumuitgave 'Wonen en werken aan de Oude Wetering, onder Lierderholthuis' kunt u nog aanschaffen.

De verkoopprijs bedraagt f 24,75.

In het juninummer stond vermeld, dat de heer R. Meindersma een videoband over Heino had samengesteld met als titel 'Heino, rondom de beuk'. Het is echter de werkgroep Foto en Video die dit heeft gerealiseerd.

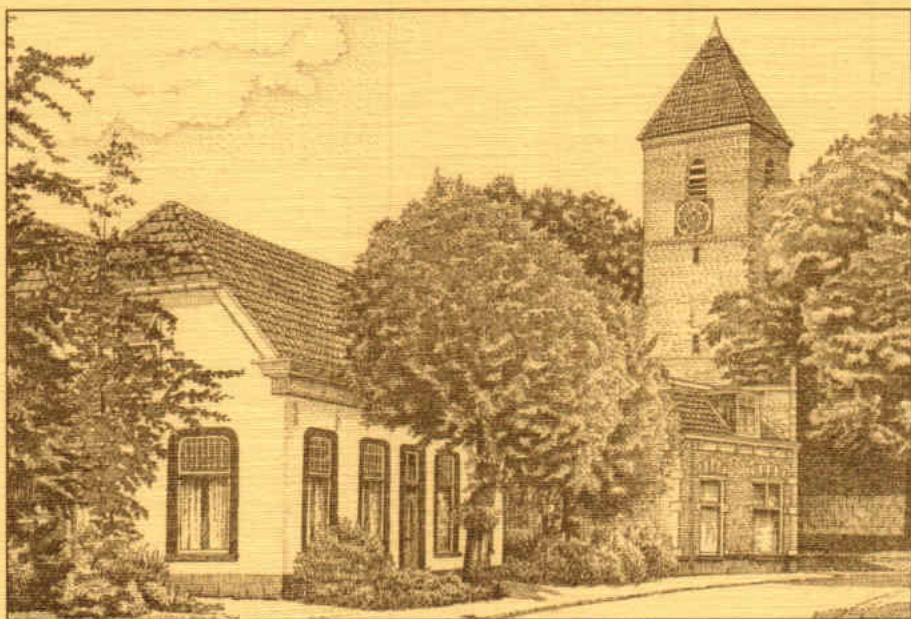
Het geschonken kruidenierswinkeltje is in de verenigingsruimte geplaatst en wordt momenteel geheel gerestaureerd. Het wordt een mooi geheel.

Schenken

- Van mevrouw Grootenhuis-van der Vegte uit Dalfsen een aantal foto's van oud Heinoërs.
 - Van mevrouw Hartholt-Roelofs, Dorpsstraat 21, een verzameling bidprentjes.
 - Van mevrouw Kwakkel-Knopert te Zwolle, ouderwetse kleding, twee pakjes Radion waspoeder en een pakje Lexy textielappret.
 - Van de heer W.H. Schutte, Brinkweg 78, diverse voorwerpen.
 - Van de heer C. Sinnige, Kloostermanshof 6, twee schoffels, een graskantknipper, een greep en een fietsachterlicht.
 - Van de heer E. Slotman, Zuthemerweg 5, ouderwetse originele herenkleding.
 - Van de heer M. de Smidt, Grote Beukelaer 7, een groen driepits petroleumstel.
-
- Van de heer H. van Bommel te Wijchen een gekopieerd exemplaar van het boek 'Uit de geschiedenis van de Marke en Schoutamt Heino', een genealogie van Joan Derk van der Capellen tot de Poll, enkele gegevens over De Colckhof, Nieuwsblad voor Salland d.d. 17-11-1945, Nieuwsblad voor Salland d.d. 01-12-1945 en twee ansichten van oud Heino.

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

21e JAARGANG - NUMMER 3 - DECEMBER 2001

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino Canadastraat 6, 8141 AC Heino

Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website: omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,

Tel. 0572-391986

Postrekeningnr.: 2517412

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Gironummer van de bank: 800093

Contributies:

Leden f 30,00 per jaar (elk volgend gezinslid

f 15,00 per jaar); donateurs f 30,00 per jaar

Losse nummers f 7,50 (max. 24 pagina's)

Themanummers f 10,00

Bestuur

J.M. Seine, Molenweg 2, voorzitter,

8141 NS Heino, tel. 391310

J.K. Pruij-Reinders, secretaresse,

Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

H.J. Wessels, penningmeester,

De Horst 18, 8141 BA Heino, tel. 393495

M.J.M. Bisschop, Grote Bisschop 23,

8141 WK Heino, tel. 392499

T. de Graaf-Brouwer, Van Sonsbeeckstraat 18,

8141 VB Heino, tel. 392007

G.J. Hageman, Vlaminckhorstweg 28,

8141 GG Heino, tel. 391332

G.W.M. Hollak, Herenbrinksweg 3A,

8144 RC Lierderholthuis, tel. 391529

J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,

8141 GK Heino, tel. 392560

E.M.A. van Spanje-v.d. Lande, Stationsweg 30B,

8141 SL Heino, tel. 392187

Werkgroepen

1. Boerderij- en Veldnamen

Contactpersoon: J. Peters, Woolthuisweg 39,

8141 RX Heino, tel. 391914

2. Folklore

Contactpersonen: T. de Graaf-Brouwer,

Van Sonsbeeckstraat 18, 8141 VB Heino,

tel. 392007 en J.H.M. Meulman-Kortstee,

Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560

3. Foto en Video

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,

Grote Bisschop 23, 8141 WK Heino, tel. 392499

4. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruij-Reinders,

Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

5. Geschiedenis

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,

Grote Bisschop 23, 8141 WK Heino, tel. 392499

6. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Hageman,

Vlaminckhorstweg 28, 8141 GG Heino,

tel. 391332

7. Kruidentuin 'Allegaardje'

Contactpersoon: E.M.A. van Spanje-v.d. Lande,

Stationsweg 30B, 8141 SL Heino, tel. 392187

8. Streektaal

Contactpersoon: J.L. Melenhorst,

Woolthuisweg 2c, 8141 RX Heino,

tel. 392712

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

tel. 0572-394562

Redactie

M.S.H. Donath-Hoppen, Plataan 13,

8141 SM Heino, tel. 392998

T. de Graaf-Brouwer, Van Sonsbeeckstraat 18,

8141 VB Heino, tel. 392007, *eindredactrice*

D. van de Klippe, Kruzebrink 6,

8141 WD Heino, tel. 391517

J. Peters, Woolthuisweg 39,

8141 RX Heino, tel. 391914

M.H. Stavorinus, De Haarstraat 25,

8141 EW Heino, tel. 392586

H.J. Wessels, De Horst 18,

8141 BA Heino, tel. 393495

A. van de Wetering, De Haarstraat 33,

8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
21e jaargang - nummer 3 - december 2001

INHOUDSOPGAVE

- blz. 50 Van de redactie
- blz. 51 Sprekende foto's (51) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 52 Het verhaal achter de dingen
- blz. 53 Boerderij 'Topsvoort' - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 58 Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' - Liesbeth van Spanje
- blz. 60 Uit de school geklapt (11) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 63 Heino en zijn geschiedenis (6) - Derk van de Klippe
- blz. 64 Alweer 20 jaar geleden - Henk Wessels
- blz. 68 Wie was wie? - Wie is wie? - M.H. Stavorinus
- blz. 70 Nooit te oud om te leren
- blz. 71 Van de bestuurstafel
-

Van de redactie

Het laatste nummer van dit jaar is weer heel gevarieerd.

Mevr. J.K. Pruijm-Reinders beschrijft als lid van de werkgroep Boerderij- en veldnamen de geschiedenis van de boerderij 'Topsvoort' aan de Lemelerveldseweg; een van de oudste boerderijen van Heino.

Leest u ook vooral 'Het verhaal achter de dingen'. Dit wordt een tentoonstelling die wij alleen met uw hulp kunnen maken.

Het jaar 2001 was het jaar van de Europese talen. Er is veel aandacht besteed aan de kleine talen en dialecten. Dit is niet zonder reden; veel talen en dialecten worden nog maar door heel weinig mensen gesproken. De klankrijkdom en de variaties op de taal dreigen voorgoed verloren te gaan. Van uw moeder kreeg u moederliefde, moedermelk en ze praatte tegen u in haar moedertaal. Dit is de mooiste taal die er bestaat: vergeet hem nooit!

In 1979 kreeg Henk van der Veen sr. van de IJsselacademie het verzoek om onderzoek te doen naar de uitspraak van het Heinose dialect. Een enthousiaste groep mensen kwam geregeld bijeen om de oude taal vast te leggen voor het nageslacht. Henk Hoppen waakte over de zuiverheid van de uitspraak. In 1981 werd deze groep de werkgroep dialect van onze vereniging, thans de werkgroep streektaal.

Afgelopen zomer heeft Henk van der Veen de leiding overgedragen aan het driemanschap Jan Melenhorst, Jan Tijhuis en Herman Bosman. Hij is nog wel lid van de werkgroep. Wij danken hem voor zijn grote inzet en het enthousiasme waarmee hij 22 jaar lang leiding heeft gegeven aan de werkgroep.

Wule van de redactie en het bestuur wenst oe vredige Kärstdaegen en een meraekels goed niejjoar!

De kopij voor het maartnummer moet uiterlijk 15 januari 2002 in ons bezit zijn.

Sprekende foto's (51)

Gerhardus Wilhelmus van der Vegt, 1894-1986, rechts, en Derk Jan Velthuis, 1899-1989, gefotografeerd op 27 mei 1978 bij het huis van de familie Veluwenkamp aan de Woolthuisweg. Er werd geproost op het plaatsen van de boog ter gelegenheid van het 25-jarig huwelijk van de heer en mevrouw Veluwenkamp.

De heer Van der Vegt kwam op 5 juni 1924 vanuit Wijhe op het adres Woolthuisweg 26 in Heino wonen. Hij was gehuwd met Gerritdina Hendrika Pot.

Derk Jan Velthuis woonde aan de Woolthuisweg 41.

Van zijn afstamming weten wij het volgende: Toen bij keizerlijk decreet van 18 augustus 1811 werd bepaald dat iedereen behalve een voornaam ook een vaste familienaam diende aan te nemen of, wanneer men die al gebruikte, te laten registreren, nam Jan Derks uit de buurtschap Haerst, gemeente Zwollerkerspel,

voor zijn familie de naam van Velthuis aan. Deze Jan Derks was landbouwer van beroep. Hij overleed op 13 juli 1855 te Haerst op 86-jarige leeftijd. Van zijn vier kinderen bleef de oudste zoon Derk Jan op het ouderlijk huis wonen. Zijn zoon Hendrik, geboren Haerst 14 juli 1814, verhuisde vanwege zijn huwelijk met Berendina Pothof naar de buurtschap Herfte. Uit dit huwelijk werden negen kinderen geboren, van wie Jan Velthuis, geboren Herfte 13 december 1846, via Langenholte en Ambt Ommen zich op 7 februari 1885 in Heino aan de Woolthuisweg vestigde.

Een familiefragment:

Jan Velthuis

Geboren: Zwollerkerspel 13 december 1846.

Overleden: Heino 13 januari 1925.

Zoon van: Hendrik Velthuis en Berendina Pothof.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: Ned. Herv.

Adres: woonde te Ambt Ommen in de

periode 1881-1885, vestigde zich te Heino met zijn gezin op 7 februari 1885 aan de Woolthuisweg 41.

Huwelijk: gehuwd met Geesjen Deusiens, geboren Dalfsen 4 mei 1860, overleden Heino 3 januari 1951.

Kinderen:

1. **Berendina**, geboren Ambt Ommen 7 januari 1882, gehuwd met Elbers, woonde in De Bilt.
2. **Jan Willem**, geboren Ambt Ommen 10 maart 1883, gehuwd met Aaltje Klein Woolthuis, woonde in Lemelerveld, Heidepark.
3. **Hendrik**, geboren Heino 1 mei 1885, woonde in Utrecht.
4. **Wilhelmus**, geboren Heino 7 januari 1888, woonde in Raalte.
5. **Berendje**, geboren Heino 4 april 1891, gehuwd met Bendijk, woonde in Raalte, Schanenbroek.
6. **Janna**, geboren Heino 20 september 1894, overleden Heino 1 februari 1898.
7. **Gerrit Jan**, geboren Heino 19 november 1896, woonde in de periode 1916-1918 in de buurt van zijn ouderlijk huis aan de Woolthuisweg met echtgenote Gerrigje van Marle. Woonde daarna in Lemelerveld, Heidepark.

8. **Derk Jan**, geboren Heino 20 november 1899, overleden Raalte, de Hartkamp, 6 juli 1989.

Derk Jan Velthuis, de jongste zoon, bleef op het ouderlijk huis wonen aan de Woolthuisweg. Hij trouwde op 11 mei 1922 te Heino met Tonia Horsman, geboren Heino 14 mei 1901 en overleden Heino 19 januari 1970. Zij kregen zes kinderen, van wie Jan twee maanden oud werd en Anton op zesjarige leeftijd overleed. De zoon Hendrik Jan Velthuis, wonende de Haarstraat 15 en werkzaam bij Heleco, overleed op 24 februari 1985. De dochters Geesje en Willemina Johanna Velthuis zijn beiden nog in Heino woonachtig. Aan de Woolthuisweg op nummer 41 woont momenteel Jan Velthuis, zoon van Derk Jan.

J.K. Pruim-Reinders

Geraadpleegde bronnen:

- Historisch Centrum Overijssel, locatie Voorstraat: burgerlijke stand gemeente Zwollerkerspel.
- Gemeente-archief Heino: burgerlijke stand en bevolkingsregisters.
- Vereniging voor Heemkunde Omheining: archief familie-advertenties.

Met dank aan mevrouw W.J. Askamp-Velthuis voor haar hulp.

Het verhaal achter de dingen

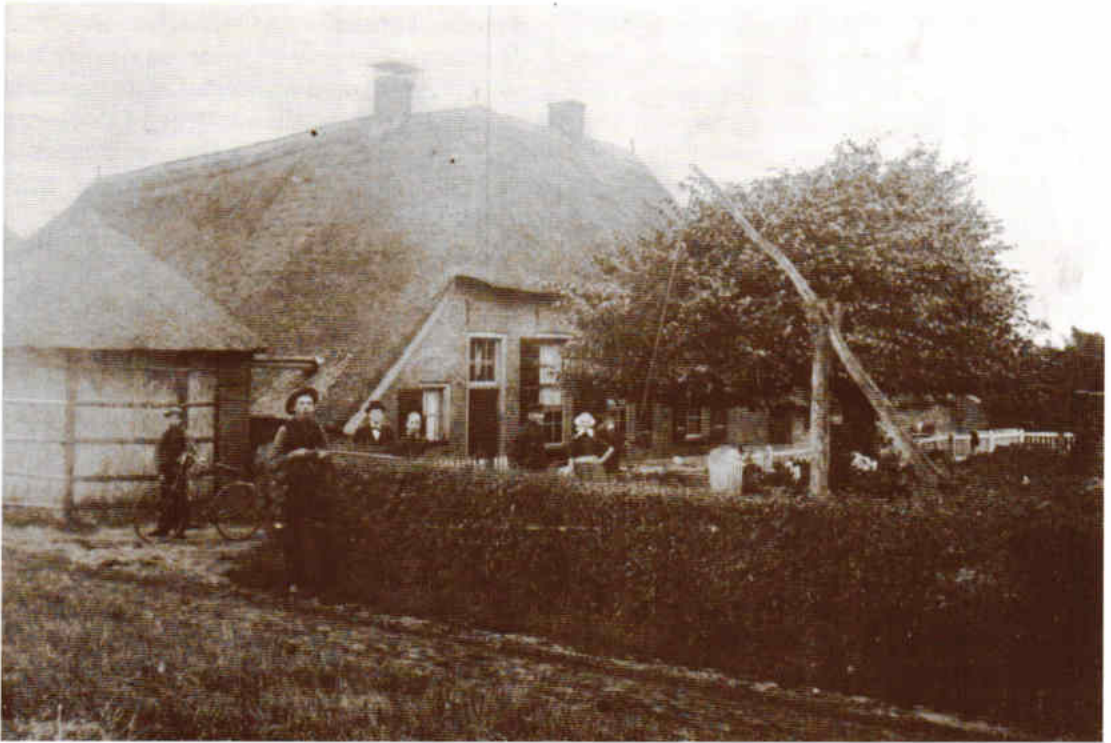
Zoals u in het septembernummer heeft kunnen lezen, gaan wij een tentoonstelling organiseren met bovenstaande titel. Deze tentoonstelling zal plaatsvinden tussen Pasen en Pinksteren 2002. Heeft u al rondgekeken of u één of ander voorwerp in huis heeft, zoals bijvoorbeeld een vaas, een oud trommeltje, een hoed, een hobbelpaard enz. enz. waar u een verhaal bij kunt vertellen? Het hoeft geen antiek of stokoud voorwerp te zijn; het gaat ons vooral om het verhaal dat erbij hoort. Als u uw verhaal niet kunt opschrijven, kunt u het ons ook komen vertellen. Dan schrijven wij het wel voor u op.

Vanaf heden kunt u op iedere maandagochtend van 10.00 tot 12.00 uur met uw voorwerp terecht in onze werkruimte boven het bezoekerscentrum.

Wij zien uw komst met belangstelling tegemoet. Uiteraard krijgt u na afloop van de tentoonstelling uw voorwerp(en) weer terug.

Het bestuur

Boerderij 'Topsvoort', Lemelerveldseweg 18

Boerderij de Topsvoort omstreeks 1900.

De naamgeving

In het schattingsregister van Salland van 1397 worden de huishoudens per kerspel in schilden vermeld. Ieder huishouden wordt in die tijd in schilden aangeslagen. In dit register staat een zekere Heyn Top als hoogst aangeslagene van het kerspel Heyne en wel voor 2 $\frac{1}{2}$ schild (een schild is een gouden muntstuk). Deze Heyn Top is mogelijk de naamgever van de boerderij Topsvoort. De verklaring van de naam Topsvoort is waarschijnlijk de hoeve van Top, liggende aan de voorde van de Heinose Vloedgraven. De Vloedgraven is een smal watertje en een voorde is een doorwaadbare plaats.

De periode 1500-1600

In het schattingsregister van Salland van 1520 lezen wij dat Goesen Henrickssen op Tops-

voirt jaarlijks 7 mud rogge aan pacht moet betalen. De eigenaar van de Topsvoort is dan Johan van Yttersum.

In het quohier der bezittingen van koningsvrijanden in Salland, toebehorende aan staatsgezinde landheren omtrent 1582-1583, komen wij de Topsfoerd tegen met als eigenaars Wulff van Haerst uit Hattem en de weduwe Muylert toe Voerst. De pachter is Rotger up Topsfoird en hij moet jaarlijks 8 mud rogge, een halve goltgulden en twee paar hoenderen aan pacht betalen.

De periode 1600-1700

Het verpondingskohier van het kerspel Heino uit 1601 vermeldt, dat een half erf genaamd Topfoort toebehoort aan Willem Roelofsz. en Cornelisz., bestaande uit een boucamp, groot 2 morgen, 1 hont, 43 roede, 189 voet; een

boucamp groot 5 hont, 42 roede, 8 voet; een boucamp gelegen in den Haer, groot 1 morgen, 1 hont, 28 roede, 20 voet; totaal 5,3 ha (de benamingen zijn vlaktematen).

Uit hetzelfde jaar 1601 dateert het register van peerden, schaepen, ymmen en ferckens van het kerspel ter Heyne, met tevens een opgave van het aantal koeweyden van plm. 1601. Jan op den Toepsfoert heeft 3 paarden, 1 bijenkorf, 1 varken en 2 à 3 koeweiden. Tyss op den Toepsfort heeft 3 paarden en 1 varken. Door de crediteuren van Cornelis Lebbinck wordt op 13 mei 1681 het goed Topsvoorde, met zijn hoge en lage landerijen, houtgewas, met recht en gerechtigheid, raad en onraad van Holterdijck, verkocht in drie vierde parten. De koper is Jan Camerlinck, burger vaandrig van de stad Zwolle. Het vierde part wordt eigendom van Warner Lebbinck, een broer van Cornelis. Na het overlijden van Warner verkoopt Jan Berentsen, wonende te Zwolle, op 8 november 1681 ook het vierde part aan Jan Camerlinck. In het register van de vuirsteden des Karspels Heyno 1682 (een belasting op vuurplaatsen), is Jan Camerlinck nog steeds eigenaar, pachter is Seyno Topsvoort.

De periode 1700-1800

Op 26 december 1713 verschijnt voor Hendrick Muntz, schout van Heino, Jan Hendrick Suam. Hij verklaart een hypotheek van 500 caroli gulden te hebben verkregen van Hendrik Dorsthorst en diens huisvrouw Aeltien Dijks. Hij verbindt als onderpand voor deze hypotheek zijn erve en goed genaamd den Toppesvoordt, gelegen in het kerspel Heijno. Op 6 februari 1717 verkoopt Joan Hendrik Suam aan Nicolas van Boukholt, gemeensman (lid van het stadsbestuur) te Deventer, 'een plaese gelegen in den Velthoek, met hoge en lage landerijen en houtgewas, genaemt den Toppesvoort, voor vrij alodiaal goet als allene met een obligatie zijnde beswaert van vijff hondert carolus gulden ten profite van Hendrik Dorsthorst'. Pachter is in die periode Jan Hannessen. De 18e juni 1747 wordt het erve Topsvoort met meerdere erven weer als onderpand gesteld. Dan in verband met het verstrekken van een hypotheek van f 4000,00

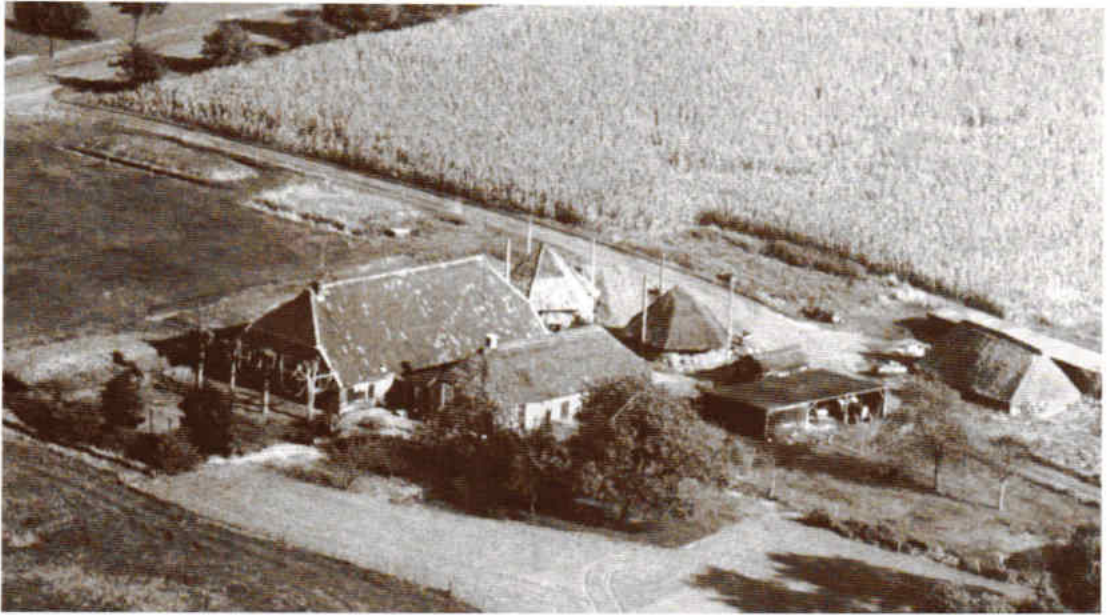
aan de heer N. van Bockholt, ontvanger te Ulzen. Enkele maanden later, op 14 september 1747, wordt het erve en goed den Topsvoort, met de onderhorige landerijen, opgaande bomen en akkermaalshout, en verder met de daartoe behorende oude en nieuwe gerechtigheden, raad en onraad, door Nicolaas van Bockholt verkocht aan Asjen Lindeboom en de weduwe van Frerik Erenst Gansepanne. In het register vuursteden, ovens en smitsen des Carspels Heino van 1751 treffen we Assien Lindeboom en Berent Gansepanne als eigenaars aan, en Seine Topsvoort als huurder. Bij de aangifte van de 50e penning 1722-1805 wordt op 2 mei 1758 vermeld, dat Jacomijne Egbers een week of wat geleden de halvescheid in 't erve den Topsvoort heeft verkregen van haar moeder Hendrikjen Jaspers van de Gansepanne. Hendrikjen Jaspers is dan overleden, zij was echtgenote van Berend Gansepanne.

De periode 1800-1900

De 18e juni 1828 verschijnen voor notaris Gerrit Willem Jacobson GJz., openbaar notaris, residerende te Wijhe, Evert Lindeboom, koopman te Heino, en Fenneken Thijs, weduwe van Albert Topsvoort, landbouwster te Heino. Zij verkopen het erf en goed de Topvoort, 'bestaande in huis, schuur, berg, den hof, bouw-, weide- en bosgrond aan en bij elkanteren gelegen, hebbende ten oosten Over Heine, ten zuiden het veld, ten noorden de Zandsteegge en ten westen IJlert'. De verkoop geschiedt op 5 juli 1828 en de kopers zijn Jan Hendrik Kloosterman, koopman te Heino, en Evert Lindeboom, eveneens koopman te Heino, voor een bedrag van f 2500,00.

In 1832 bij de invoering van het kadaster hebben Jan Hendrik Kloosterman en mede-eigenaar de Topsvoort in eigendom bestaande uit de volgende kadastrale nummers: sectie C 279 bouwland, 280 bosch, 281 huis en erf, 282 weiland, 283 bosch, 284 hakhout, 285 bouwland, 286 hooiland, 287 heide, 288 weiland, 289 bouwland, 290 hakhout, 291 bouwland, 292 hooiland, 293 dennebosch, 294 bouwland, 295 bouwland en 377 heide.

Voor notaris Abraham Fortuijn, openbaar no-

Boerderij de Topsvoort in 1978. Rechts van de boerderij staat een bouwsel, in verbinding met de boerderij, dat in 1980 is afgebroken.

taris in het kanton van en residerende te Raalte, verschijnen op 15 juli 1834 Jan Hendrik Kloosterman en Evert Lindeboom in verband met de verkoop van het erve Topsvoort.

Inzetter is Berend Hendrik ten Hove, landeigenaar te Raalte voor f 2100,00. Niemand hoogt en zodoende gaat de verkoop niet door. Vier jaar later wordt de Topsvoort verkocht. Op 29 maart 1838 verschijnen voor notaris Abraham Fortuijn te Raalte, Johanna Theodora ten Hove, weduwe van Jan Hendrik Kloosterman en Evert Lindeboom, landeigenaar. Zij verkopen aan de heer Hendrik Willem ten Hove, landeigenaar, wonende te Deventer, 'het eigendom erve en goed de Topsvoort, bestaande in een huis, schuur en berg en een hof met de daartoe en aanbehorende bouw-, groen- en boschgronden te samen groot vijftien bunders, vijf en zeventig roeden, zestig ellen, bij en aan elkander staande en gelegen aan de Zandsteeg in de gemeente Heino, belandende ten noorden de Zandsteeg, ten oosten Overheine, ten zuiden heiveld en ten westen Eilert'. De verkoop en overdracht geschiedt voor een bedrag van f 2100,00.

Ten kantore van notaris Nicolaas Petrus Matheus van Bael te Heino wordt op 22 no-

vember 1859 de Topsvoort wederom verkocht, nu door Tonia Christina ten Hove, woonachtig te Deventer, echtgenote van Hendrik Geerhard van Otterbeek Bastiaans. Zij verkoopt haar eigendom in vijf percelen.

1e perceel: Het huis en erf met het daarbij gelegen bouwland, weideland, hooilanden en boschgronden, tesamen groot twaalf bunders, twee en dertig roeden, dertig ellen.

Het perceel weegt uit aan de publieke weg.

2e perceel: Een perceel dennenbosch en veldgrond, tesamen groot zes bunders, één en dertig roeden. Het perceel weegt uit aan de publieke weg.

3e perceel: Een perceel veldgrond, groot ongeveer twee bunders, vijf en zestig roeden, dertig ellen. Dit perceel weegt uit over het volgende perceel naar de publieke weg.

4e perceel: Een perceel veldgrond naast het vorige perceel, groot ongeveer drie bunders, vier en tachtig roeden, vijf en dertig ellen. Over dit perceel weegt uit het vorige derde perceel.

5e perceel: Een perceel heidegrond, groot twee bunder, vijf en veertig roeden, tien ellen. Het 1e tot en met 4e perceel kan worden aanvaard op 22 februari 1862 naar meyers regt, als zijnde tot dien tijd mondeling verhuurd aan

*In het midden Hermina Johanna Westerman en haar echtgenoot Klaas Horstman.
Links van hen de zonen Teunis Cornelis (staande) en Cornelis Gerhardus (zittende).
Rechts twee broers van mevrouw Horstman-Westerman. De foto is genomen begin 1900.*

Gerrit Jan Roebersen, landbouwer te Heino, voor de jaarlijkse huursom van f 220,00. Het vijfde perceel kan dadelijk worden aanvaard en wordt gekocht door Egbert Hulzebosch voor f 245,00. Hendrik de Graaf, smid te Heino, is de koper van het 1e tot en met het 4e perceel voor een bedrag van f 5830,00. Hij koopt de Topsvoort met landerijen voor Peter Westerman, landbouwer in de buurtschap Lenthe, gemeente Dalfsen. Vervolgens erft Klaas Horstman, schoonzoon van Peter Westerman, de boerderij.

De periode 1900 tot heden

De heer Klaas Horstman is van plan de oude boerderij te herbouwen en in verband hiermee vraagt hij op 22 juli 1903 aan burgemeester en wethouders van de gemeente Heino vergunning tot oprichting van een gebouw, welk gebouw hij na afwerking als eigenaar tot woning in gebruik wenst te nemen. De aanvraag wordt goedgekeurd en de boerderij wordt herbouwd. In 1980 wordt een bouwsel

afgebroken, dat in verbinding staat met de boerderij. Daarvoor komt een veeschuur in de plaats. In 1992 is de boerderij geheel gerenoveerd.

De bewoners

De bewoners, die pachter zijn voor 1700, zijn al genoemd. Echter wanneer Joan Hendrik Suam op 6 februari 1717 aan Nicolas van Boukholt de Topsvoort verkoopt, is Jan Hannessen pachter en woonachtig op de Topsvoort. Hij wordt ook wel Jan Topsvoorde genoemd. Zijn zoon Hannes Jansen, gedoopt Heino Ned. Herv. 11 augustus 1720 is de volgende bewoner en kleinzoon Albert Hannes, gedoopt Heino Ned. Herv. 28 februari 1762 de daarop volgende.

Een familiefragment:

Albert Hannes

Gedoopt: Heino Ned. Herv. 28 februari 1762.

Overleden: Heino 15 februari 1815.

Beroep: bouwman op den Tobsvoort.

1e huwelijk: Heino 12 juni 1796 met Maria Roelofs, gedoopt Heino Ned. Herv. 28 april 1765, geboren op het Overes in Lenthe, begravens Heino 14 januari 1800 (is 12 dagen na geboorte van zoon Hendrik), dochter van Roelof Jansen en Willemiene Hendriks.

2e huwelijk: Heino 16 november 1800 met Fennegien Hendriks, gedoopt Heino Ned. Herv. 10 juli 1774, geboren op 't Wessels onder Lenthe, dochter van Hendrik Tijmannes en Maria Hendriks.

Kinderen:

1. **Hendrik**, geboren Heino 2 januari 1800, overleden Heino 1 november 1870, gehuwd Dalfsen 12 mei 1827 met Maria Jansen. Hendrik woonde met zijn gezin in Dalfsen.
2. **Mannes**, geboren Heino 17 december 1801, overleden 's Gravenhage, Militair Hospitaal 11 september 1831, schutter bij de 2e compagnie, 1e batterij der 2e afdeling Overijsselsche schutterij, overleden aan de gevolgen van zenuwkoorts.
3. **Hendrike**, geboren Heino 4 september 1803.
3. **Janna**, geboren Heino 12 juni 1805.
4. **Maria**, geboren Heino 3 april 1807.
5. **Hendrikje**, geboren Heino 30 april 1809.
6. **Jan**, geboren Heino 17 maart 1813.

In de periode van 1700 tot 1828, dus ruim honderd jaar, wordt het erve Topsvoort bewoond door de familie Hannes, die de naam van de boerderij als achternaam aanneemt. Wie er op de Topsvoort wonen van 1828 tot 1840 is niet duidelijk. In het bevolkingsregister van Heino van 1840-1845 treffen we Derk Doevelaar als bewoner aan. Hij vertrekt in 1843 met zijn echtgenote Johanna Geertman en de kinderen naar Ambt Ommen. Vervolgens woont er Harmen Stoevenbeld, die met zijn gezin in 1850 naar Den Ham verhuist. In de periode tot 1859 zijn er Assien Lindeboom en Antje Maat woonachtig. Vervolgens heeft Gerrit Jan Roebersen de Topsvoort in huur tot 22 februari 1862. Doch op 1 januari 1861 ruilen Gerrit Jan Roebersen en Peter Westerman van woonplek. Gerrit Jan Roebersen

gaat naar de boerderij Overesch aan de Slenebroekerweg en Peter Westerman gaat naar de Topsvoort. Peter Westerman had al in 1859 de boerderij de Topsvoort gekocht. Daarna blijft de boerderij met landerijen in eigendom bij de familie Westerman. Klaas Horstman, geboren Zwollerkerspel 17 september 1846, trouwt op 24 april 1879 in het gemeentehuis van Zwollerkerspel met Hermina Johanna Westerman, geboren Dalfsen 19 mei 1854. Klaas Horstman erft de boerderij met toebehoren van zijn schoonvader. Zijn zoon Cornelis Gerhardus Horstman met echtgenote Gerrigje van Dam zijn de volgende bewoners, daarna zijn kleinzoon Willem Horstman met echtgenote Johanna Hendrika Verhagen. Momenteel woont er zijn achterkleinzoon Gerrit Cornelis Horstman met zijn echtgenote Willemina Hendrika Eikenaar en hun drie kinderen.

J.K. Pruim-Reinders

Geraadpleegde bronnen:

Gemeentearchief Deventer:

- Schattingsregister van Salland 1397.

Historisch Centrum Overijssel:

- Archief notaris Jacobson, Wijhe, d.d. 18 juni 1828.

- Archief notaris Fortuijn, Raalte, d.d. 15 juli 1834 en 29 maart 1838.

- Archief notaris Van Bael, Heino 10 november 1859.

- Schoutambt Heino. Rechterlijk archief, protocol van contentieuze en vrijwillige rechtspraak, 1674-1709 inventarisnummer 4, 1713-1747 inventarisnummer 5, 1737-1757 inventarisnummer 6, aangifte van de 50e penning 1722-1805 inventarisnummer 41.

Archief gemeente Heino:

- Bevolkingsregisters en burgerlijke stand.

- Ingekomen stukken 1903.

Archief Vereniging voor Heemkunde:

- Schattingsregister van Salland, uitgave Rijksarchief Overijssel nummer 42 en 43.

- Quohier der bezittingen van koningsvijanden in Salland, toebehorende aan staatsgezinde landheren omtrent 1582-1583.

- Verpondingskohier van het kerspel Heino 1601, bijlage III van het boek 'Heino, een geschiedenis van mens en plaats' van J. Bielman.

- Register van peerden, schaepen, ymmen en ferckens van het kerspel ter Heyne, 1601. Tevens een opgave van het aantal koeweyden van plm 1601, bijlage IV van hetzelfde boek.

- Vuurstedengeld 1682 en 1751.

- Doop-, trouw- en begraafboeken van Heino.

- Kadastrale atlas van 1832.

Gegevens van de heer J.H. Versteeg te Havelte,

de heer G.K. Keessen te Aalsmeer en de heer D. van de Klippe te Heino.

De Appel

Een oud Engels rijmpje zegt 'an apple a day keeps the doctor away' in goed Nederlands "een appel elke dag zorgt dat de dokter niet komen mag".

De appel was vroeger een belangrijk symbool. De rijksappel behoort nog steeds tot de koninklijke waardigheid en wijst op het verstand en de wijsheid van de vorst.

De appel is een van onze oudste cultuurvruchten. Van oudsher was het een vrucht, die voor arm en rijk gemakkelijk te telen en te bewaren was. Voor de komst van de belangrijke vitamine C leveranciers, de aardappel en de citrusvruchten, waren de appel en de peer de belangrijkste vruchten om 's winters aan de nodige vitaminen te komen.

Het is wat vreemd, maar de appelboom be-

hoort tot de rozenfamilie. Men kan het nog zien aan de bloesem in het voorjaar. De oorspronkelijke geur is helaas een stuk minder geworden door allerlei kruisingen, waar andere belangen dan het behoud van de geur de voorrang kregen.

De appel bevat ijzer, fosfor en appelzuren. Deze zuren werken gunstig op alle stofwisselingsorganen, de vezels bevorderen een goede stoelgang. Uit onderzoeken is gebleken, dat de schil belangrijke voedingsstoffen en enzymen bevat, de chemische stoffen waar de appel mee is bespoten zijn allang verdwenen als men de appel heeft geplukt. Appels kunnen het beste worden geplukt bij afnemende maan. U hoeft hier niet 's nachts voor uit Uw bed. De reden is, dat er na volle maan minder sap in de vrucht zit, wat de houdbaarheid ten goede komt.

Enkele tips

Appelthee, goed tegen verkoudheid en hoest. Snijd een appel in dunne schijfjes en giet er kokend water op. Tien minuten afgedekt laten staan en de appelthee is klaar. Een beetje citroensap en een lepeltje honing op het laatst toegevoegd versterken de heilzame werking.

Begin de dag met een rauwe appel.

Het schijnt goed te zijn voor het geheugen.

Wie vaak last heeft van heesheid, kan 's avonds voor het naar bed gaan een geschildte appel gaar koken in een halve liter water, goed fijnwrijven en zoeten met honing. Langzaam warm opdrinken en dan gaan slapen. Men moet dit wel enkele dagen doen, voordat het resultaat heeft.

Zet nooit appels bij bloemen. Appels ademen ethyleengas uit. Bloemen en sommige andere vruchten, zoals bananen en kiwi's kunnen daar niet tegen. Zelf bewaar ik verschillende soorten fruit op een koele plek in de plastic zakjes van de winkel, die ik half-open laat.

Weense karbonaadjes

4 karbonaadjes (schouder of rib)
2 á 3 appels
12 kleine sjalotjes of 2 grote uien
2 eetlepels rozijnen
1 dl witte wijn
1 eetlepel bruine suiker
thijm, nootmuskaat
80 gr boter

Wrijf het vlees in met zout en peper en bak het in hete boter bruin. Neem het uit de pan. Leg in de achtergebleven boter de uien en de in partjes gesneden appel en laat die even bakken. Voeg er de rozijnen aan toe, de wijn, de bruine suiker, wat thijm en nootmuskaat en een scheutje bouillon. Laat dit ongeveer 20 minuten pruttelen. Leg er dan het vlees weer bij en laat dit in de saus door en door warm worden.

Liesbeth van Spanje

Over enkele weken wordt in ons land de Euro ingevoerd. De schrijver van dit gedichtje, wiens naam bij ons helaas niet bekend is, heeft vast niet kunnen bevroeden dat zijn Klein in Memoriam tevens een nieuw welkom voor de cent zou inluiden. Immers, de Euro kent weer centen! Al onze oude uitdrukkingen komen straks weer goed van pas.

Klein In Memoriam voor de Cent

De cent was niet van hoge afkomst
van min allooi was zijn metaal,
toch speelde hij heel vaak een hoofdrol,
de CENT stond lange tijd centraal.

Des zondags ging hij mee ter kerke
met de rozenkrans en het missaal,
tenslotte lei men hem dan plechtig
bij de collectant in de offerschaal.

Wat je er in de winkel voor kon kopen
was waarlijk ook geen kattedrek:
twee caramels, drop met een fluitje
of zelfs een schuimig dik stuk 'spek'!

De centen waren toen de enigen,
die men soms wel eens rollen liet,
de vierkante stuiver kon niet rollen
en de lieve dubbeltjes mochten niet.

Het 2-cent-fonds steunde de Missie,
met 1 cent was men aan de deur content,
voor 3 cent reisde een brief het land door,
het was het hoogtij van de cent.

De inbrekers stalen geen guldens,
ze gingen er met de centen vandoor,
en als iemand bezuinigde, zei men:
die bijt een cent nog middendoor.

Nu zijn ze uit het oog verdwenen
en missen we de centen zeer,
want nu heeft onze regering
natuurlijk heel geen centen meer...

Met toestemming overgenomen uit:
Milieu- en Heemkundevereniging Swalmen
jaargang 14, 1994.

Uit de school geklapt (11)

Van de Mariaschool zijn uit het jaar 1913 drie foto's in het verenigingsarchief aanwezig, gemaakt door H.B. Dirksen uit Dieren.

Van foto 1 zijn niet alle namen bekend.

Vanaf boven van links naar rechts 1e rij:
onbekend, onbekend, Jans Kappert,
Willem Bosch, onbekend, Mans Kortstee,
onbekend, onbekend, onbekend.

2e rij:
meester Jan Albertus van der Schaaf,
hoofd der school in de periode 1909-1921,
Anna Blom?, onbekend, Mina Blom,
onbekend, onbekend, Willemsen?,
onbekend, onbekend, Fien Zunnabeld,
meester Johannes Hendrikus Doodkorte,
onderwijzer in de periode
juni 1913-februari 1914.

3e rij:
onbekend, Mina Hoppen, onbekend,
Anna Overmars, onbekend, onbekend,
Herman Hassink, Cornelis Niens,
juffrouw Gerharda Johanna Boerhof.

4e rij:
juffrouw Anna Hermanna Christina Veenker,
onderwijzeres in de periode 1903-1921,
Dina Maria Kappert, Sientje Rosendal,
onbekend, onbekend, onbekend.

5e rij:
Koojsje van der Schaaf,
verder zijn het meisje en de negen jongens
op de voorste rij niet bekend.

Van foto 2 zijn bijna alle namen bekend.

Vanaf boven van links naar rechts
1e rij:
Groot Ganseij, Jan Pijnappel, onbekend,
onbekend, Johan Overmars,
Anton Overmars, Groot Ganseij,
Mans Luttenberg, Graads Schrijver,
Herman Westerbeek.

2e rij:
juffrouw Boerhof, Marie Overmars,

Naatje Bosch, Anna Rientjes,
Hendrika Oosterlaar, Antje Oosterlaar,
Marie Veltien, Anna Veltien,
Marie Westerbeek, Mina Berghuis,
meester Doodkorte.

3e rij:
meester Van der Schaaf, Rika Schrijver,
Mina Overmars, Dieka Zwienerberg,
Anna Overmars, Dieka Schotman,
Toosje Journee, Toos Koerhuis,
Hendrika Egberta Kroes, Grada Hogeman,
juffrouw Veenker.

4e rij:
Koojsje van der Schaaf, Bernard Ohms,
met pet Gerrit Hoogeman,
Gerrit van der Vegte, Graads Koenjer,
Berghuis?, Jan Journee, Koenjer, onbekend,
Hendrikus Johannes Overesch.

5e rij:
Tinus Ohms, Bernard Ohms,
met lei Berghuis?, Bertus Schotman,
Dieks Overesch, Luttenberg,
Marie Overesch.

Foto 3 is met alle namen afgedrukt in het fotoboek 'Kiek toch es!' deel 1 op bladzijde 70.

Mocht u kinderen herkennen op de foto's, van wie bij ons de namen niet bekend zijn, dan horen wij dat graag van u. Een reactie wordt zeer op prijs gesteld. Ook ontbrekende foto's zijn welkom. Mocht u deze foto's zelf graag willen houden, dan bestaat de mogelijkheid om ze te laten overfotograferen.

Werkgroep documentatie:
Manna Stavorinus, de Haarstraat 25,
8141 EW Heino, telefoon 0572-392586.
Jennie Pruijm, Acacia 25, 8141 TL Heino,
telefoon 0572-391986.

Foto nr. 1.

Foto nr. 2.

Een reactie

Via de heer W. Overkamp, onderwijzer aan de Mariaschool, ontvingen wij een reactie van mevrouw M. Schellings-Mensink, Lintveldebrink 22, 7544 KA Enschede.

Juffrouw M.T.J. Mensink was onderwijzeres aan de Mariaschool in de periode 1 september 1950 - 26 januari 1952. Toen zij in september jl. de Sallandrouten aan het rijden was, trof ze in Heino, op haar vroegere school de heer Overkamp aan. Naar aanleiding van dit bezoek deed ze de heer Overkamp een foto toekomen, vergezeld van een brief waaruit wij een gedeelte laten volgen.

Hallo Heino,

Hier is dan de foto, die in juli 1951 van mijn eerste klas is gemaakt. 'n Echte 'Kiek Antiek'. Ik zou ze allemaal de groeten willen doen. Ook de jongens, die me altijd heel luidruchtig groetten, als ik langs hun hangplek naar school fietste en die me 'n nieuwjaarskaart stuurden met als afzender 'De stoep'. Ik ken geen namen, ze zullen nu wel ouwe opa's zijn.

Van de kinderen op de foto vermeldde ze alle namen.

Vanaf boven 1e rij van links naar rechts:
Elly Hassink, Hanneke Meijnders,

Joke Logtenberg, Riekie Holterman, Ansjie Brinkhuis, Jan Bos, Cornelis Brink, Antoon Heerdink, Corry v.d. Weerd, Liesje Offenberg, Marietje v.d. Vegt, Ria Vonderman.

2e rij: Treesje Kok, M. Klein Langeveldsloo, Leida Dijk, Riekie Nijboer, Rietje Kappert, juffrouw Mensink, Lidy Brinkhuis, Tonny Melenhorst, Tonia Holterman, Corry Huis in 't Veld, Fientje Offenberg, Annie Kamphof.

3e rij: Harry Willemsen, Antoon Schotman, Johan Hilgenkamp, Herman v.d. Sligte, Wim Blankenvoorde, Jan Melenhorst, Bernard Schotman, Tinus Kamphuis, Gerard Jansen, Herman v.d. Vegt, Marinus v.d. Vegt, Tonny Jansen.

4e rij: Gerard Meijerink, Jan Schrijver, Bernard Schanekamp, Henk Antonissen, Jan Strijtveen, Herman Niens, Herman Kamphof, Jakkie van Dijk.

Werkgroep documentatie:

Manna Stavorinus, de Haarstraat 25,
8141 EW Heino, telefoon 0572-392586.
Jennie Pruijm, Acacia 25, 8141 TL Heino,
telefoon 0572-391986.

Heino en zijn geschiedenis (6)

In het verleden, of het nu wat langer of wat korter is geleden maakt niet uit, waren de mensen weinig anders dan tegenwoordig, zoals we meerdere malen hebben gelezen in kranten van weleer of in ons eigen gemeentearchief. Waarschijnlijk was de sociale controle vroeger wel meer werkzaam dan in onze tijd maar waren de leefomstandigheden wel heel anders.

Hermannus Maat, overgrootvader van Evert Maat en Evert Slotman vraagt schadevergoeding

20-01-1846. Bron brievenboek burgemeester Heino. Zie ook schrijven 28-08-1845

Aan den Heer Officier te Deventer:

Op den 27 Augustus 1845 werd door de politie in deze gemeente gearresteerd en den volgenden dag aan Uw Ed. Geb. opgezonden de persoon van Hendrik Klanke als vermoedelijke dief van een paard in de gemeente De Wijk uit de weide gestolen. Bij deze arrestatie heeft zich bijzonder onderscheiden zekeren landbouwer Hermannus Maat in deze gemeente woonachtig. Toen zich namelijk alhier het gerucht van de gepleegde diefstal verspreidde en het vermoeden veld won dat zekeren persoon, welke zo even met een zwart paard het dorp gepasseerd was, den weg inslaande naar Raalte welligt de dader zoude zijn van den begane diefstal, was Maat de eerste welke dadelijk de politie zijn hulp aanbood en zich geen oogenblik beraadde om onmiddellijk zijn paard voor den wagen te spannen en den dief den weg naar Raalte op na te zetten.

Gekomen ter plaatse waar dien weg langs een stuk weideland loopt in hetwelk het paard gewoonlijk gehouden werd, slaat hetzelfde ijlings den afweg in, welke tot het weiland den toegang verleent. Den rijder op den zijsprong

niet bedacht, wil echter nog intijds met den teugel hetzelfde trachten op den Straatweg te houden, doch mist zijn doel en stort met paard en rijktuig en al in den bermsloot.

Gelukkig geen hinder bekomen hebbende snijdt Maat oogenblikkelijk de reepen door, welke het paard aan het rijktuig verbinden, springt zonder zich een oogenblik te bedenken op het ongezadelde paard en rent in allerijl den dief wederom achterna met dat gewenschte gevolg dat hij denzelven te Raalte inhaalt, hem in het oog houdt en aan de politie aanwijst welke Maat inmiddels gevolgd is. Het is mij voorgekomen dat deze daad van ijverige hulpbetooning alleszins lofwaardig is en wel eenige belooning verdiende. Ik heb daarom begrepen Uw Ed. Geb. dan het bovenstaande verhaal met de omstandigheden welke de arrestatie van Hendrik Klanke hebben vergezeld en die wel hoofdzakelijk tot zijne spoedige aanhouding hebben aanleiding gegeven nader bekend te maken, niet twijfelende of het Hooge Gouvernement bij de mededeeling welke ik Uw Ed. Geb. verzoek van het bovenvermelde wel aan hetzelfde te willen doen deze wijze van zien deelen en gaarne bereid zijn om op een betamelijke wijze de bewezen ijver van Maat te beloonen en de schade te willen vergoeden welke hij aan zijn rijktuig heeft bekomen.

Derk v.d. Klippe

www.omheining.net

Via deze website kunt u kennis maken met de activiteiten van onze werkgroepen.

Alweer 20 jaar geleden

Het brutoresultaat van de Rabobank Lierderholthuis was in 1980 vrijwel gelijk aan dat van 1979, ondanks de geringe groei van het balanstotaal. Dat resultaat is mede te danken aan de geringe kostenstijging. Dat zei voorzitter J. Klink onlangs tijdens de algemene ledenvergadering. De hoge rentestand en de slechte economische vooruitzichten hebben de investeringen duidelijk doen afnemen, waardoor het balanstotaal 'vertraagd groeit'. Bij de bestuursverkiezing werden W.J. Elshof en A.J. Strijveen herkozen.

Met ingang van 1 juli heeft het kantoor van de AMRO-bank in Heino een nieuwe beheerder. De heer J.J. van Loo heeft de taak van de inmiddels vertrokken heer L. Teuben overgenomen.

De heer Teuben is gedurende drie jaar op het kantoor in Heino werkzaam geweest. De heer Van Loo is gedurende drie jaar tweede man in Dedemsvaart geweest en twee jaar kassakantoorbeheerder in Zwolle-Zuid.

Het gemeentebestuur laat weten: Regelmatig worden wij geconfronteerd met vragen over de huisnummering. Wie moet deze aanbrengen? Moeten wij dit zelf doen of doet 'de gemeente' dit? De Algemene Politieverordening Heino zegt hierover dat de eigenaar van een gebouw verplicht is te zorgen dat het door burgemeester en wethouders voor dat gebouw aangewezen nummer aan de buitenzijde van het gebouw, onmiddellijk aan de rechterzijde van de hoofdtoegang, op ooghoogte, wordt en blijft aangebracht. Het nummer dient in cijfers van tenminste 6 cm groot te worden aangebracht en dient vanaf de weg duidelijk leesbaar te zijn.

'Er is pertinent geen sprake van dat de hulpverlening bij de boerderijbrand in Laag Zuthem traag op gang is gekomen door een feestje van de brandweer. We hadden helemaal geen feestje, maar de maandelijkse

bijeenkomst. Toen de melding binnen kwam, was het grootste deel van het personeel al thuis', zegt de Heinose brandweercommandant H.J.J. Hoppen, die negen minuten na de melding ter plaatse was. De fel uitslaande brand heeft de kapitale boerderij van de familie R. de Groot in de as gelegd (thans Zuthemerweg 1). De schade bedraagt volgens de politie een half miljoen gulden.

Na een ruim zeven jaren durend (juridisch) gevecht heeft H. Reuvers uit Heino eindelijk de morele overwinning behaald die hem al veel eerder had moeten toekomen. Het gemeentebestuur van Zwolle is bereid Reuvers ongeveer een kwart miljoen gulden schadevergoeding te betalen, omdat hij in 1973 ten onrechte was bestempeld als de schuldige voor het instorten van het dak van de kleuterschool Babbel in de toenmalige gemeente Zwollerkerispel. Tot aan de Hoge Raad toe moest Reuvers gaan om in het gelijk te worden gesteld. Intussen ging zijn bouwbedrijf door de slechte publiciteit op de fles en werd zijn leven kapot gemaakt.

De aan de Canadastraat gevestigde groentenfruihandel van de familie Antonissen zal op donderdag 5 november opnieuw haar deuren openen. De oude winkel is verbouwd tot een moderne zaak, waarin de zoons van het echtpaar Antonissen in het vervolg het bedrijf zullen voortzetten.

De hoofdaannemer van het nieuwe gemeentehuis, Pierik Bouwbedrijf uit Zwolle, zal binnenkort drie bouwvakkers uit Heino en omgeving ontslaan. De PvdA-fractie noemde dit een 'betreurenswaardige' ontwikkeling. De PvdA is met name kwaad, omdat Pierik wel een onderaannemer uit Groningen in de arm heeft genomen, wiens werknemers volgens de PvdA-fractie hetzelfde werk zullen gaan doen. 'Bovendien', zo stelt de PvdA, 'is in het beginstadium van de bouw met vlag en wim-

pel aangekondigd dat de bouw van het nieuwe gemeentehuis de werkgelegenheid voor bouwvakkers in Heino zou bevorderen'. Intensief overleg met Pierik mocht niet baten. Volgens de aannemer dwingen economische omstandigheden hem tot deze stap.

De tennisvereniging Heino heeft een nieuw bestuur gekozen. Dat gebeurde in een door de leden besloten verklaarde vergadering. Tot voorzitter is gekozen de heer M. de Smidt.

Het nieuwe bestuur bestaat verder uit de dames J. de Boer, T. Pieffers en W. Gerritsen en de heren P. de Groot, F. Niens, H.J. Nijkamp, J. Maas en M. Hendriksen.

In een door de vereniging uitgegeven communiqué schrijft het nieuwe bestuur, dat de vergadering heeft besloten niet uitputtend in te gaan op de onrust en onvrede die binnen de vereniging heeft geheerst. 'Aangezien de vergadering een besloten karakter droeg, zijn ook wij als bestuur van de vereniging gehouden daaromtrent geen enkele mededeling te doen', aldus het nieuwe bestuur van de Heino-tennisvereniging.

Het financieringstekort (het verschil tussen inkomsten en uitgaven) van de gemeente Heino in 1981 is aanzienlijk hoger dan gedacht. Mede oorzaak hiervan is volgens B en W dat het tempo van de grondverkoop minder snel is dan verwacht. Het college verwacht dat binnenkort een geldlening moet worden afgesloten om het tekort op het verwachte bedrag te brengen. De gemeente Heino zit nog met veel onverkochte grond in Laag Zuthem, Lierderholthuis, Heino-Zuid en het industrieterrein.

De kans is groot dat de voetbalvereniging Heino volgend jaar (1982) toch nog subsidie krijgt. Burgemeester en wethouders trokken de jaarlijkse subsidie in (zo'n tweeduizend gulden) omdat de vereniging 'geld genoeg' bleek te hebben. De voetballers klommen in de pen en protesteerden bij raadsleden en college. Het gevolg is dat het college 'het nog eens bekijkt'. Het is zeer waarschijnlijk dat de subsidie doorgaat. 'We gaan niet de subsidie

intrekken als we later een verzoek krijgen bij te dragen in de kosten van de bouw van een kantine. Zo zakelijk zijn we wel', aldus de burgemeester. 'Je kunt een voetbalvereniging niet buiten de boot laten vallen, omdat ze zo zuinig geweest is om een kantine te bouwen', zei Berends (PvdA). Ook mevrouw Luchtenberg (CDA) pleitte voor het alsnog toekennen van subsidie, omdat voor een 'speciaal doel' gespaard is. Ze vond het een 'afstraffing van de zelfwerkzaamheid'.

Het gemeentebestuur wil de aangekochte boerderij De Paal, op het perceel Paalweg 19, verkopen aan T.J.M. Oortwijn te Heino die een bod heeft gedaan van f 142.100. B en W vinden dit bod aanvaardbaar, omdat aan de verkoop nogal wat voorwaarden verbonden zijn, die ertoe moeten leiden dat het karakteristieke van deze boerderij behouden blijft. Het pand is door de vorige bewoner ontruimd en omdat niets zo snel in verval geraakt als onbewoonde panden, achten B en W het nodig dat nu snel wordt gehandeld, temeer omdat het de bedoeling is dat de boerderij straks geheel vrijstaand zal zijn. Het perceel en de ondergrond met 1410 m² terrein is daarom in veiling gebracht met het bovengenoemde gevolg. De bij de woning staande opstallen zullen van gemeentewege worden afgebroken, maar Oortwijn heeft gevraagd de stenen schuur nog enige tijd te laten staan voor de opslag van materialen voor de verbouwing van de boerderij. Bij een aantal ondergeschikte voorwaarden zijn boetebedingen opgenomen van f 5.000 en f 10.000. Het is wel duidelijk dat er de gemeente veel aan is gelegen, dat het geheel er straks keurig bij ligt als de geplande

weg aan de zuid- en oostzijde van het pand wordt aangelegd.

Leden van de commissie Openbare Werken Heino konden meegaan met het voorstel van B en W een 20-tal garages in Heino te verkopen. De commissie Financiën moest zich maar buigen over de financiële consequenties. Wel werd gesteld dat de huidige huurder het eerste recht van koop moet krijgen. De heer Hinnen (PvdA) zag wel graag dat de garages voor particuliere doeleinden gebruikt zouden worden.

'Het ging jofel met de shovel', vond architect Verlaan uit Zwolle nadat hij burgemeester Berger enige capriolen met dit werktuig, luis-terend naar de inspirerende naam 'Werklust', had zien uithalen. De werkzaamheden van de burgemeester betekenden de ouverture van de al zo lang verwachte bouw van het nieuwe gemeentehuis, een werk dat 4,2 miljoen gulden gaat kosten en dat volgens aannemer Pierik uit Zwolle vóór de bouwvakvakantie van volgend jaar klaar moet zijn. Onder toezien oog van gemeentepersoneel, raadsleden en vele mensen die op enigerlei wijze bij de bouw zijn betrokken, nam de burgemeester voorzien van een veiligheidshelm, plaats in de cabine van de shovel, om vervolgens op haast professionele wijze enige kubieke meters zand uit de bouwput te scheppen. Hij oogstte er de glunderende blikken van de bouwvakkers en het applaus van de omstanders mee. Volgens architect Verlaan is de nu gekozen plek in Heino de beste die men voor het gemeentehuis heeft kunnen kiezen. Hij bracht

zijn felicitaties over aan het gemeentebestuur. Dat deed ook aannemer Pierik die veel onderaannemers uit Heino zei te zullen inschakelen en voorts een compliment maakte aan het adres van de afdeling financiën voor de wijze waarop het financieringsbeleid is gevoerd. Hij besloot met de eerlijke bekentenis vooral in deze tijd erg blij te zijn met de opdracht.

Beunhazerij, sluikbouw en andere minder fraaie praktijken in de bouwwereld zullen in de toekomst in Heino worden bestreden; althans zullen pogingen daartoe in het werk worden gesteld. De eerste stap hiertoe is gezet door de leden van de commissie Openbare Werken, die zich bogen over een voorstel van B en W om een bouwregistratieverordening vast te stellen. Wanneer de verordening vastgesteld wordt, moet in het vervolg in de aanvraag voor een bouwvergunning onder andere aangegeven worden wie het werk zal uitvoeren, ook al wordt het niet uitgevoerd door een aannemer.

Een deel van de Grote Beukelaar en wel het gedeelte tussen de Cingel en de Vogelzang, zal iets worden verlegd. Hiermee hoopt men te bereiken dat er niet meer zo hard gereden zal worden in deze lange rechte straat. Door bewoners, die dagelijks worden geconfronteerd met te snel rijdende auto's en vooral bromfietsen, werd positief gereageerd op dit plan. Omdat ook in de Vogelzang over het algemeen te hard wordt gereden, kwam het voorstel vanuit het publiek om in deze straat ribbels aan te brengen, evenals in het tweede gedeelte van de Grote Beukelaar. Met een dergelijke maatregel is de gemeente niet zo ingenomen. Automobilisten rijden op den duur toch te snel over de ribbels. Bovendien zijn dergelijke ribbels met name zeer onplezierig voor fietsers.

Met ingang van 1 oktober 1981 wordt de Afvalstoffenverordening (nu nog Reinigingsrechten geheten) van kracht. Bij de nieuwe verordening hoort een nieuw (en hoger) tarief. Voorlopig blijft dit jaar echter nog het oude tarief gehandhaafd (is f 92,75 per huishouden). Voor 1982 zal het tarief dan opnieuw

bekeken moeten worden. Dit gebeurde op voorstel van De Graaf (VVD) die medestanders vond in De Boer, Berends (beiden PvdA), Poelhekke, Schrijver, Luchtenberg, Schuring, Van de Mark (allen CDA) en Klinkhamer (VVD). Tegen waren Stegeman (CDA) en de beide wethouders Snel en Neimeijer (ook CDA).

'We zijn net voor de bui binnen', zo luidde de terechte uitspraak van de adjunct-directeur gemeentewerken, de heer B. Berends, even nadat de nieuwe loods van gemeentewerken aan de Weerd officieel was geopend. Inderdaad vloede het hemelwater rijkelijk, toen de genodigden net de loods waren binnen gegaan, maar de uitspraak gold eigenlijk meer de financiële positie van de gemeente. Net voordat de koek helemaal op is en er geen financiële ruimte is, kunnen de medewerkers van de buitendienst nog over een nieuw onderkomen beschikken. Burgemeester Berger besteedde de eigenlijke openingshandeling (het met een kraan verwijderen van een schrikhek voor de ingang van het terrein) uit aan wethouder B.J. Snel die gemeentewerken in zijn portefeuille heeft. Wethouder H.J. Neijmeijer viel de eer te beurt de naam van het gebouw, een initiatief van de Heemkundevereniging Omheining, te onthullen. De naam luidt 't Groote Koers', naar een boerderij die vroeger op dezelfde plaats heeft gestaan. Om de verbinding met die boerderij nog eens te onderstrepen werd de naam met behulp van een mesthaak onthuld. Namens de Heemkundevereniging vertelde de heer G.W. Grootenhuis iets over de herkomst van de naam.

Naast de naam voor een boerderij werd 't Koers' ook als veldnaam gebruikt. De betekenis is 'verspieder' of 'torenwachter' en in ruimere zin een hoge plaats of uitkijkpost waar men het vee in de gaten kon houden en de bevolking voor naderend onheil kon waarschuwen. De medewerkers van de buitendienst, vertegenwoordigd door de heer Van de Sligte, boden het college van B en W een fraai droogbloemstuk op drie oude handschoppen aan. Tenslotte was het de heer M. de Smidt, directeur gemeentewerken, die iedereen bedankte voor zijn medewerking. 'Tien jaar geleden schrok ik van de huisvesting en het materiaal waarmee toch gepresteerd moest worden. Nadat we eerst het machinepark op peil hebben kunnen brengen, kunnen we nu deze machines ook goed onder dak zetten en bovendien hebben we nu een prettige werkruimte'.

Onder de naam 'de Molenhoek' werd op 29 juni een nieuwe buurtvereniging opgericht. De naam is ontleend aan het toenmalige bestemmingsplan en de leden zijn woonachtig in de De Haarstraat en de Julianastraat. De vereniging is in feite ontstaan nadat op 30 april 1980 - de kroningsdag - enkele activiteiten in de buurt plaatsvonden. Een jaar later, toen de straatversiering weer aan de orde was, is men huis aan huis gaan informeren of men er voor voelde een buurtvereniging op te richten. De reacties waren zeer positief en zo werd een voorlopig bestuur gevormd bestaande uit J. van Diepen, mej. H.L. Ramaker, mevrouw H. Schmitz, W. van Vilsteren en mevrouw G. Vunderink.

De raad van Heino heeft burgemeester en wethouders opgedragen het ministerie van Defensie kenbaar te maken dat er geen compagnies militair oefenterrein (COT) in Salland moet komen. Zowel de PvdA als de CDA-fractie vroegen daarom.

Henk Wessels

Wie is wie?

Een foto van een Sint-Nicolaasfeest in 1986.
Wie weet in welke school deze foto is gemaakt?
Wie herkent de namen van de kinderen?

We hopen ook deze keer weer op uw reactie.

M.H. Stavorinus, De Haarstraat 25, 8141 EW Heino, tel. 0572-392586.

Wie was wie?

Op de foto, geplaatst in het nummer van september 2001, zijn diverse reacties binnen gekomen. De meeste namen van de judokampioenen zijn bekend, al zijn er enkele met een vraagteken.

Achterste rij van links naar rechts:

Hilco Holterman, Christel de Leeuw, Hermen Veneberg, Wouter? Veltmaat, Irene Lugtenberg.

Midden:

niet bekend, Wilfried Eilander, Gerco Schuurman.

Voorste rij:

Wouter Hoge, niet bekend, Carl Elshof, Job? Veenstra, Guido Huige, Eric? Kroes, Ruben Ogink.

Hartelijk dank aan de volgende personen die reageerden:

mevr. De Leeuw, mevr. Wichers Schreur, mevr. Ogink, mevr. Holterman en Hilco Holterman.

Nooit te oud om te leren

De uitreiking van de bul aan mevr. Tony van Tijen-Baurichter.

Dat een oud-inwoner van Heino een universitaire studie afrondt is tegenwoordig geen nieuws meer. Maar als deze oud-inwoner de leeftijd van de sterken bereikt heeft, is dat zeker het vermelden waard.

Op 28 juni 2001 is mevrouw Tony van Tijen-Baurichter uit Zandvoort meester in de rechten geworden. Mevrouw van Tijen is de dochter van notaris Baurichter, die van 1926 tot 1958 in Heino aan de Stationsweg woonde. Als jong meisje wilde zij al rechten gaan studeren, mede omdat een lievelingsnicht dit ook deed. Maar door omstandigheden is daar toen niets van gekomen.

Er kwam een student uit Delft in haar leven en zijdelings proefde zij de wereld van de universiteit. Zij volgde in Leiden hoorcolleges bij prof. Asselbergs (de dichter Anton van Duinkerken), pedagogie bij prof. Casimir en archeologie bij prof. Bijvanck. Een aanbod van het British Museum in Londen om daar drie

maanden te komen werken sloeg zij af: zij trouwde met haar ingenieur.

Kinderen kreeg zij ook: drie zonen en een dochter. Zij heeft haar kinderen zo veel mogelijk gestimuleerd om te studeren en de wereld te verkennen. Haar drie zonen zijn afgestudeerd als ingenieur en haar dochter is meester in de rechten.

Na haar scheiding is zij zelf weer begonnen met studeren, met als uiteindelijk resultaat dat zij zich nu meester in de rechten mag noemen. In haar scriptie houdt zij een pleidooi voor een preventieve aanpak van jeugdigen die een criminele loopbaan dreigen te beginnen onder het motto: het is beter misdaden te voorkomen dan ze te bestraffen. Wij feliciteren mevrouw Tony van Tijen-Baurichter van harte met het behaalde resultaat.

De redactie

Van de bestuurstafel

Regelmatig krijgen wij de vraag of er een foto in het archief van de vereniging aanwezig is van de eerste R.K. Kerk aan de Canadastraat. De huidige kerk dateert uit 1924. De oude kerk van 1856, die meer naar achteren lag, werd in 1925 afgebroken. Mocht u iemand kennen, die deze foto in bezit heeft, laat het ons dan weten. De mogelijkheid bestaat om een kopie van deze foto te maken.

De kruidenierswinkel, die geschonken is door de heer J.M. Seine, is geheel gerestaureerd en een prachtige aanwinst voor de vereniging. De blikken, die zijn gevuld met koekjes, en de stopflessen met snoep hebben voor diverse vrijwilligers een bijzondere aantrekkingskracht.

Op de ledenavond van 24 september waren ruim honderd personen aanwezig. De avond was een herhaling van de beide feestavonden van 26 en 27 maart, in die zin dat het optreden van de zanggroep De Pompedours nieuw was. De avond werd herhaald omdat in maart veel personen niet konden komen in verband met de MKZ-crisis.

Voor de ledenavond op maandag 26 november hebt u inmiddels een uitnodiging ontvangen.

Bijzonderheden met betrekking tot de kerstwandeling op tweede kerstdag treft u bij deze 'Omheining' aan.

Vergeeten Levens *'Geschiedenissen van het Sallandse land'*

Op 5 november 2001 verscheen bij de IJsselacademie te Kampen het boek *Vergeeten levens, 'Geschiedenissen van het Sallandse land'*, geschreven door Jan van de Wetering. In *Vergeeten levens* vertelt de auteur Jan van de Wetering het verhaal van een aantal Sallandse families die drie eeuwen lang in het land van IJssel en Vecht hebben gewoond en gewerkt. Aan de hand van hun wederwaardigheden wordt het dagelijks leven in plaatsen als Wilsum, Zalk en Dieze (bij Zwolle) geschilderd. Met name in de 18e en 19e eeuw waren de hoofdpersonen vooral werkzaam in de landbouw. Maar we maken ook kennis met de veermannen, de tappers en de kasteleins, de mattenmakers en de vissers, de onderwijzers en de kosters van deze kleine gemeenschappen.

Onze vereniging heeft een collectief donateurschap bij de IJsselacademie te Kampen. Dat houdt in dat u als lid van onze vereniging de mogelijkheid krijgt om publicaties van de IJsselacademie te bestellen tegen donateursprijs. U kunt dat doen via het secretariaat van onze vereniging. U krijgt dan 15% korting en betaalt geen verzendkosten. Voor het boek *'Vergeeten levens'*, bestaande uit 384 pagina's, betaalt u via de vereniging f 29,95.

Schenkeningen

- Van mevrouw P. Aukema, Koewegje 8, Zwolle, een blikje kachelpasta van de chem. fabriek Zonnebloem uit Heerlen.
- Van de heer G.G. Dijk, de Mars 39, Raalte, een radio, een bandrecorder met toebehoren waaronder banden, een schoolbordpasser, een koffiemaatje, padvindersgereedschap en een koperen sleutel van een melkventer.
- Van mevrouw T. de Graaf-Brouwer, Van Sonsbeeckstraat 18, een doosje lederwas, merk Pax.
- Van mevrouw J.G. Hekman-Keizer, Canadastraat 47, drie exemplaren van het Overijssels Landbouwblad uit 1957, een exemplaar van De Boerderij uit 1957, een blauw melkbusje en een brillenkoker met bril afkomstig van wijlen de heer G.W. Slotman van de Rozendaelseweg.
- Van de heer W. Heuven, Hogebroeksweg 33, meerdere maquettes, waaronder een maquette van de R.K. kerk van Heino met pastorie.
- Van de heer G.W.M. Hollak, Herenbrinksweg 3, sigaren, twee stopflessen, twee winkelscheppen en een muntsorteerder.
- Van de heer G. Kloezeman, Stationsweg 5, een wasstamper.
- Van mevrouw A. Koppenaal, Rozeboom 30, een pakje Souplex koudwater stijfjel.
- Van de heer O.A.M. ter Laak, Woolthuisweg 1, een schep voor de kruidenierswinkel.
- Van de heer J.M. Seine, Molenweg 2, een spanzaag, een Kodak fotoboxje, twee koektrommels, een rekje voor zand, zeep, soda en een gehele winkelinventaris bestaande uit een groot aantal koektrommels, stopflessen etc. etc. etc.
- Van de heer A. Siemers, Pinksterbloem 10, een spanner voor vloerbedekking.
- Van mevrouw J. Slendebroek-Hoekerswever, Westdorplaan 91, Raalte, drie heren costuums, een pet en een omslagdoek.
- Van mevrouw J. Ulderink-Stegeman, Tulpenboom 32, een scheermes.

Voor alle schenkingen weer onze hartelijke dank.

Gelukkig Nieuwjaar